

SOKOLSKI | **СОКОЛСКИ**
GLASNIK | **ГЛАСНИК**

ZVANIČAN ORGAN SOKOLSKOG SAVEZA SRBA, HRVATA I
SLOVENACA.

ЗВАНИЧАН ОРГАН СОКОЛСКОГ САВЕЗА СРБА, ХРВАТА И
СЛОВЕНАЦА.

ЗАГРЕБ 1919 Г.
ZAGREB 1919 G.

БРОЈ 11. И 12.
ВРОЈ 11. I 12.

ГОДИНА 1.
GODINA 1.

Sadržaj 11. i 12-og broja: Садржај 11. и 12-ог броја:

	Strana
Kralju Petru Karadorđeviću	453
Problemi ujedinjenoga jugoslavenskoga sokolstva .	454
Вежба ослобођења и уједињења	457
Pravila Sokolskog Saveza S. H. S.	473
Pravila Sokolskog društva	481
II. seja starešinstva Sokolskog Saveza SHS . .	487
Reforma sokolskog odela	500
Писмо уредништву од једног обичног сокола .	503
Prve obavesti za praški slet	510
Соколство (вежба)	513
Referat sestre Adele Milčinović	516
Белешке	518

REDAKCIJA: DR. L. POROVIĆ, ŠENOINA ULICA 17./II.

РЕДАКЦИЈА: ДР. Л. ПОПОВИЋ, ШЕНОИНА УЛИЦА 17./II.

ADMINISTRASIJA: T. JANJANIN, ŠENOINA ULICA 17./II.

АДМИНИСТРАЦИЈА: Т. ЈАЊАНИН, ШЕНОИНА УЛ. 17./II.

List izlazi svaki mesec, stoji godišnje 24.— Krune, pojedini broj K 6.—

Лист излази сваки месец, стоји годишње 24.— Круне, поједини број К 6.—

Kralju Petru Karadorđeviću

osloboditelju Srba, Hrvata i Slovenaca,

Posveta vežbe oslobodjenja

Ne, Ti nisi svoga ostavio roda,
Kad je crna sila stala da ga ruši,
Sa vjerom u srcu, sa nadom u duši
Vodio ga stazom, gdje zori sloboda!

Lomna staza bila i teška i tavana,
Najveći je orkan rušio nad njome,
Ali Ti si stao na poprištu svome,
Da svoj narod bodriš na herojstva slavna.

Uz njega si bio u patnji i mucu,
Dijelio si s njime i žalost i suze;
Kidao si lance naše teške uze
Sa plamom u oku, sa mačem u ruci.

Padale su redom okrunjene glave,
Ali Ti si ostô velik poput diva,
Da Ti do tri brata spasena i živa
Kruno sveto čelo lovor-granom slave!

Rikard Katalinić Jeretov.

Ovu pesmu poslao nam je naš brat i pesnik Rikard Katalinić Jeretov, kad je video vežbe oslobodjenja, koje je izvodjao u Zagrebu Soko II. Vežbe su odredjene za svesokolski slet u Pragu god. 1920.

Problemi ujedinjenoga jugoslavenskoga sokolstva.

Počinjemo sa faktom ujedinjenja. 28./VI. o. g. jugoslavensko sokolstvo je u Novom Sadu provelo zvanično i javno svoje ujedinjenje. Zovemo sokolstvo i pre ujedinjenja jugoslavenskim, što nije tačno. Pre ovoga sokolskog sabora postojale su težnje. Ove su dovele do sabora. Na saboru je ujedinjenje legalizovano. Dakle je od 28./VI. o. g. sokolstvo jugoslavenskim, jer je jedno. Jugoslavenstvo je za nas pojam više jedinice i potpune celine. Tek u jedinici sokolstvo postaje jugoslavensko sokolstvo. No i to nije tačno. Ujedinjenje od 28./VI. bilo je formalno i spoljno. Unutrašnje ujedinjenje ima da postane. Ono postaje, zbiva se, dešava se, raste i jača. U tome postajanju leži veliki jedan problem ujedinjenoga jugoslavenskoga sokolstva. I to je osnovno pitanje naše.

Sa oznakom jednoga pojma nije uvek označen i sadržaj. Ujedinjenje jugoslavenskog sokolstva je takav jedan pojam. Ne radi se možda o bitnim, silnim i nepremostivim razlikama shvatanja. Možda je cela nejednakost ideologije u pitanjima: kako, kojim putem, koliko i kad! Moramo to da ispitamo i da to tačno znamo. Jedno su ciljevi finalni, drugo je sadašnje stanje kretanja i postajanja, treće je omer snaga koje su angažovane. Cela je stvar i suviše ozbiljna i teška, da bi se sa nekoliko reči ili gesta dala pripitomiti i smekšati. Sem teoretskog osmatranja valja da su nam praktične prilike poznate. Najposle godinu dana trajanja imamo za sobom. To nam daje pravo i dužnost, da pokušamo videti istinu do dna.

Zašto je sokolstvo? Radi održanja, jačanja i usavršavanja narodnog zdravlja, u pravcu moralnom, intelektualnom i fizičkom. Jugoslavensko sokolstvo ima isti cilj. Teren je: jugoslavenski narod, ili narod Srba, Hrvata i Slovenaca. Kod starog, plemenskog izdjeljenja jugoslavenskog naroda u 3 grupe, staro, plemensko sokolstvo imalo je za svrhu što je i gore istaknuto. Ta se svrha ispoljavala u općem slavenskom idealu, u idealu narodnom kao plemenskoj grupi posebnoj, pa dakle i u medjuplemenskoj borbi sve tri grupe medjusobno. Na slavenskoj budućnosti nema šta da se menja. Pomerena je narodna perspektiva, proširena je, podignuta je, rasvetljena je. I medjuplemenska utakmica sve tri grupe medjusobno dobila je drugi vid, izgled, oblik i smernicu.

Jedinstvo slavenskog pogleda na svet, pre, za i posle rata, daje samo od sebe tvrdoću i čvrstinu zajedničkog kretanja i rada sokolstva, kako pre rata u malim plemenskim četama, tako još više posle rata, u velikoj i silnoj legiji, kako je danas prestavlja jugoslavensko sokolstvo. Ovde smo izvan problema i iznad krize! Nov razmeštaj u ustrojstvu ideala odnosi se na pravac narodni, — u koliko je ovde veće visine i šire širine gubi stara duša plemenska naviknuti oslonac, oseća se nesigurnom, osamljenom, izloženom i izgubljenom,

to je psihološki fakt jednog velikog napretka na putu novom, i odnosi se na međjuplemensku utakmicu, čiji je stari način nestao na jednom, čiji je smisao naprasito izgubio sav razlog. U kratko: u novoj jedinici formiranja našeg na putovanju u čovečanstvo, u jugoslavenskoj jedinici, promenuo se jedan ideal, došlo je jedno novo shvatanje, narod je naš veliki i nov, i taj veliki i novi narod naš je jedan i zajednički svima nama, razdeljeni delovi učinili su mehanički zbir, u bitnosti da se potpunim mešanjem izjednače, a sve međjuplemensko izgubilo je pravo na opstanak. Dakle na jednom se mestu traži više snage, dok je na drugom mestu jedna snaga postala slobodnom. Kad bi se to, taj gubitak s jedne i dobitak s druge strane, izjednačavalo, — kao u jednoj formuli, — nastavilo bi se sve naše dešavanje i zbivanje bez potresa i bez nemira.

Moramo stvoriti, dati i imati novu snagu, to je snaga plemenske ljubavi koja je postala narodnom, velikom, jugoslavenskom. Moramo videti više, hteti i voleti više, moramo sreću života naći u veličini, koja nam se pruža, i ići napred! Odakle da taj suvišak i novi izvor nadjemo, kada je i nas rat ostavio u rekonvalescenciji i debilitetu? Jedino odande, gde gotova naša snaga, ostavši bez cilja i svrhe, napuštena čeka, čami i troši se, jedino iz snage naše međjuplemenske utakmice i konkurencije. Valja da sakupimo snagu našeg međjuplemenskog nadmetanja i da je okrenemo u pravac zajednice i celine našeg naroda.

Ujedinjeno jugoslavensko sokolstvo mora poznavati i znati svoje nove i velike puteve, a snagu potrebnu za pokret mora crpiti iz oslobodjenja od međjusobnog trvenja i hrvanja. Na taj način ima da se zbude unutrašnje ujedinjenje jugoslav. sokolstva. Kolikogod će to zbivanje trajati jasno je da će se morati i dovršiti. A to dovršavanje nije moguće zato predskazati na rok, jer su u starim, plemenskim sokolstvima obe snage, o kojima se radi, bile nejednako razvijene i negovane. I onom plemenskom sokolstvu biće najteže koraknuti u novu i svetlu budućnost, kod koga je snaga međjuplemenske borbe bila najviše jaka. A i taj slučaj nije ni malo tragičan. Kada računamo sa vremenom, kada računamo sa akomodiranim tempom, kada uzmemo u obzir, da ujedinjeno jugoslavensko sokolstvo u svojoj transformaciji nije usamljeno, nego je delom jedne zajedničke i velike transformacije, koju u kulturno-političkom pogledu proživljuje danas celo društvo naše.

I kolikogod je dobro, da je ujedinjeno jugoslavensko sokolstvo u kolu narodnog preporodjaja, napretka i obnove, sa tom zajednicom nastao je međjusobni odnošaj svih delova toga kola, pa će se prenositi i delovati općom vrednošću kako dobre, tako i zle težnje, sretna i nesretna stanja i raspoloženja, i makar koliko sokolstvo stajalo na gledištu osobnosti i svojstvenosti, — realno uslovljene dogmom slavenstva, — ne će moći doleteti tima utecajima spolja, reagiraće nesokolski, trpiće, stradati i napredovati vezano sa celinom, sve dotle, dokle ojačano ne bude sposobno, da u smeru jugoslaven-

skog jedinstva ne preuzme vodeću i dominantnu ulogu slobode i samostalnosti, te odlučivši se i gotovo za veliku akciju, ne organizuje i ne koncentriše u jugoslavenskom smislu novu našu odbranu.

Naš jugoslavenski nacijonalizam traži svoj izraz, svoje pravilo. Bez oblika nije moguće hteti. Pre dela bude reč, i onda reč postaje delo. U tom vezivanju ne može biti iznimke. Ideologija našeg jugoslavenskog nacijonalizma nije golova, ona se gradi i postaje. Stožer ove ideologije je jedinstvo jugoslavenskog naroda. Oko toga stožera se vrstaju i grupišu komplicirani delovi reparacije narodne, odbrane narodne, kulture narodne, izraženo kako oficijelnim predstavnicima tako uzburkanom, i uznemirenom masom celoga društva. A iznad ovog unutrašnjeg vrenja vide se figure nemilostivih i teških političkih sudara, iza čije grmljavine i treska će tek da dodje blagostanje, dan i mir vedrine, koje smo svi toliko željni.

Ideologija ujedinjenoga jugoslavenskog sokolstva vezana je za ideologiju novoga jugoslavenskog nacijonalizma. Osnovna je misao i to je jedinstvo, — kod naroda njegovo, kao sokolstva sokolsko. U brzom meni svega, što se zbiva, ono je fiksna tačka! Za sokolstvo je dosta čvrstine i jasnoće! Ako nesokolski uplivi idu za tim, da poremete u sokolstvu osnovnu misao, ima sokolstvo da reaguje formiranjem zaštitnih i pomoćnih pozicija. U ovom slobodnom i samostalnom kretanju mora sokolstvo ići bez ustezanja. To okupljanje može sokolstvo da izvede odmah, i načini nisu daleko i nisu teški. Ta nova narodna odbrana bila bi odbrana jedinstva jugoslavenskog naroda svugde i svakud.

U isto vreme sa formiranjem zaštitnih i pomoćnih pozicija, u borbi i u radu kako za sokolsko tako i za narodno jedinstvo, mora sokolstvo proširiti i svoje specifične oblike organizacije, te pročistiti postojeće grupe svoje od svega nesokolskoga. U trostrukom pravcu bi se dakle krenulo sokolstvo na posao! U velikom postajanju, što čovečanstvom vlada, sudeluje i naš novi narod, u ovom deluje narodno sokolstvo, ali i sudelovanje i delovanje mora biti aktivno, samostalno i slobodno, ako će postići lepote vrednosti. A lepota vrednosti je u stvaranju višeg iz nižeg, općeg iz separatnog, većeg iz manjeg.

Bilo bi nepravedno nenaglasiti da je sa svim time u vezi i naš novi položaj u slavenstvu, kako naroda, tako i sokolstva. Došavši jednom do ujedinjenoga jugoslavenskoga sokolstva došli smo do prave snage i pravog oblika našeg sudelovanja u slavenstvu. Mali, sitni, zdrobljeni, posvajani i nemoćni — igrali smo u slavenskom sokolstvu ulogu slabog, dalekog, i više iz milosti trpljenog rodjaka, morali smo da se ograničimo na pažljive, prilježne i vredne učenike, da budemo indiferentnom količinom štafaže i drapanja ideja, koje nisu uvek bile i naše. Sad je to za uvek prošlo. Jugoslaven je tu! On može da bude mlad, može da bude i lud, ali on je snažan, moćan i silan, i kad on ustane sasvim na noge videće se jedan gorostas! U slavenstvo ulazi jugoslaven i traži svoje mesto jednako sa prvima

i najboljima. To je velika novina, i nas, i svi...
 imamo tačno sudjenje o tome, ne možemo...
 za slobodom krenemo putevima svojih...
 je problem celoga sokolstva, koji...
 što je to slavenstvo, što...
 tudjih prepreka i...
 tome polju...
 dučnost...
 metniji oborene su u prah. Polje je slobodno. Na...
 se se razdeliti sokolstvo prošlosti od sokolstva bu-

Taj veliki razdel razdeljuje nas jedne od drugih, i razdeljuje nas u nama samima, i čini od nas bića raskrsnice. Sve je na raskrsnici, pa i sokolstvo, celo sokolstvo i svi delovi njegovi! Ne treba ići daleko i nije nužde tražiti mnogo, sve se to vidi, sve se to oseća, svaki dan i svaki sat, u svakom i najmanjem znaku života našega, kako općeg, tako sokolskog. Zato se radost i žalost našeg doba mora meriti merilima novim, merilima tragičnim. Nikad nije sve što se zbivalo bilo tako važnim, toliko vrednim pamćenja, toliko čudnovatim, kao danas što je. Celokupnu lepotu i dostojanstvo te tragike nam je dato da doživimo. Čudnovato je, nerazjašnjeno, bez uporedjenja je sokolovanje naše. Trenuti, koje večnost ponavlja, neće se nikad ponoviti.

U silnom traženju, sumnjanju i usколебанju, čovek se u skrivenom kutu duše pita: da li sokolstvo ili ne, i ako sokolstvo da li to staro ili ne, i ako novo onda kako, kada i gde! Borba zastoja i pokreta sokolskog ima svoj spoljašnji i unutarnji vid. I nije nepojmljiva struja sokolska, koja se tvrdoglavo i kruto hvata za dogmu i za pravilo, stvoreno kada su dedovi naši bili mladi, kao danas mi. Bezlično raspoloženi sve možemo videti i sve možemo znati. Ali iz mešavine i zbrke moramo van, iz mraka i tame moramo u svetlost! Naše pokolenje nosi sobom tugu pogleda u ono, što se više nikad neće vratiti, i radost snage, što će da stvara kao Bog!

Dr. Laza Popović.

Вѣцба ослобођења и уједињења.

Предлог за засебну тачку Сокол. Савеза С. Х. С. у Прагу 1920 год. саставио Ф. Хофман.

Основни став: став спетни — руке доле — песнице отворене — прети пружени, палци напред, (став „мирно“).

Размер времена: 4/4 (1, 2, 3, 4).

Извођење: обично (уз музику или на бројање).

Сваки се облик понавља четири или осам пута.

Напомене:

Ова је вежба симболична, сваки став и покрет има свој нарочити значај. Зато треба ући у дух те вежбе и прилагодити се свим ставовима и покретима и извођењем истих изразити све оно што значе — у кратко: дати овој вежби живот.

Ако се друкчије нарочито не каже, руке су увек опружене, песнице отворене, прсти пружени — палац (тачно) уз кажипрст у једном правцу. Ако је рука са стиснутом песницом, палац је увек превијен преко средњег чланка осталих прстију.

Исто тако, ако се друкчије не — каже, покрети рукама и ногама врше се најкраћим путем. Када се каже (код покрета руку): *спреда*, то значи, да руке пролазе положајем напред: ако се каже: *са стране*, то значи да руке пролазе положајем у страну. Сви коси положаји руку су 45° ако друкчије није обележено.

~~††~~ Затварање или отварање песнице, даље промена положаја руку (из положаја палца у положај длана и слично) увек се врши у тренутку када је извршен и покрет руку. У противном нарочито се обележава.

Окрети и покрети рукама треба да су лепо, правилни и да се изводе тачно према обележеном правцу. У издржањима (у — ставовима) руке и цело тело мора имати природно држање и лепоту.

Ако су руке у положају „горе“ а друкчије се не каже, глава је увек мало подигнута и поглед горе у правцу руку: Тело пак у плећкама треба да је увек довољно и лепо увијено.

Кад се каже: *нога напред*, у страну или *назад*, то значи: да је нога увек подигнута и опружена. У противном случају сваки други покрет ноге нарочито се обележава.

Ако се каже: *нога напред*, у страну или *назад на прстима*, то значи да је нога око 50 см. удаљена (напред, у страну, или назад) од ноге, која је остала на месту, увек је опружена и прстима лако додирује земљу. Тежина тела је на нози, која је остала на месту и на стопалу. (Овај став значи бивши назив: став предножни, одножни, зазножни)

Ако се каже: *нога напред*, у страну, или *назад на стопалу*, то значи: да је нога око 60 см. удаљена (напред у страну или назад) од ноге, која је остала на месту, увек је опружена и на стопалу. Тежина тела је на обим ногама. (Овај став значи бивши назив: став предкрочни, одкрочни и закрочни).

Ако се каже: *став искорачни* (ногом) *напред* у страну или *назад* то значи: да је нога која искорачи

увек на стопалу, а нога која остаје на месту на претима. Обе су ноге опружене.

Сви ставови: усправни, савијени и убојнички (борилачки), треба да су довољно чврсти и да тачно и потпуно одговарају својим захтевима, опису и лепоти. Ако друкчије није обележено, сви испади треба да буду увек довољно велики, тело право, груди напред.

Ако се друкчије не захтева: поглед је увек напред, глава лепо примерено подигнута и увек у једном правцу са телом ма у којем ставу било.

Покрети који су дељени на а) и б) раздељени су зато да би се чистије, одређеније извршили и изразили према опису. Иначе треба их сматрати и вршити као један непрекидан покрет.

После свршетка сваке вежбе прелази се у став: „наместу вољно“, лева нога је напред, руке прекретити на крста. На први такт сваке предигре прелази се у основни став. После свршетка пете вежбе прелази се у став: „мирино“ до даље заповести.

ОБЈАШЊЕЊА ЗА I. ОБЛИК.

Значи: Угрожена слобода народа у Србији 1914. год.

I. и II. такт представљају: Народ у миру игра своје омљено коло „Србијанку“, у које улаже све разумевање и целу душу своју за ово лепо народно весеље. — Према томе треба се прилагодити покретима ногу и држању целог тела — како ова игра захтева. — Покрети ногу у а) и б) треба везати као целину, ставови су већином на претима (у пропињању). Тело као да се стално диже на претима и спушта опет на стопала — љуљајућим покретом горе и доле.

Искорачни ставови десном или левом ногом у страну треба да су 45 cm. велики од пете до пете (унутрашња мера), тако да при свршеном I. такту 4. — обе ноге стоје у средини између значака. — При свршетку II. такта 4. — десна нога стоји на другој значки на којој и остаје до свршетка целог облика.

III. такт = представља утисак чувене аустријске ноте (23. VII. 1914):

- 1 = Овај покрет и став представља нагло прекидање народног весеља аустријском нотом, која се тако неочекивано појавила (Дисхармонија). Став треба да је огорчен, обранбен: тко је тај

који се осмелио прекидати мир и живот домаћих обичаја?

3 = овај став представља примање ноте са неповерењем, што се изражава и у држању десне руке, увек спремне за обрану.

4 = значи објављење ноте у народу.

IV. такт = з н а ч и п о н и ш т а в а ј у ћ у с а д р ж и н у н о т е :

1 = преставља постепени притисак којим је хтела

2 = Аустрија довести Србију у потпуно ропство.

4 = енергичним и луковитим покретом леве руке престављена је народна свест и одлучност: не понизити се и покорити се неоправданим захтевима непријатеља — овим покретом каже цео народ своје свесно и одлучно: „не”!

I. ОБЛИК.

1. а) став искорачни десном (45 см) у страну у мало пропињање (обе су ноге на претима) — руке у страну доле (косо): длан од десне руке назад, длан од леве напред — и

б) привући леву ногу (до десне) у став сметни (обе ноге на стопалима) — руке издржати — и

2 а) став искорачни десном (45 см.) у страну у мало пропињање (обе су ноге на претима) — руке издржати — и

б) спојено: лева нога напред унутра (нога је опружена и пета се налази над претима десне ноге, стопало пружено у правцу ноге и претима 5 см. над земљом) — спустити десну ногу на стопало — руке издржати — и

3. а) став искорачни левом (45 см.) у страну у мало пропињање (обе су ноге на претима) — руке издржати — и

б) спојено: десна нога напред унутра (нога је опружена и пета се налази над претима леве ноге стопало пружено у правцу ноге, и претима 5 см. над земљом) — спустити леву ногу на стопало — руке издржати — и

4. а) став искорачни десном (45 см.) у страну у мало пропињање (обе су ноге на претима) — руке издржати — и

б) привући леву ногу (до десне) у став сметни (ноге на стопалу) — и

- II. 1. а) } = као у I. такту 2. а) и б) --
 б) }
 2. а) } = као у I. такту 3. а) и б) —
 б) }
 3. а) } = као у I. такту 4. а) и б) —
 б) }
 4. а) } = као у I. такту 2. а) и б) —
 б) }

III. 1. став искорачни левом (60 см.) напред (десна на прстима) — тело уздигнуто (из кукова) и мало нагнуто напред — лева рука напред горе (косо) шака усправно, длан напред — десна рука згрчена назад са стиснутом пешницом, длан горе —

2. издржати

3. спустити десну (ногу) на стопало у став лева нога напред на стопалу (лева нога остаје на месту) — лева рука напред, длан горе — десна рука издржати —

4. окрет на десно круг (на петама, стопала на месту) у став лева нога назад на стопалу — руке горе (лева најкраћим путем, десну избацити право горе и пешницу отворити, дланови напред — поглед горе —

IV. 1. } постепено и полако : лева се нога савија (стопала
 2. } [на месту, десна нога опружена) — савијање тела напред (90°) — руке се спуштају напред : десна рука у правцу, прстима (тачно) ка прстима десне ноге, лева рука упоредно и за ширину рамена са десном руком, дланови доле — поглед за рукама —

3. издржати —

4. брзим усправљањем тела и леве ноге (лева се нога јако одбаца) окрет на лево (на прстима десне) и привући леву ногу (до десне) у став спетни — руке : лева : (снажним) горњим луком (пролази тачно по-ложајем : напред, горе и после окрета у страну) — десна најкраћим путем (обе) доле — (основни став) —

ОБЈАШЊЕЊА ЗА II ОБЛИК.

Преставља : Бој — 1914 год.

1. такт = преставља одбијање аустријске ноте.

1. = овај став значи свест народа, који је свестан својих права —

2. } значи : одлучно одбијање ноте (ставови треба
 3. } да томе одговарају).

II. такт = преставаља мобилизацију:

1. } луковити и кружни покрети руку и окрети значе
2. } = позив обвезаницима за обрану отаџбине против
насиља—
3. = значи спремност за обрану —

III. такт = преставаља одступање и заустављање непријатеља:

1. = привучење леве ноге до десне значи деломично одступање наше војске пред вишебројним непријатељем — нападачки покрети и положај руку значи удар и постепено задржавање непријатељског продирања у Србију.
2. = испад десном ногом назад значи још одступање а покрет и положај руку значи истовремено заустављање и спас пред падом. —
3. = значи: непријатељско је продирање заустављено и наша извидница из заклона пажљиво мотри непријатељске позиције. —

IV. такт = преставаља избађивање непријатеља из отаџбине:

1. = овај покрет и став значи скоро опорављење наше војске спремне за напад (став треба да претставља одлучност и снагу)
2. = женијалном стратегијом и вештим ударцем непријатељ је погођен, разбијен и избађен ван граница.
3. = враћањем на исто место (прву значку) представљен је повратак у ослобођене крајеве. —

II. ОБЛИК.

- I. 1. згрчити руке у страну (испред рамена): предлактице спреда прети на средини прсију и додирују се, надланице напред — лактови у страну и у висини рамена.
2. окретом на лево (на левој пети и прстима десне) десна нога назад на прстима (стопала на месту) — лева рука у страну доле (косо) длан доле — десна рука згрчена напред унутра: стиснута песница налази се за ширину од два прста испред левог рамена и у истој висини са истим (длан доле) лакат у висини десног рамена — мало савијање тела у лево — поглед десно (преко рамена). —
3. став искорачни (десном у страну, лева на прстима) — лева рука издржати — десна се (снажно) избађи у страну горе (косо) песница отворена, длан доле — поглед у десно у правцу десне руке — (руке су у једном косом правцу — тело издигнуто из кукова) —
4. издржати. —

- II. 1. окретом на лево (на претима) десна нога назад на претима — руке горе (десна луком доле, пролази поред тела и после окрета наставља спреда у одређени положај — лева истовремено са њом најкраћим путем) — палци назад. —
2. окретом на десно круг (на претима) десна нога напред на претима — круговима напред руке горе (руке стално у упоредној ширини рамена пролазе положајем доле (поред тела) и после окрета спреда у одређени положај) палци назад.
3. испад десном (ногом) назад (90 cm) у средину између значака) — десна рука назад (пролази положајем напред и доле поред тела) са стиснутом песницом, палац назад — лева рука згрчена напред унутра: стиснута пестница налази се за ширину од два прста испред десног рамена и у истој висини са истим, длан доле — лакат у висини левог рамена — горње тело окренуто је полу десно и нагнуто мало назад (лева нога и тело у једном правцу) — поглед напред преко левог рамена. —
4. издржати. —
- III. 1. исправљањем тела и десне ноге (тело се окрене опет натраг полулево) привући леву ногу до десне у став спетни — руке: лева се избаци напред горе (ударом) десна доњим ударом (пролази доле поред тела) обе у положај напред горе (косо) песнице отворене — шаке усправно, дланови напред. —
2. испад десном (ногом) назад (90 cm на другу значку) — руке назад изван (пролазе положајем доле, поред тела и после се рашире), шаке водоравно, дланови доле (прети у правцу са руком) — мало савијање тела назад (тело и лева нога у једном (косом) правцу) —
3. стопала на месту — потпор клечке десном ногом и десном руком: десна се нога спусти на колено — десна рука опире се (лако) претима о земљу у истој равнини са претима леве ноге и испред десног колена — лева рука згрчена је у страну горе (шака испред чела) длан доле: палац се налази за ширину од два прста испред и у средини чела, лакат у страну горе, предлактица водоравно — глава подигнута — поглед напред. —
4. издржати. —
- IV. 1. исправљањем (хитро, нагло) тела на левој ноzi — десна нога назад — згрчити руке назад са стиснутим песницама, дланови горе — (тело је мало нагнуто напред, рамена назад, груди што више напред). —
2. окретом на лево (на претима леве) испад десном у страну (90 cm на основну значку) — руке (после окрета

- избацити: десну (снажно) у страну са стиснутом песницом, палац горе — леву у страну доле (косо), песница отворена, длан доле — тело мало нагнуто у десно (тело, лева нога и лева рука у једном косом правцу — десна рука водоравно) — поглед за десном песницом. —
3. исправљањем тела и десне ноге привући леву ногу до десне у став спетни — руке доле (десна се песница отвори) — (основни став) — поглед право. —
  4. издржати. —

ОБЈАШЊЕЊЕ ЗА III. ОБЛИК.

Преставља: у надмоћности непријатеља 1915 године.

1. такт = казује време у које су непријатељи наваљивали са свију страна (стријанци, Мађари, Немци, Гари):
1. и 2. = ови покрети и ставови покорења, који служећи се истим средствима хоће, да се одговорију правац непријатељности и свим средствима да покори целу Србију. —
3. = овај став преставља тешко време размишљања непријатељности које су на вође народа пале: да овај критичан тренутак буде решен, ваљано и часно за цео народ и савезнике. (Прелаз у овај став треба да буде меканији према свом значају — дакле не одсечен. —

1. такт = преставља јуначко решење: „не предати се и нову борбу“. У време кад су очи целог света биле уперене на Србију, како ће се решити у овом најтежем тренутку, који је значајно: остати верно уз савезнике и изгубити отаџбину или спасити њу и цео народ од патње великих мука и жртава и предати се вољи и невољи непријатеља. И ово је грозно искушење српски народ часно решио, упустивши се јуначки у бој са непријатељем.
  1. = овај покрет рукама и главом казује правац непријатеља са две стране. —
  2. = казује обранбени став против непријатеља, који је већ почео да напада (северни фронт).
  3. = значи обранбени удар против северног фронта, и истовремено обранбени став против јужног фронта (Бугари).
- III. такт = преставља наставак борбе и тешког рањеника:
1. = покрет десном руком значи обранбени удар против непријатеља, који је напао иза леђа (Бу

гари) а покрет левом у страну значи обранбени удар у правцу сједињеног непријатеља са Бугарима (источни фронт). —

2. = преставља тешког рањеника, који се у надчовечној борби против непријатеља са свију страна једва одржава на ногама од добивених рана и грозног умора у јуначкој одбрани нападене отаџбине — и којем се даље није могуће борити.

IV. такт = преставља приморано одступање и пут преко Албаније:

1. = овај став пун страдања и измучености и као изнурен покрет десне руке казује правац, као једини излаз, којим се једино спасити може одступајућа и јуначка наша војска, рањеници и остали народ, који није хтео, да добровољно падне под јарам непријатељски и више воли да бира трновити и пун грозоте пут, коме у историји нема равног. А овај тешки, и пун огромних жртава пут била је Албанија. Прелаз у овај став и сам став треба да буде меканији пун бола, да би довољно изразио своје значење.
3. = Прелаз у основни став и сам став треба да буду исто тако меканији и да одговарају суштини целог IV. такта.
4. = на ову добу треба прећи у чврсти основни став (испрсити се).

III. ОБЛИК.

- I. 1. десна нога назад на претима — лева рука напред, длан доле, десна рука подбочи се. —
2. окретом на десно круг (на левој пети и претима десна нога напред на претима — руке у страну, дланови доле (лева водоравним путем а десна после окрета се избаци у страну.)
3. испад десном у страну — савијање тела полу десно напред — десна рука: лакат се ослања на десно колено и то тако да је предлактица у правцу напред и горе (косо) а глава се ослања лако на десну руку (десна је рука лако стиснута, у пола) у песницу а претима (зглавцима) лако додирује слепо око десно) надланице доле — глава је окренута полу лево — лева рука подбочи се —
4. издржати —
- II. 1. а) исправљањем тела и десне ноге окрет на десно (на претима десне) и привући десну ногу до леве у став

спетни — руке: обе избацити у страну (најкраћим путем) песнице отворене, дланови доле — поглед у лево (за левом руком).

б) у ставу и рукама издржати — окренути главу у десно (поглед за десном руком) —

2. получучање левом, десна нога у страну на претима — лева рука у страну доле (косо), длан доле — десну руку савити у страну над раменом, рука у песници, а длан напред — савијање тела у лево — (десна нога и тело у једном правцу) — поглед у десно —
3. исправљањем леве ноге и тела окрет на лево (на левој пети и претима десне) и прелаз у испад десном назад (стопапа на месту, само се десна нога савије) — истовремено удар десном руком у страну у положај рука назад, песница, падац напред — лева рука згрчена над главом (покрит горњи), рука са стиснутом песницом, длан доле (песница се налази за ширину шаке над средином главе), лакат у леву страну — тело мало нагнути напред — поглед право. —
4. издржати. —

III. 1. исправљањем десне ноге прелаз у испад левом (ногом) напред, (стопапа на месту) руке: удар доњи десном (пролази доле поред тела), у положај напред, песница се заустави у висини браде — удар левом напред и у страну (водоравно) у положај, рука у страну, обе руке са стиснутим песницама, палци горе — тело је нагнуто напред (десна нога и тело у једном правцу).

2. исправљањем леве ноге прелаз у испад десном назад (стопапа на месту) — јако савијање тела назад (тако да је горње тело испод косог правца леве ноге) — тело је мало окренуто полудесно, глава мало спуштена назад, лева рука савијена у страну тако да се дланом налази на левој страни прсију (на срцу), предлактица водоравно, лакат у левој страни — десна рука је спуштена (безвладно млитаво) право доле, прсти мало савијени (у трећину песнице) надланице назад. —
3. издржати. —
- 4.

IV. 1. исправљањем тела и десне ноге окрет на десно (на левој пети и претима десне) у став десна нога у страну на претима (лево стопало на месту) — лева рука издржати — десна рука напред горе (косо и пролази положајем доле поред тела), длан доле, прсти врло мало спуштени — тело је мало нагнуто напред — глава мало спуштена, поглед доле. —

2. издржати. —

3. исправљање тела — привући десну ногу до леве у став спетни — руке доле (основни став још мекани) —
4. издржати — (само прећи у чврсти основни став — испреити се) —

ОБЈАШЊЕЊЕ ЗА IV. ОБЛИК.

Преставља: подјармљену отаџбину 1916—18 године.

I. такт = преставља народ у оковима:

1. = И ако у оковима, јунак који преставља цео народ не — губи наду, не смалакшава душевно. Али не може ништа да учини јер су му везане руке. Само ћути и без речи презире непријатеље својим пркосним, гордим држањем тела.
2. = издржати. —
3. = Овај став показује тугу (бол). Војска и велики део народа налази се ван граница, у туђини и у осећају: „без отаџбине“ — проживљава неизмерну тугу, бол над осталим народом, који у подјармљеној отаџбини бедно живи и страдава под неријатељем, који убија све што живи и уништава имања и пљачка целу земљу, према неограниченој вољи и цинизму. (Прелаз у овај став и сам став треба да је мекан и да збиља изражава тугу, бол према свом значењу).

II. такт = преставља насиље тиранију непријатеља у отаџбини:

1. = овај став преставља варварски труд непријатеља којим хоће да притисне у прашину и да потпуно истреби из корена сав српски живаљ обичаје и права домаћина.
2. = издржати. —
3. = овај став преставља и ако је народ остављен вољи и невољи непријатеља и приморан покоравати се његовим наредбама од којих губе живот мушкарци жене и деца и пропада сво имање — ипак дух народа остаје недирнут несломљен (непокоран) и у своме ропству има наде обраћа се за помоћ у непознанство у нешто што је још праведно милосрдно и диже још руку за обрану. — Цео став треба да изражава: ропство — наду — јаку вољу — молбу и обрану.

III. такт = преставља српски црвени крст.

1. = овај став казује вест о оснивању српског црвеног крста који ће помагати свој народ у окупираној отаџбини у ропству и интернирању. Ова вест прва доноси освежење улијева наду подјармље-

лима да нису од својих и савезника заборављени и верују у ослобођење.

2.) = казује оснивање црвеног крста ван отаџбине
 3.) = (преставља покрет десне руке у 2. и леве у 3.)
 и његов плодан заслужан рад у корист подјармљених.

- IV. такт = преставља реорганизацију југославенске војске у иностранству.
 = казује позив свим Југославенима да се скупе под једну заставу за ослобођење својих покрајина.
 2. = преставља успех и успостављење нове заједничке војске (о којој се мислило већ, да не постоји) против непријатеља у Србији (Солунски фронт) која је после помоћу савезника довршила дело ослобођења — (Покрет 2. а) и 2. б) треба спојити и извршити као један покрет — без прекида —

IV. ОБЛИК.

- I. 1. лева нога назад (60 см) на стопалу — извијање (горњег) тела у лево (90°) и мало савијање (тела у лево (према горњем телу) — глава се неокреће и поглед је напред преко десног рамена — руке доле : унутра, песнице стиснуте, дланови телу (руке су укрштене у корену, лева испред десне, песнице се налазе на левој страни тела (испред леве ноге) — руке су према томе у лактовима мало савијене. —
 2. издржати —
 3. извијање тела натраг (у десно) — клечање левом (стопала на месту) (лево колено с леве стране и за ширину шаке до десне пете) — лева рука у страну, шака усправна (45° косо у страну горе) прети пружени палац напред — десну руку згрчити напред унутра длан доле : лакат десне руке право је напред, предлактица је унутра савијена (90°) и упоредно (лево у страну) са левом руком, шака и прети мало спуштени (мекано, 45° косо доле) залактица и предлактица десне руке као и лева у водоравној су висини рамена). Мало савијање тела (45°) напред, тако да глава, која је мало спуштена, лако додирује челом предлактицу десне руке — поглед доле —
 4. издржати —
 II. 1. стопала (прети од ногу) и лево колено на месту — потпор клечке на савијеним рукама обема ногама и рукама: тело спусти се напред у клечање десном руке за ши-

рину рамена ставе се длановима на земљу и са стране десног колена (почетак длана (корен руке) налази се у једној равнини са десним коленом према томе дланови и прсти налазе се више напред) — тело је нагнуто што ниже (глава тако рећи до земље) руке су према томе савијене. —

2. издржати —

3. у клечању и савијању тела издржати — окренути (горње) тело у лево (90°) у потпор клечке обема ногама и десном предлактицом: десна предлактица стави се на земљу лакат за ширину шаке испред десног колена, предлактица равно унутра, рука с песницом, палац горе — леву руку згрчити у страну испод рамена (према горњем телу), а рука с песницом која се налази за ширину од 3 прста над левим куком, надлактица напред (према горњем телу), лакат право горе — поглед у лево и горе преко левог рамена —

4. издржати —

III. 1. стопала и колена на месту — окренути (хитро) горње тело натраг (у десно) — потпор клечке обема ногама и рукама: горње тело хитро се окрене и подигне тако да прсти (крајеви) од руку ставе се за ширину рамена лако на земљу и у једној равнини са десним коленом, песнице отворене, руке и прсти опружене — глава подигнута поглед право —

2. одбацити се хитро рукама и окрет на лево (на десној пети и прстима леве, стопала на месту) усправљање тела у став лева нога у страну на прстима — руке: лева у страну, длан доле (пролази доле поред тела) — десна горе, палац назад (пролази положајем доле и одмах (после окрета) напред и горе —

3. став искорачни левом напред (десна на прстима) — десна рука издржати — лева водоравним путем (пролази положајем напред) згрчити напред унутра (рука се у лакту савија тек у последњем тренутку): предлактица водоравно и у истој висини од рамена лакат испред средине груди, длан доле и палац додирује са стране десно раме — поглед горе —

4. издржати —

IV. 1. окретом на десно круг (на прстима) у став десна нога напред на прстима (стопала на месту) — десна рука издржати — лева избацити горе палац назад —

2. а) унутрашњим кругом (десна испред леве), руке доле, палци напред (руке право доле) — савијање тела напред (90°) — получучање левом (стопала на месту лева се нога савије, десна је опружена) и

- б) везано (безпрекидно: усправљање тела и леве ноге став лева нога назад на претима (стопала на месту) и руке горе, палци назад (руке настављају без прекида а са стране у одређени положај горе) — поглед горе —
3. привући леву ногу до десне у став спетни — са стране руке доле — (основни став) —
4. издржати —

ОБЈАШЊЕЊЕ ЗА Ч. ОБЛИК.

Преставља: „Ослобођење Југославије” II. половина 1918 г.

- I. такт = казује рад (акцију) наше солунске армије: О овој солунској акцији изражавали су се непријатељи само посмешно и никако је нису узимали озбиљно. — На једанпут је ова „мртва” армија оживела. —
  1. = значе наступање наше војске у заклону у борби
  2. = против непријатеља —
  3. = проналазак непријатеља и места где треба пробити фронт —
- II. такт = казује решавајући напад наше војске:
  1. = преставља јунака у близини пред непријатељем и у замаху за бод копљем —
  2. = последњи убод у срце непријатеља после којег је постигнуто
  3. = пробијање фронта у који улазе наши јунаци —
- III. такт = преставља победу: Јуначким пробијањем бугарског фронта који је довршила наша солунска армија очишћени су не само родни крајеви у Србији од крута четири непријатеља који су у њој нечасно и криво газдовали, али ослобођене су и све остале југославенске покрајине које су до овог доба стално још стењале под јармом старе Аустро-Угарске —
  1. = замах за раскидање окова —
  2. = раскидање окова (покрет а) и б) — треба спојити као покрет један да се тачно види како се окови трају —
  3. = проглас (казује лева рука) и давање слободе народу (казује десна рука) — који са одушевљењем прима опет своју народну власт и права —
- IV. такт = преставља весеље у ослобођеној Југославији:

1. } = весело махање рукама и окрет преставља радосно клицање
2. } = народа који благодарећи дочекује јуначког ослободитеља
3. } = отаџбине — нашу војску —

V. ОБЛИК.

- I. 1. кораком леве напред (90° још до средине између значака) потпор клечке десном ногом и обема рукама прсти (крајевима) од руку ставе се за ширину рамена лако на земљу и у једну равнину са прстима леве ноге руке и прсти опружени) — тело је према томе нагнуто напред глава подигнута, поглед право —
2. руке и лево стопало на месту, (у савијању тела издржати десну ногу привућу до леве у потпор чучке — глава и поглед издржати —
3. окретом на десно (на прстима десне) усправљање на ногама (горње тело у савијању издржати) и испад левом у страну (90° см на другу значку — савијање тела напред (90°) — лева рука у страну; длан доле — десну руку згрчити у страну песница испред десног рамена (лакрат у страну) стиснута песница, длан телу — (лева рука и десна залактица у једном водоравном правцу) — поглед за левом руком. —
4. издржати. —
- II. 1. у савијању тела издржати (90°) — окретом на лево (на петата стопала на месту тело остаје савијено, лева се нога опружи, десна се савија) прелаз у испад десном назад — десну руку избацити право назад у водораван положај, песница палац доле — леву руку згрчити доле (уз тело) унутра: предлактица унутра и косо горе, песница се налази за ширину од два прста испред десне сисе, длан телу — лакрат (природно) за ширину двају прстију испред тела — глава подигнута — поглед напред —
2. руке и у савијању тела издржати — исправљање десне ноге и њу привући до леве у став спетни (тело остаје савијено, ноге опружене) глава подигнута, поглед напред —
3. а) испад левом напред — руке: избацити (снажно) напред унутра, руке са стиснутим песницама, палци горе (песнице се додирују) — тело је нагнуто напред (у једном правцу с десном ногом) —
- б) у ставу издржати (тело стално нагнуто) — руке у страну (водоравним путем), песнице отворене, дланови доле —
4. издржати —

- III. 1. окретом на десно (на десној пети) усправљање тела и леве ноге и (левом ногом се одбацити) привући њу до десне у став спетни — згрчити руке горе унутра : руке су савијене унутра над главом и укрштавају се у корену десна испред леве, руке са стиснутим песницама дланови напред, (песнице налазе се за ширину шаке над средином главе) —
2. а) чучање — руке избацити (јакo, као удар и руке су при томе још савијене) право доле унутра (руке стално су још укрштене) мало савијање тела напред — руке са стиснутим песницама, надланице напред (десни лакат пролази поред десног и леви поред левог колена унутра) — поглед у правцу руку (за песницама) — и
- б) везано : усправљање тела и ногу у пропињање у ставу спетном (стајање на прстима) — са стране руке горе (руке после удара доле одмах снажно раскидају и настављају без прекида горе), песнице отворене, палци назад — поглед горе — (овај покрет а) и б) треба спожити као један да одговара захтеву) —
3. окретом на лево (на претима леве) став искорачни десном у страну (лева на претима) — руке : лева кругом челним унутра (пролази доле поред тела и са стране горе) у положај рука горе, длан напред — десна луком у десно (пролази у страну и доле до тела и одмах напред) у положај рука напред длан горе — (обе руке истовремено с окретом иду луком на десно у положај доле и одавде без прекида — лева наставља челним кругом и десна најкраћим путем обе у прописан положај) — поглед право —
4. издржати. —
- IV. 1. а) у ставу (телом и ногама издржати) — руке у страну [(десна водоравним, лева најкраћим путем), дланови горе — и
- б) став прекрени, десна испред леве : десна нога (опружена) налази се претима на земљи и за дужину 1 и по стопала од прстију леве ноге и у истој равнини с истим — руке горе (најкраћим путем унутра : руке су опружене и крајеви прстију лако се додирују, палци назад — поглед горе —
2. а) у ставу издржати — руке у страну (најкраћим путем) дланови доле — поглед право —
- б) пропињањем : окрет на лево круг и на лево у став десна нога назад на претима — руке издржати (пролазе чисто водоравним путем) —
3. привући десну ногу до леве у став спетни — руке доле — (основни став) —
4. издржати. —

Да би ове вежбе у целини испале у свим положајима и ставовима што боље и што тачније, неопходно је потребно да сваки појединац буде што боље спремљен.

На ову појединачну обуку треба обратити што већу пажњу и радити сваког часа са разделом. Кад су сви положаји уливени вежбачу у крв, тек онда се може вежбати без раздела. Тако треба наизменично све понављати.

Поступак обуке мора бити строго методички — сваки тежи положај мора се засебно анализирати на пример: у У. облику I. такт 3 доба: најпре научити положај руку — после испад — затим савијање тела напред — а кад све то вежбач схвати, тек онда вежбати цео став наједанпут, или У. облик III. такт 3 облик: прво научи једном руком, па онда другом, затим обе заједно а тек онда споји с кретњом ноге.

На тај начин буде свака кретња лако схваћена и тачно изведена.

Овај начин учења олакша посао не само предњаку већ и вежбач није изложен непријатном „мучењу“ при поправљању — нарочито почетник, који не може одмах мало тежи став схватити. Осим тога резултат оваковог пажљивог, методичког поступка при обуци простих вежби мора бити одлучан.

Ако је обука површна и вежбач површно вежба. Све то зависи од спремности предњака. Дакле употреби сваки најбољи начин спремања — спремај полако — али сигурно.

Предњак треба увек да чита опис, нека се не занаша на меморију, јер често заборави по неки положај па га криво учи, односно он га први пут добро покаже, али га вежбач после измени, прилагоди га себи, те ради друкчије, а да предњак и не примети промену.

Стога учи увек из описа и слике.

Слике ових вежби су већ у послу те ће изаћи концем ове године у наклади Гласника, стога се позивају сва друштва и појединци да наруче шаљу одмах на администрацију Гласника, како би се знала одредити наклада ради лакшег установљења цене. Обзиром на скупоћу фотографирања, клишеа, тиска и папира предвиђа се цена слике око 6 круна. Здраво!

Pravila

Sokolskoga Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca.

Ime in sedež.

Čl. 1. Savez se imenuje »Sokolski Savez SHS; sedež določa sabor za dobo od 5 do 5 let.

Namen.

Čl. 2. Savezu je namen gojiti in širiti telesne vaje v povzdigo telesnih in нравnih moči v ujedinjenem narodu SHS.

Sredstva v dosegu namena.

Čl. 3. Svoj namen dosega savez :

- a) da združuje sokolska društva v župe in do vzajemne podpore zbližuje sokolska društva in sokolske župe ;
- b) da prireja shode, javne in tekmovalne telovadbe, slavnosti in izlete ;
- c) s predavanji in razpravami merečimi na povzdigo telesnih in nrvnih moči v narodu ;
- d) da prireja tečaje za izobrazbo sokolskih vadiateljev ;
- e) da pošilja vadiatelje in nadzornike k župam in društvam ;
- f) da gmotno in nrvno podpira župe in društva ;
- g) da ustanavlja nova sokolska društva ;
- h) da skrbi za pospeševanje šolske telovadbe ;
- i) da skrbi za uvedbo enotnega vadbenoga sestava in metode ;
- j) da ustanavlja zaklade v telovadne namene ;
- k) da izdaja spise o telovadnih stvareh in statistike o stanju telovadnih društev in o telovadbi vobče ;
- l) da podpira zaslužna narodna nepolitična podjetja ;
- m) da uporablja vsa zakonita sredstva s katerimi bi se moglo prispeti v dosegi društvenoga namena ;
- n) da goji protialkoholno gibanje (pobratimstvo).

Prispevki.

Čl. 4. Savezno imetje se steka iz rednih denarnih prispevkov žup, iz katerih sestaja savez in iz prostovoljnih prispevkov. Redne prispevke določa glavna skupščina, plačati jih je vedno naprej in v celem letnem znesku naenkrat, najkasneje tekom pol leta za vsako upravno leto. Upravno leto se pričinja s prvim januarjem. Župa, ki vstopi med letom, ima za to leto plačati le delni prispevek od dneva vstopa.

Razven tega morajo plačevati vsi člani vseh društev, kakor društva sama sokolski dayek v oni izmeri, ki je določi glavna skupščina.

Članstvo.

Čl. 5. Savezni član mora biti samo sokolska župa, ki se je priglasila in bila za člana sprejeta po starešinstvu. Pred sprejemom mora vsaka župa starešinstvu poslati dva istisa svojih pravil, poročilo o času ustanovitve, o številu članov in o vseh stvareh, za katere vpraša starešinstvo.

Čl. 6. Savezni član prestane biti župa :

- a) če na način, veljaven po njenih pravilih sklene izstop iz saveza in to pismeno naznani starešinstvu ;
- b) če trikrat opomnjena, celo leto ne plača svojega rednega prispevka, vsled česar starešinstvu proglasi, da je izstopila ;
- c) če se na sklep starešinstva izključí iz saveza. Izključitev dobi takoj veljavo. Izključena župa ima v teku treh mesecev po vročbi tega sklepa pravico, prizvati se na glavno skupščino, ki končno veljavno odloči.

Pravice in dolžnosti članov.

Čl. 7. Vsaka v savez sprejeta župa ima pravico, biti deležna vseh koristi savezne delavnosti, kakršno ima v mislih član 3. in se udeleževati vseh volitev na saboru in v savezu.

Čl. 8. Dolžnost vsake župe je vohče pospeševati v členu 2. označeni namen posebej pa:

- a) redno in v pravem času plačevati prispevke, ki jih sklepa glavna skupščina;
- b) udeleževati se savezne javne telovadbe in prirejati vsaj enkrat na leto skupne javne ali tekmovalne telovadbe v župi združenih društev;
- c) pošiljati telovadce v savezni tečaj za izobrazbo vaditeljev;
- d) pošiljati ob določenem času starešinstvu poročila o svojem delovanju in stanju;
- e) izvrševati vse odredbe Sokolskega Saveza SHS.

Savezna uprava.

Čl. 9. Zadeve Sokolskega Saveza SHS. urejajo sabor, javna skupščina in starešinstvo; tehnične zadeve oskrbuje savezni prednjački zbor.

Sabor.

Čl. 10. Sabor se sestaje vsako 5. leto, po potrebi tudi pogosteje na onem kraju, ki ga določi preidoči sabor in deluje po poslovniku, ki si ga sam določi; skličuje ga starešinstvo.

Čl. 11. Delokrog sabora je predvsem:

- a) reševanje splošnih sokolskih vprašanj načelne narave;
- b) določati sedež Sokolskemu Savezu SHS. za prihodnjih pet let.

Čl. 12. Sabor je sestavljen iz članov starešinstva in iz zastopnikov žup in društev. Vsaka župa pošlje po tri zastopnika, vsako društvo pa za prvih sto izvršujočih članov po jednega in za vsakih nadaljnjih dvesto še po jednega zastopnika.

Glavna skupščina.

Čl. 13. Glavna skupščina je sestavljena iz zastopnikov žup. Vsaka župa pošlje iz svoje skupščine po jednega zastopnika za vsakih započelih petsto članov v župi združenih društev.

Čl. 14. Glavno skupščino skliče starešinstvo vsako leto vsaj enkrat, dalje, kadarkoli smatra to za potrebno, sklicati je pa mora, če to zahteva tretinja v savezu združenih žup.

Glavna skupščina se mora najmanj mesec dni naprej, njen spored pa najmanj štirinajst dni naprej, župam naznaniti.

Obraavnave glavne skupščine so javne.

Predseduje ji savezni starešina ali njegov namestnik (t. j. prvi ali drugi podstarešina) če pa so vsi zadržani, po glavni skupščini sami zvoljeni predsednik. Pristop k glavni skupščini z razpravo pravico majo vsi člani sokolskih društev združenih v župah, pripadajočih savezu, glasovalno in volilno pravico pa

imajo samo izvoljeni zastopniki žup. Tem zastopnikom enakovrni so člani starešinstva.

Glavna skupščina je sklepčna, če je prisotna vsaj petina vseh zastopnikov žup in odloča ter voli z nadpolovično večino glasov navzočih zastopnikov. Ob enakem številu odločuje predsedujoči, ki sicer ne glasuje. Vsak zastopnik ima samo en glas. Pooblastila niso dopuščena. Za spremeno pravil je treba dveh tretin glasov prisotnih zastopnikov.

Ako se ne snide zadostno število, se skliče z istim dnevnim redom druga glavna skupščina na isti dan za eno uro pozneje, ki veljavno sklepa brez ozira na število navzočih zastopnikov.

Vse volitve se vrše z glasovnicami, ki jih mora vsak župni zastopnik oddati osebno. Aklamacija je le tedaj dopustna, če jo sklene glavna skupščina.

Poslovnik si sama odobri.

Čl. 15. Glavna skupščina sme odločevati o vseh stvareh, ki se tičejo saveza. Pridržuje pa se ji:

a) odločevati o prizivih župe proti sklepu starešinstva, tičočega se izključitve te župe;

b) sklepati o spremeni pravil, predlagani po starešinstvu ali po eni četrtini žup pripadajočih savezu;

c) odločevati o predlogih, ki jih stavi starešinstvo, župe ali društva. Predlogi žup ali društev se moraju najmanj štirinajst dni preje poslati starešinstvu, pozneje podani predlogi se pripuste v razpravi le tedaj, ako o tem sklene starešinstvo;

d) razveljaviti sklepe starešinstva, če se je najmanj tretinja vseh žup izrekla proti njim in naznani to starešinstvu; ta ugovor se mora najpozneje 30 dni po razglasitvi sklepa v saveznem glasilu starešinstvu pisмено naznani in v teku nadaljnjih 30 dni predložiti glavni skupščini;

e) določati župne prispevke in sokolski davek;

f) potrjati poročila starešinstva in pregledovalcev računov;

g) izvršiti volitve:

1. Starešinstva;
2. Nadzorstva;
3. Rzsodišča;
4. Načelnika saveznega izobraževalnega odseka.

Starešinstvo.

Čl. 16. Starešinstvo sestaja iz 18 članov, od kojih polovica morajo biti telovadci in sicer: starešina, 2 podstarešini, vodja (načelnik) in dva zamjenika, 2 tajnika, blagajnik, 5 odbornikov, glavni urednik saveznega glasila in 3 namestnika. Vse te voli glavna skupščina, razven glavnega urednika, ki ga izvoli starešinstvo, za dobo enega leta.

Čl. 17. Starešinstvo je izvršilni in upravni organ saveza. Naloga mu je, pripravljati zadeve za glavno skupščino in sabor, izvrševati vse sklepe glavne skupščine in sabora, urejati in paziti

na izvršitev saveznih podjetij in zadev. Voditi mu je notranje in zunanje zadeve, v kolikor niso pridržane sklepanju glavne skupščine sabora, zlasti pa mu je:

a) odločevati o predlogih podanih po župah. Predlogi žup se moraju 8 dni poprej naznaniti starešinstvu. Pozneje stavljeni predlogi se prepuste samo tedaj k razpravi in sicer če s tem soglašajo nadpolovična večina navzočnih članov starešinstva;

b) sprejemati priglašene sokolske župe v savez, odobravati sprejem društev v posamezne župe, ter prideljevati društva posameznim župam;

c) prirejati skupne javne in tekmovalne telovadbe vseh sokolskih društev, katerih čas, kraj in smer jim določi po predlogu prednjačkega zbora;

d) skličevati sokolske shode in prirejati skupne izlete;

e) prirejati vaditeljske tečaje in shode, kij jih je namen znanjati s sokolskim vadbenim sestavom in metodo in z napredki v telovadni stroki, če treba pošiljati vaditelje k posameznim društvom poučevati telovadbo;

f) upravljati društveno pramoženje, v kateri namen je samo njemu ali posebnemu, po njem ustanovljenemu odseku zbirati vse prispevke;

g) zahtevati vsako leto od žup poročila o njih stanju in delovanju in skrbeti za pregledno ureditev in objavo teh poročil; o svojih sklepih poročati v saveznem glasilu;

h) podajati koncem poslovnega leta skupno poročilo o svojem delovanju kakor o delovanju celega saveza sploh; poročilo je najdalje tri tedne pred razpisom novih splošnih volitev župam doposlati pismeno;

i) sestavljati na podlagi pravil potrebne poslovniške;

j) razpisovati volitve starešinstva, nadzorstva, razsodišča in načelnika saveznega izobrazovalnega odseka;

k) uveljavljati sklepe razsodišča;

l) vobče paziti na redno izpolnjevanje dolžnosti žup in društev;

m) odkazovati odločene naloge na podstavi pravil kakemu posameznemu društvu ali župi v izvršitev ali več društvom in župam v skupno izvedbo;

n) odločevati o prizivu društva o sklepu župe s katerim je bilo izključeno iz nje;

o) voliti načelnike za razne odseke. Načelniki odsekov, ki niso člani starešinstva, imajo sicer pristop k sejам starešinstva z razpravno pravico, nimajo pa tudi glasovalne in volilne pravice. Njih poslovna doba traja eno leto;

p) izdajati glavno savezno glasilo;

r) voliti glavnega urednika za savezno glasilo;

s) ustanoviti centralno knjižnico in muzej;

š) skrbeti za snovanje sokolskih knjižnic in čitalnic v župah in društvih;

t) določati meje in sedeže župam sporazumno z tehničkim odborom;

u) določati čas in razvrstitev župnih prireditev po predlogu prednjačkega zbora.

Čl. 18. Starešina oziroma njegov namestnik zastopa savez v vseh vnanjih zadevah nasproti drugim osebam in oblastim. Listine s katerimi se savez pravno obvezuje, morata podpisati starešina oziroma njegov namestnik in tajnik. Listine druge vrste, dopise, razglase v imenu saveza podpisuje in prijavlja starešina ali njegov namestnik ali tudi tajnik sam, če se tičejo telovadbe, pa vodja.

Čl. 19. Namestnike članov starešinstva sklicuje v starešinstvo starešina, če se kak član starešinstva iz temeljnih vzrokov ne more udeleževati dela starešinstva ali če iz njega izstopi.

Nadzorstvo.

Čl. 20. Nadzorstvo sestaja iz treh članov, ki jih voli glavna skupščina za dobo enega leta. Ti člani pazijo na denarno gospodarstvo saveza, pregledujejo račune, poročajo o njih in stavijo predloge na glavni skupščini.

Savezno glasilo.

Čl. 21. Savezno glasilo je Sokolski Glasnik Sokolskega Saveza SHS.

List urejata glavni urednik, ki mora stanovati v kraju, kjer list izhaja in urednik za tehnični del lista katerega določi tehnički odbor.

Savezni prednjački zbor.

Čl. 22. Člani prednjačkega zbora so načelnik, oba zamjenika, tehnični odbor saveza, vsi župni načelniki, dalje vsi načelniki naraščajevih in vse načelnice župnih ženskih tehniških odsekov, končno vsi načelniki naraščajevih in načelnice odsekov župnih tehniških odborov — odnosno njih namestniki in namestnice.

Čl. 23. Prednjačkemu zboru je izročeno tehnično vodstvo saveza. Urejati mu je vse telovadne zadeve in izvrševati vsa z njim zvezana opravila, vršiti vse naloge saveza glede strokovne in telovadne izobrazbe ter napredka.

K sejam se shaja prednjački zbor vsaj po dvakrat na leto; sniti pa se mora če to zahtevajo prednjački zbori vsaj jedne tretjine žup včlanjenih v Sokolskem Savezu SHS.

Prednjačkemu zboru predseduje načelnik, če je zadržan njegov zamjenik.

Tehnični odbor Sokolskega Saveza SHS. je poverjen z oskrbovanjem nujnih tehničnih poslov, z izdelovanjem vseh potrebnih načrtov in predlogov, z nadzorovanjem tehničnega dela v savezu, z vodstvom prednjačkih tečajev in z izvedbo sklepov prednjačkega zbora i t. d. Njegovo poslovanje je urejeno po posebnem poslovníku odobrenom po prednjačkemu zboru.

Prednjačkemu zboru samemu so pridržani načelni sklepi o popravah sistema in organizacije in določitev saveznih zletov in tekem.

Prednjački zbor sklepa in voli veljavno, če ste zastopani vsaj dve tretjini žup. Vsak član ima samo en glas. Odloča nadpolovična večina navzočih.

Prednjački zbor posluje po poslovniku, odobrenem po glavni skupščini.

Sokolsko sodišče. (Sud).

Čl. 24. Če bi iz saveznih razmer med župami kot člani ali pa med članovi starešinstva nastali spori, jih razsodi sokolsko sodišče proti koji odločbi ni priziva.

Sokolski sud sestojata iz 5 članov voljenih na glavni skupščini za dobo enega leta.

Vsaka stranka imenuje po jednega zastopnika.

Postopek sodišča prične:

1. Na željo starešinstva;

2. Na zahtevo člana v lastni zadevi.

Prošnjo je vložiti pismeno na predsednika. V njej je navesti po možnosti tudi svojega zastopnika. Predsednik mora potrebno ukreniti, da imenuje vsaka stranka svojega zastopnika in odrediti razpravo. Ako tekom treh dni po pozivu stranka ne imenuje svojega zastopnika, ga ima starešinstvo pravico imenovati.

Sokolsko sodišče razpravlja tajno in posluje na podlagi svojega poslovnika. Sklepa se z navadno večino glasov, pri enakem številu odločuje predsednik, ki sicer ne glasuje. Svojo razsodbo mora poročiti obema strankama in starešinstvu v izvršitev razsodbe.

Kazni.

Čl. 25. Kazni, ki jih sme izreči starešinstvo ali sodišče so: a) opomin, b) graja, c) ukor, d) prepoved nošnje kroja na določen čas in e) izključitev.

Opća resolucija starešinstva Sok. Saveza SHS. pri seji dne 21. sept. 1919.

1. Za člana se sprejme vsak Slovan, ki je najmanj 18 let star, in ki je s svojim javnim in zasebnim življenjem in delovanjem dokazal svojo brezhibnost in značajnost.

Nihče ne sme biti član več sokolskih društev.

2. Kdor se prijavi za člana, prijavi točna in resnična svoja data, zlasti izpove, če je bil dosedaj član kakega sokolskega društva. Kdor hoče biti izvršujoči član, se javi pri društvenem vodji ali njegovem namestniku. Člane se sprejema na poizkušnjo za dobo 6 mesecev. Ako se v tej dobi izkažejo za vrednega in sposobnega, se sprejmejo kot člani. Šele nato se mu izroči znak Sokolskega Saveza in legitimacija.

3. Člani se med seboj tikajo, ravnotako članice med seboj. Tikanje med člani in članicami je iz samega razmerja do Sokolstva prepovedano.

4. O izključitvi posameznega člana mora društvo obvestiti župo, ki to takoj javi Savezu; ta na predlog župe izključitev potrdi ali ovrže. V slučaju potrditve se izključitev objavi v Sokolskem Glasniku.

5. S tem, da vstopi društvo v župo, prizna in sprejme vse predpise Sokolskega Saveza in župnih pravil ter vse sklepe skupščine župe in Saveza.

6. Sokolskih društev se ne sme ustanavljati tam, kjer niso dani pogoji za njihov obstoj. Ako se namerava ustanoviti novo društvo, se mora to javiti župnemu predsedstvu, da ono prej preišče razmere ter izda vsa potrebna navodila. Ustanavljati sokolska društva brez vednosti in dovoljenja župe ni dovoljeno.

7. Društva in župe, ki niso združena v Savezu, ne smejo nastopati pod imenom Sok. Saveza.

8. Zastopati Sokolstvo, združeno v Sokolskem Savezu SHS je upravičeno samo starešinstvo Saveza ali delegirani brat ali sestra.

Udeležba pri nesokolskih prireditvah je dovoljena Sokolstvu samo z dovoljenjem župe, oziroma Saveza.

Prepovedana je vdeležba na slavnostih kakoršnih koli organizacij, ki so sokolskim načelom nasprotne.

Nastop v sokolskem kroju je dovoljen samo z dovoljenjem društvenega odbora. Posamezniki ne smejo brez tega dovoljenja nikdar in nikjer nastopati.

9. Za večje prireditve Sokolstva, kakor žup je treba dovoljenja starešinstva Saveza.

10. Reklame za vse sokolske prireditve morajo biti dostojne, okusne in enostavne. Vse prireditve morajo biti v sokolskem duhu in morajo odgovarjati sokolskim načelom.

11. Sokolski kroj mora odgovarjati vsem predpisom. Zlasti verižice in drugi okraski in nakiti so kroju prepovedani.

Uporavljati kroj pri plesih, itd. namesto civilne obleke je strogo prepovedano.

Sokolskim godbam je prepovedano nastopati v kroju, razen pri sokolskih prireditvah.

Sokolstvu!

V prepričanju, da je le zdrav in neprestani razvoj vseh telesnih in zdravstvenih sil naroda, ki za njim Sokolstvo stremi, v skupno korist vsega našega naroda in da se v dosego sokolskih smotrov v javnem življenju lahko vspešno deluje, pozivljamo brate Sokole in sestre Sokolice, ki so člani zakonodajnih, šolskih ali kakršnih koli kulturnih javnih zastopstev ali uprav, da uravnajo vse svoje delovanje strogo in edino po načelih Sokolstva in da delujejo v pospeševanje in uresničenje teh načel in smotrov Sokolstva.

Dolžnost vsakega člana Sokolstva je, da javno in zasebno živi po sokolskih načelih ter gmotno in moralno podpira vsa sokolska podjetja (knjižnice, čitalnice, gradbo telovadnic in telovadišč).

Sokolstvo mora v svojem delokrogu delovati za reformo vsega narodnega šolstva na temelju demokratizma, posebno

1. da se zakonitim potom primora gradba telovadnic in telovadišč,

2. da se uzakoni načelo, da je telovadba obvezna za vso šolsko mladino,

3. da se zakonitim potom ustanovi šola za telovadne učitelje po predlogu Slovenske Sokolske Zveze.

Sokolski Savez SHS.

Pravila

Sokolskog društva u . . . . .

§ 1.

Ime i sjedište društva.

Društvo se zove »Sokolsko društvo u . . . . .«,
sjedište mu je u . . . . .

§ 2.

Svrha društva.

Svrha je društvu, da podiže i jača tjelesne i duševne sile narodne

§ 3.

Društvo postiže svrhu time:

a) da njeguje u društvu i u javnosti gimnastiku i da poučava omladinu u gimnastici;

b) da priredjuje izlete, svečanosti i zabave;

c) da drži predavanja i rasprave, izdaje knjige, listove i spise, koji se odnose na svrhu društva, da širi nauku o gimnastici u opće i da osnuje svoju knjižnicu i čitaonicu;

d) da osniva sokolske odsjeke;

e) da podupire zaslužne narodne ustanove;

f) da pristupi župi svoga okružja.

§ 4.

Sredstva za postizavanje svrhe društva jesu:

a) društveno imanje, koje se sastoji od sprava za gimnastiku, pokućstva i ostalih pokretnosti;

b) upisnina i članarina članova;

c) dobrovoljni prinosi i čisti dohoci zabava i ostalih priredaba, koje priredjuje društvo sa ulazninom, zatim čiste dobiti knjiga i listova, koje društvo izdaje i ostali slični ili slučajni dohoci.

§ 5.

Članovi.

Članovi društva jesu:

- a) osnivači;
- b) izvršujući i
- c) pomagači.

Osnivačem postaje, ko jednom za vazda, ili u pet godišnjih obroka uplati osnivački prinos u iznosu od 1000 K, ili veći, koga će ustanoviti glavna skupština društva na predlog odbora.

Izvršujući je član, ko plati upisninu i plaća određenu, godišnju, četvrtgodišnju ili mjesečnu članarinu u svrhu, da sudjeluje u gimnastičkom radu društva, ili u kom sokolskom odsjeku, ili da uopće u sokolskom društvu aktivno sudjeluje.

Pomagač je, ko plaća određenu članarinu mjesečno ili četvrtgodišnje unaprijed.

§ 6.

Članom može biti svaki Slaven, koji je navršio 18 godina, a ženske i sa 16 godina, ko je neporočan i koga odbor u članstvo primi. Odbor može pristup prijavljenih članova otkloniti a da za to ne navede razloga.

Ko se prijavi u članstvo, ima da naznači tačne i istinite podatke, a naročito, da li je već bio članom koga sokolskoga društva. Ko hoće da bude izvršujući član ima da se javi vodji društva ili njegovom zamjeniku. U članstvo se prima uvjetno za vrijeme od jednog mjeseca dana. Imena prijavljenih članova imaju se za vrijeme uvjetnog članstva izvjesiti na ploči u društvenim prostorijama, da može svako podnijeti odboru kakove prigovore protiv koga od prijavljenih članova.

U to vrijeme nema član ni aktivnog ni pasivnog izbornog prava. Ako se za to vrijeme pokaže valjanim i sposobnim, prima se u članstvo sa svim pravima, pa mu se izdaje sokolski znak i legitimacija.

Niko ne smije biti članom više sokolskih društava.

§ 7.

Članom prestaje biti:

- a) tko odboru najavi svoj istup;
- b) koga odbor isključi radi povrede discipline ili časti društva;
- c) koga odbor radi neplaćanja članarine briše iz članstva, za slučaj da taj usprkos opomene nije platio članarine za tri ustanovljene periode. Odbor može siromašnim članovima vježbačima na predlog prednjačkog zbora članarinu sniziti ili ih sasvim oprostiti od plaćanja.

Isključiti se može član i onda, kad to zaključi odbor zaključkom od dvije trećine svih odbornika sazvanih u tu svrhu. Isključenje stupa na snagu smjesta, ali odbor župe ima pravo, da isključenje uzme u pretres, ako isključeni član prijavi svoj priziv u toku 14 dana nakon isključenja odboru, koji je dužan, da priziv predloži odboru župe na riješenje.

O svakom isključenju treba izvijestiti glavnu skupštinu i odbor župe.

§ 8.

Svaki primljeni član ima pravo:

- a) na glavnoj skupštini birati, glasovati i predlagati; pasivno pravo glasa imaju samo izvršujući članovi prema § 17. točka 3.
- b) da sudjeluje kod svih društvenih priredaba i da se služi svim društvenim spravama;
- c) da nosi društveno odijelo, kad zaključí odbor.

§ 9.

Dužnoti svakoga člana jesu:

- a) da sa svojim silama pomaže svrhu društva.
- b) da plaća društvene prinose i sokolski porez;
- c) da čuva čast društva, i da se u društvenom životu pokorava svim ustanovama društvenih pravila, svim odredbama odbora i njegovih predstavnika.

§ 10.

Ženski odsjek,

Društvo ima svoj ženski odsjek, koji se upravlja po jedinstvenom poslovniku izdanom sa strane Sokolskog Saveza SHS.

Odbor društva bira u smislu toga poslovnika 1 do 3 zastupnika u vodstvo ženskog odsjeka, a ženski odsjek bira 1—3 zastupnika u odbor društva. Broj obostranih zastupnika mora biti jednak, a prava i dužnosti njihove su jednake sa onima ostalih odbornika.

§ 11.

Podmladak i djeca.

U društvu se vaspita takodjer

- a) podmladak, i to muški podmladak od 14—18 godina i ženski podmladak od 12—16 godina;
- b) djeca, i to muška do 14 godina i ženska do 12 godina.

Svako, ko hoće da stupi u podmladak ili medju djecu, treba da ima privolu roditelja ili skrbnika. Upisninu, mjesečni prinos i ostalo odredjuje odbor.

§ 12.

Društvena uprava.

Društvenu upravu čini glavna skupština i odbor društva. Za zasebne dijelove društvenoga djelovanja osniva odbor zasebne odsjeke kao: kulturno-prosvjetni, zabavni, izletni, jašilački, biciklistički, pjevački i tamburaški i slične, koji se imaju upravljati po poslovniku, koga odbor ima da potvrdi.

§ 13.

Glavna skupština.

Redovita glavna skupština se mora sastati svake godine mjeseca januara na poziv odbora. Poziv se ima objaviti sa dnevnim redom najmanje 8 dana prije u društvenim prostorijama, novinama

ili takodjer pozivima. Izvanrednu glavnu skupštinu saziva odbor, kad drži, da je to potrebno, ili kad zahtijeva jedna petina svih članova, koji moraju najaviti predmet o kom treba da raspravlja glavna skupština. Odbor saziva glavnu skupštinu tečajem 14 dana iza prijave.

§ 14.

U djelokrug glavne skupštine spada zaključivanje o svim društvenim pitanjima.

Naročito ima pravo:

a) da bira starješinu, podstarješinu, načelniku (vodju) na predlog prednjačkog zbora, a ako toga nema, na predlog vježbača, i ostale članove odbora i njihove zamjenike, zatim revizore računa i sokolski sud;

b) da bira zastupnike za glavnu skupštinu župe i sabor u smislu ustanova župskih i saborskih pravila;

c) da ispituje i odobrava rad odbora, naročito njegovo upravljanje sa imovinom društva, zatim izvještaj revizora računa o stanju imovine;

d) da raspravlja i zaključuje o promjeni pravila, no ti su zaključci pravovaljani samo onda, ako je na toj skupštini prisutna jedna petina članova i ako obična većina glasuje za zaključak o promjeni pravila;

e) da određuje upisninu i perijodične prinose članova i da oboje eventualno povisi;

f) da raspravlja o razmiricama odbora i pojedinih članova.

§ 15.

Glavna skupština je pravovaljana, ako je prisutna najmanje jedna petina članova. Ako ne bi prisustvovao dovoljan broj članova u odredjeni sat, ima se pola sata kasnije održati glavna skupština i njeni su zaključci pravovaljani, ako je prisutna barem jedna desetina svih članova.

Glavna skupština stvara zaključke nadpolovičnom većinom bez obzira na broj prisutnih članova. Kad se glasovi raspolove, odlučuje glas predsjedatelja, koji inače ne glasuje.

§ 16.

Izbor se vrši naročitim glasovnicama. Izbor je pravovaljan nadpolovičnom većinom predanih glasovnica.

Aklamacija je dopuštena, ako ju zaključuje glavna skupština.

§ 17.

Odbor.

Društveni odbor sačinjava zajedno sa starješinom, podstarješinom i načelnikom 8—18 odbornika. Osim odbora bira glavna skupština još 2—5 odborskih zamjenika i 2 revizora računa.

Izbor odbora vrši se redovno na redovnoj glavnoj skupštini za narednu godinu. Ako je tko izabran izvanredno u drugo vrijeme, to njegov mandat traje do redovne glavne skupštine.

Svi odbornici moraju biti izvršujući članovi, a najmanje polovina od njih vježbači.

§ 18.

Odborske sjednice sastaju se najmanje jednom u mjesecu na poziv starješine. Ako dvije trećine članova odbora pismeno zatraži saziv sjednice sa naznakom svrhe, ima starješina izvanrednu sjednicu sazvati u roku od 5 dana.

§ 19.

Za pravovaljano zaključivanje odborskih sjednica potrebna je prisutnost najmanje apsolutne većine odbora. Kad odbor raspravlja o ličnim pitanjima kojega odbornika, onda ovaj ne smije sudjelovati u raspravi i glasanju, a ako taj vodi sjednicu, ima predati vodjenje sjednice svom zamjeniku. Prisutni odbornici stvaraju zaključke većinom glasova a kod jednakog razmjera odlučuje glas predsjedatelja.

§ 20.

Odbor bira između sebe natpolovičnom većinom glasova tajnika, blagajnika, gospodara, voditelja zapisnika (zapisničara) i ako je potrebno ostale funkcionare kao knjižničara, orudjara itd.

§ 21.

Odbor vodi unutrašnju i spoljašnju upravu društva u koliko ta ne pripada djelokrugu glavne skupštine.

Naročito spada u djelokrug odbora:

- a) da prima članove, proglašuje istup članova, ili ih isključuje.
- b) da imenuje prednjake na predlog prednjačkog zbora ili da na njegov predlog proglašuje, da su prestali biti prednjacima;
- c) da prima podmladak i djecu, pa da određuje upisninu i prinose članova;
- d) da osigurava društvene proračune, diže zajmove za društvene svrhe i prima i izdaje novac;
- e) da se brine za održanje reda i discipline i da vrši disciplinarnu vlast u društvu;
- f) da odobrava poslovničke na osnovu društvenih pravila, kako poslovnik za odbor, tako za prednjački zbor i kulturno-prosvjetno odeljenje, te kućni red, pjevački red itd. Ima također pravo, da prema potrebi sam sastavlja te poslovničke. Poslovni red za glavnu skupštinu ima da odobri sama glavna skupština;
- g) da sazivlje glavnu skupštinu, priprema predloge za nju i da se brine za redovan društveni rad;
- h) da priređuje javne vježbe, nadmetanja, izlete i svečanosti, zabave i javne nastupe uz sudjelovanje prednjačkog zbora i pojedinih odsjeka;
- i) da bira odbornika i njegova zamjenika u odbor župe;
- j) da potvrđuje izbor barjaktara i njegovog zamjenika na predlog prednjačkog zbora.

§ 22.

Odborski zamjenici smiju prisustvovati odborskim sjednicama, ali glasuju samo mjesto odsutnih odbornika. Starješina poziva u odbor zamjenike stalno onda, ako koji član istupi iz odbora ili mu s kojeg drugog razloga ne bude moguće sudjelovati u radu odbora. Zamjenici dolaze na red po razmjeru broja glasova, koje su dobili na glavnoj skupštini. Ako je broj glasova jednak, odlučuje žrijeb.

§ 23.

Ako odbornik izostane redom od tri sjednice bez opravdana uzroka, smatra se, da je istupio iz odbora.

§ 24.

Odborske sjednice saziva starješina, a ako je zapriječen, podstarješina, pa predsjedava sjednicama kao i glavnoj skupštini. On zastupa društvo u vanjskim prilikama prema ličnostima i oblastima. U odsutnosti obojice zastupa društvo tajnik. Djelokrug ostalih funkcionara određuje odborski poslovnik.

§ 25.

Isprave, kojima se društvo pravno obvezuje, potpisuje starješina i tajnik. Na ispravama u inim pitanjima dostaje potpis starješine ili tajnika odnosno onog odbornika u čiji djelokrug spada to pitanje.

§ 26.

Proglase potpisuje i objavljuje u ime društva starješina i tajnik; proglose, koji se tiču gimnastike, potpisuje i objavljuje vodja.

§ 27.

Revizori računa nadziru upravu odbora sa društvenom imovinom, pregledaju račune i knjige društvene, pa podnose svoje prijedloge glavnoj skupštini. Njihovo djelovanje počinje djelovanjem odbora.

§ 28.

Tehnički odbor.

Tehničko vodstvo pripada prednjačkom zboru, pa ima da riješava sva pitanja, koja se odnose na gimnastiku, a naročito ima da vrši sva naredjenja u stvari izobrazbe i napretka u gimnastici.

§ 29.

Upravna godina.

Upravna godina društvenog djelovanja traje od redovne glavne skupštine do slijedeće, a računska godina od 1. januara do 31. decembra svake godine.

§ 30.

Odiјelo i barjak.

Članovi društva imaju da prilikom javnih nastupa nose posebno društveno odijelo i društvene značke, koje bez odobrenja odbora ne smiju nositi. Prekršaje te odredbe kažnjava odbor. Zastava se može nositi samo dozvolom starešinstva Sokolskog Saveza SHS.

§ 31.

Sokolski sud.

U smislu § 21. riješava odbor disciplinarne prekršaje članova. Sokolski sud riješava lične sporove članova, nastale iz društvenih odnošaja ili prilikom društvenih nastupa, — i apelovanja.

Sokolski sud sastoji se od 5 članova biranih na glavnoj skupštini za vrijeme 1 godine. Svaka stranka imenuje jednog zastupnika.

Postupak suda nastaje na zahtjev člana u vlastitoj stvari.

Zahtjev treba usmeno prijaviti predsjedniku. Tu treba navesti po mogućnosti i svog zastupnika. Predsjednik treba da se pobrine, da svaka stranka imenuje svog zastupnika, a nakon toga treba da odredi raspravu. Ako koja stranka u roku od 3 dana ne imenuje svog zastupnika, ima odbor pravo, da ga imenuje. Sokolski sud raspravlja tajno na podlozi svog poslovnika. Stvara zaključke većinom glasova, kod jednakog razmjera odlučuje predsjednik, koji inače ne glasuje. Svoju riješidbu ima saopćiti obim strankama i odboru o izvršenju riješidbe.

Protiv odluke sokolskog suda nemá priziva.

§ 32.

Kazne.

Kazne, koje mogu izricati odbor i sokolski sud jesu: a) opomena, b) ponovna opomena, c) ukor, d) zabrana nošenja društvenog odijela za određeno vrijeme, e) isključenje.

§ 33.

Prestanak društva.

Sokolsko društvo ne smije istupiti iz svoje župe ili se razići bez prethodnog odobrenja Sokolskog Saveza SHS. Za prestanak društva je za slučaj dozvole potrebna na glavnoj skupštini prisutnost tri četvrtine članova. Za slučaj takva prestanka pripada društvena imovina Sokolskom Savezu SHS.

II. seja starešinstva Sokolskog Saveza SHS.

v Zagrebu dne 17. novembra 1919. v prostorih Hrvatskega Sokolskega Saveza.

I. Navzoči bratje: Dr. Ivan Oražen, starešina, dr. Miloš Popović, podstarešina, dr. Lazar Car, podstarešina, Stane Vidmar, načelnik; odborniki: dr. Laza Popović, dr. Srdjan Budisavljević, Bogumil Kajžel, Dušan Bogunović, Fran Sušnić, dr. Milan Metikoš, dr. Janko Bercé, Mika Kovačević, Gj. Paunković, A. Bajžel, Mirko Buić za dr. Lavša, Tošo Janjanin, dr. Franjo Bučar, Franta Hofman in V. Mahorič, zamjenika načelnikova. Odsotnost dr. Fuxa in E. Gangla se oprosti.

II. Oivoritev seje. Mesto za častno odsotnega starešine otvori sejo podstarešina dr. Miloš Popović, pozdravi navzoče, prečita brzojavko novoustanovljene bačke župe in preide na dnevni red.

III. Čitanje zapisnika. Zapisnik zadnje seje starešinstva se prečita in odobri.

IV. Poročilo načelnika. Brat načelnik poda natančno poročilo o dosedanjem delovanju prednjačkega zbora in o sklepih zadnje seje prednjačkega zbora v dneh 15. in 16. novembra v Zagrebu, ki se glasi:

V smislu sklepov novosadskega sabora sem pozval v mesecu avgustu sporazumno z obema zamjenikom br. Mahorićem in br. Hofmanom v tehniški odbor saveza bratje: Ahčin, Bajželj Ivan, Drenik Bojan, Kovačić Janko, dr. Milan Metikoš, Miklavec Žane, Pavlin Ivan, Svetlič Nande, Šulce Dragan. V svoji prvi plenarni seji dne 21. in 22. septembra se je konstituiral odbor sledeče: tajnik T. O. brat Miklavec Žane, blagajnik T. O. brat Drenik Bojan, načelnik odseka za naraštaj in knjižničar brat Bajželj Ivan. — Ljubljanski člani T. O. so se sestali večkrat na seje, da pripravijo tvarino za plenarne seje T. O. in seje prednjačkega zbora saveza. — V prvi seji T. O. v septembru so bile na razgovoru osnovne točke poslovnikov, jednotno poveljavanje za redovne vaje in pa razgovor o vajah za posebni nastop našega saveza v Pragi l. 1920. Za vaje je razpisal T. O. prost natečaj z rokom do 15. novembra. — V svoji drugi plenarni seji 15. novembra t. l. pa je predelal T. O. načrte poslovnikov za prednjački zbor društva župe in saveza, ter T. O. župe in saveza. Načrti brata načelnika so bili z malenkostnimi dopolnitvami sprejeti in predloženi prednjačkemu zboru saveza v odobrenje. Istotako je bil v polnem obsegu sprejet načrt prednjačkega tečaja izdelan po br. načelniku. Sklepanje o poveljevanju za redovne vaje se je prepustilo prednjačkemu zboru saveza. Prednjački zbor saveza je razpravljajal v svoji I. seji dne 16. novembra t. l. štiri glavne točke. Poslovnike, prednjački tečaj, jednotno poveljevanje za redovne vaje in določitev vaj za nastop v Pragi. Poslovniki so bili sprejeti v celem obsegu, jednako tudi načrt prednjačkega tečaja. Radi poveljevanja za redovne vežbe se sklene pozvati tehniški svet (br. Vidmar, Šulce, Mahorić, Ambrožič, Hofman, Bajželj, dr. Pivko), da izdela predlog za najpotrebnejša povelja. T. O. pa se pooblašča, da predloženo odobri odnosno spremeni in do 1. decembra ta povelja določi in vpošlje vsem društvom. Povelja so obvezna za vsa društva v savezu. Radi vežbanja štiri stopov se sklene sprejeti vežbanje po načinu vojske in se T. O. Zveze vseslovenskega Sokolstva naprosi za odobrenje te spremembe.

Od predloženih vaj se določijo, po dolgi burni debati za nastop v Pragi vaje brata Hofmana za člane in vaje brata Vidmarja za člane in članice. Sklene se pa da je nastop z obema vajama za člane obvezen. Samo z enimi vajami se nikdo ne pripusti na zlet.

Prednjački zbor sklene soglasno, poveriti za čas izrednih razmer, ko je sklicanje prednjačkega zbora zvezano z velimi težkočami in žrtvami, T. O. z posli prednjačkega zbora. T. O. sklepa torej pravomočno o vseh stvareh, ki spadajo v delokrog prednjačkega zbora.

O njegovom poročilu se razvije živahna debata; končni zaključki so sledeči:

1. Za predavanje o »anatomiji« pri vaditeljskem tečaju se poveča število predavateljskih ur od 6 na 12; predavatelja oskrbi brat starešina.

2. Nataska se toliko posameznih tehničnih knjig in brošur, kolikor jih je potrebno za sokolska društva; br. načelnik naj napravi proračun za neobhodno potrebne tehnične knjige.

Po izjavi br. Mahorića preskrbi za prvo silo in pomoč take knjige Hrvatski Sokolski Savez.

3. Br. Paunković opozori, da je pri seji prednjačkega zbora pri obravnavanju komande pri vojski padla opazka, »da še nimamo enotne vojske«, da je torej potrebno, da so vsaj vaditelji zadostno podučeni v tem oziru in splošno, da se naj vzgaja v nacionalnem in državnem smislu. Nasvet se smatra kot predlog in se sprejme.

4. Br. načelnik apelira na starešinstvo, da preskrbi za vaditeljski tečaj tudi nekaj hrvatskih in srbskih predavateljev, da ne bo zgledalo, da je tečaj samo slovenski. Sklep: pozove se Hrvatski Sokolski Savez, da preskrbi pri vaditeljskem tečaju za finančno stran, za kurjavo, hrano in stanovanje.

Ugotovi se, da je finančno kritje tu. Srbski Sokolski Savez da v ta namen 5000 dinarov in Skautska organizacija tudi 5000 dinarov. — Br. načelnik izjavlja, da morajo nositi stroške za potovanje in prehrano društva oziroma župe, kar se vzame na znanje.

Dalje javlja sklep tehničnega odbora, da odklanja nagrade za sestavo prostih vaj, kar se vzame na znanje, predlaga pa, da se dovoli primerna nagrada za oba skladatelja.

Br. Paunković predlaga po K 1000 za vsakega, kar se sprejme.

Končno omenja, da je neobhodno potrebno poslati 3—4 člane v Prago za nekaj dni, da se natančno informirajo glede vseh telovadnih in organizacijskih zadev za zlet v l. 1920., v ta namen je že dovoljena svota do K 6000, ki pa nikakor ne zadostuje in prosi povišanja.

Na predlog br. Paunkovića da se dovoli kredit do K 12.000.—, br. Paunković obljubi, da bo pri češko-slovaškem poslaniku Kalini interveniral, da se tem članom nudijo v Pragi čim možnejše udobnosti.

5. Br. dr. Budisavljević stavi na pritrilni odgovor, ali se načelnikovo poročilo samo na znanje sledeči predlog: Predlažem, da se ovaj dio izvještaja br. načelnika, koji govori o zaključku prednjačkog zbora, po kome se imade na sletu u Pragu nastupiti sa dvije proste vježbe ne uzme na znanje s razloga, što je sokolski sabor u Novom Sadu na predlog tehničkog odbora zaključio, da se imade nastupiti sa jednom zasebnom tačkom. Poziva se s toga prednjački zbor, da glede proste vježbe, koja se imade vježbati na sletu u Pragu donese novi zaključak, koji će biti u skladu sa spomenutim zaključkom Sokolskoga sabora. O tem predlogu se razvije daljša zelo živahna debata, v katero posežejo razni bratje. Predvsem izjavlja br. načelnik, da je ravno vsled te točke na seji prednjačkoga zbora nastala velika kriza, ki se je odpravila samo na ta način, da se je sklenilo kakor je poročal. Omenja dalje, da ženske članice hočejo na vsak način nastopiti, zlasti, ker zavzemajo tako veliko število v Sokolstvu. Izjavlja objednem, da odklanja vsako odgovornost za posledice, ki bi event. nastale iz pritrditve temu predlogu. V debato posežejo dr. Budisavljević, Paunković, Kovačević, dr. Miloš Popović, dr. Oražen ki povdarja, da se morajo čuvati sklepi sokolskega sabora. Končno stavi br. Paunković kompromisni predlog v tem smislu, da se nastopi z jedno točko, ki pa obsegala a) nastop članov in b) nastop članov i članic; oba nastopa se izvršita neposredno drug za drugim. Vsi člani pa morajo vježbati oba dela prostih vaj.

Predlog br. Budisavljevića propade s 3 proti ostalim glasovom, in predlog Paunkovića se soglasno sprejme.

V. Poročilo tajnika. Za odsotnega brata tajnika poda tajniško poročilo br. dr. Bercé. Poročilo glasi:

Vse sedanje delo Sokolskega Saveza stremi v prvi vrsti za tem, da se izvede čimpreje enotna organizacija Sokolstva. Izvršili smo vse zadnje sklepe seje starešinstva Sokolskega Saveza in poročati moram, da je bil poziv dovoljen, in da je začelo v vseh krajih veselo in živahno sokolsko delo. Pozdraviti moramo zlasti z veseljem dejstvo, da se sklep sokolskega sabora glede ujedinjenja sokolskih društev vrše zadovoljivo in prihajajo tozadevno zelo navdušojoča poročila. Upati je, da bode popolna fuzija vseh društev in žup v kratkem izvršena. Tu se je pokazala zopet sokolska ideja kot ponosna zmagovalka vseh ovir in nasprotstev, ki se stavijo razvoju našega naroda in naše države. Vzlic najhujšemu političnemu nasprotstvu, vzlic vsemu beganju ljudstva gre Sokolstvo krepko po začrtani poti do popolnega ujedinjenja ne oziraje se na vsa mogoča nasprotstva. Kakor je stalo Sokolstvo ob času najhujšega pritiska avstrijskega in madžarskega absolutizma neupogljiv glasnik ujedinjenja, kakor je stalo ob prevratu s puško v roki na braniku svoje domovine, tako je tudi danes neustrašljiv glasnik jedinstva celokupnega jugoslovankega naroda in glasnik njegove boljše bodočnosti. Kjer najdemo prave sokolske delavce, tam je tudi delo lahko. Našemu pozivu so se nemudoma odzvala sledeča društva: Bosansko-hercegovačka župa

nam je poslala poročilo, iz katerega je razvidno, da obstoji v njenem delokrogu 11 dvojnih društev, katerim smo poslali pozive, da se čim preje ujedinijo; 13 društev — katera so se ujediniła, 17 srbskih sokolskih društev in 6 hrvaških samostojnih društev. Pozvali smo vsa društva, da izvedejo čimpreje popolno likvidacijo — dosedaj poročil nismo dobili, v koliko je to ujedinenje napredovalo. Značilen je slučaj v Derventi, ker obstoji poleg skupnoga društva, še hrvaški Sokol. Pozvali smo tega da likvidira in pristopi k skupnem društvu — odgovora še ni. Sokol v Mostaru javlja, da je likvidacija obeh društev v toku in da bude v najkrajšem času izvršeno. Sokol v Hercegovini javlja likvidacijo in fuzijo obeh društev.

Župa Krajiška poroča, da upa da se fuzija vseh društev izvrši do 15. decembra t. l. V nekaterih krajih se pojavlja nasprotstvo proti ujedinenju. Župa Zrinjski poroča, da v njenem delokrogu obstoje samo hrvatska sokolska društva, ki pa so v smislu zaključka sabora spremenila ime.

Srbski Sokol v Petrinji je sklenil likvidacijo ter pozval hrvaškega Sokola za ujedinenje — pozvali smo ponovno obe, da izvedejo čimpreje enotno organizacijo.

Sokol v Brčki javlja likvidacijo in ujedinenje. Hrvatska sokolska župa Strossmajerjeva je vrlo na delu za ujedinenje, ter je izdala tožadavno vsa potrebna navodila za likvidacijo društev in žup. Sokol Bos. Novi javlja likvidacijo in ujedinenje. Župa Fruškogorska je poslala natančen pregled Sokolstva v Bački, iz katerega je razvidno, da se Sokolstvo tam zelo lepo razširja.

Sokol v Kotoru poroča združitve obeh društev.

Sokol v Zaječaru je začel s sokolskim delom in pošilja pozdrave

Sokol v Glini je izvršil likvidacijo — istotako je pridno na delu za likvidacijo župa Preradovičeva v Bjelovaru, ki je izdala lepa navodila vsem svojim društvam in je tudi ukrenila vse potrebno za likvidacijo župe.

Sokol v Škarama javlja likvidacijo. Ustanovilo se je sokolsko društvo v Subotici, Guštanju, Mengšu, Zelezni Kaplji, Pliberku, Radgoni, Škofljici, Medvodah, Radomljah in na Brezovici.

Jugoslovanski sokolski krožek v Pragi se je ustanovil med tamšnjimi dijaki.

Hrvatski Sokol v Novi Gradiški, je sklenil likvidacijo, od strani srbskega Sokola se ni še v tem oziru vzlic ponovnemu pozivu nič storilo. Pozvali smo ga ponovno, da se izjavi in da izvede likvidacijo. Kar se tiče likvidacije in reorganizacije slovenskih žup — poročam, da je ista v tiru in da mora izvesti tekom januarja l. 1920. likvidacija Zveze se pa izvrši prve dni februarja.

Od ostalih društev in žup dosedaj še ni odgovora, pričakujemo ga pa te dni, ker je bil dan rok za odgovor 15. november. Ako do 20. t. m. ne pridejo vsi odgovori, bodemo ponovno zahtevali likvidacije. Zdi se mi pa potrebno omeniti, da bode treba v mnogih krajih osebne intervencije, o čemur stavim posebne predloge. Za uvedbe enakih

znakov je bil razpisan natečaj — a brez uspeha, ker ni nobenih ponudb. Prva naloga Sokolskega Saveza mora biti, da preskrbi našemu članstvu dovoljno število telovadne obleke in krojev. Storili smo v tem oziru vse, kar je bilo mogoče v tako kratkem času. Obrnili smo se na vse trgovce s telovadnimi oblekami na Češkem, obrnili smo se na sokolske župne organizacije v Ameriki s prošnjo, da nam v tem oziru priskočijo na pomoč in tudi z našimi trgovci smo v dogovoru radi uvoza potrebnega blaga. Vsaj do konca februarja mora biti cela akcija izvedena, kajti če ne bomo imeli v poletnem času dovolj oblek, je skoraj vsak nastop nemogoč. Ministerstvo financ nam je dovolilo carine prost uvoz vseh sokolskih potrebščin. V dogovoru smo tudi s češke tvrdke radi telovadnega orodja in drugih potrebščin.

Ministerstvo saobračaja je v principu dovolilo polovično vožnjo Sokolstvu na vseh državnih železnicah pred gotovimi pogoji. Nevem ali vsled nesporazumljenja ali vsled česar je bilo za sedaj poverjeno ravnateljstvo državne železnice v Ljubljani, da izdaja ta dovoljenja in ni potreba več vlagati prošenj na ministerstvo v Beograd. Vložili smo že ponovno prošnje, da se delegira v te svrhe tudi ravnateljstvo v Zagrebu, a rešitve še ni. Ker se medtem izvršile večje spremembe in pride ravnateljstvo iz Ljubljane v Zagreb, odpade tako potem rešitev te prošnje, ker je potem eoipso delegirano ravnateljstvo v Zagrebu.

O priliki obletnice osvoboditve našega naroda pozvali smo vse Sokolstvo, da praznuje ta dan kolikor mogoče slavnostno. Kakor so dohajala poročila, sodelovalo je Sokolstvo povsod pri teh slavnostih. Ministerstvo trgovine in industrije namerava poslati nekaj otrok v kraje na Slovenskem, da bi se izučili razne obrti. Pozvali smo vsa sokolska društva, da podpirajo ministerstvo pri tej akciji, in sicer na ta način, da prevzamejo ona nadzorstvo in vzgojo te mladine, s čimur bi bilo omogočeno, da bi poslali vsake leto večje število dobrih vaditeljev v domovino. Dosedaj se še niso javila vsa društva — o uspehu te akcije poročam, ko bode izvršena.

Z Češko Obec Sokolsko smo stopili v najožje stike — upati je, da bomo dobivali od sedaj naprej stalno redna poročila o pripravah za zlet. V okrilju Sokolskega Saveza SHS. se je ustanovil v Ljubljani dijaški sokolski agitacijski krožek, čigar naloga je širiti sokolsko idejo med dijaštvom, kar je zelo velikega pomena — kajti odkrito se moramo priznati, da je žalibog med našo inteligenco zelo malo sokolskih delavcev in zato je nujno potrebno, da začnemo z vso vnemo s pravo sokolsko vzgojo pri mladini. Podobni odseki se naj bi ustanovili v vseh mestih, kjer biva dijaštvo in naj bi bili v stiki z osrednjim krožkom v Ljubljani.

Glede sokolske pisarne mi je poročati, da je sedaj vsaj deloma urejena, ter da sta nastavljena dva stalna uradnika in strojopiska in pisarniški vodja. Na vsak način je nujna potreba, da se nabavi čimpreje stroj za pisati in poseben razmnoževalni aparat. Dosedaj nam je izposodil stroj brat dr. Bereć, katerega pa nikakor ne mo-

remo dalje obdržati. Prosil bi za to potreben kredit s katerim lahko razpolagam. Došlo je sedaj na Savez ca. 300 dopisov in skoraj v istem številu smo jih razposlali — brez ozira na razne okrožnice. Delo tajniške pisarne narašča od dne do dne — še tekem letošnje zime se bodo vršili tajniški tečaji za vse tajnike, da se uvede skoz enotno delovanje v celi organizaciji. Treba bode samo več točnosti in resnosti v delu.

K tajniškemu poročilu se sklone:

1. Glede splošnega sokolskoga znaka, da se izroči večje število raznih sokolskih znakov umetnikom, ki naj nato izdelajo načrt za tak splošen znak za Sokole v civilu. Ako bo znak odgovarjal, se ga prevzame in Čehom je na prosto dano, če ga hočejo prevzeti ali ne.

2. Glede blaga za sokolske obleke napraviti oklic na društva in potem listov na narod, da po možnosti daruje Sokolstvu volno v poljubni množini. Volna bi se proti kompenzaciji odpošljala na Češko; izvozna carina bi se na posredovanje odpisala.

Celo akcijo, kot ekspedicijo etc. bi oskrboval brat Palčić, trgovec v Zagrebu. Ob tej priliki se dovoli temu imeti na svoji firmi napis »dobavitelj sokolskih potrebščin za Sokolski Savez SHS.« pod pogojem, da bo prodajal sokolske potrebščine samo z 20% zaslužkom in ob letnem zaključku, da Savezu 5% čistega dobička. Poročilo se vzame na znanje.

VI. Poročilo blagajnika. Brat blagajnik poda poročilo, po katerem je bilo dohodkov 28.050 K, med temi darili neimenovanega K 20.000 in izdatkov K 2.894.75, tako, da je čista imovina znašala 15. XI. 1919 K 25.155.24. K temu poroča brat Janjanin, da izroča pri tej priliki še nadaljni pribitek iza sabora v Novem Sadu v znesku K 3782, za katero svoto se čista imovina poveča. Brat blagajnik prevzame navedeni znesek.

Brat blagajnik stavi 2 predloga:

1. Razveljavi naj se prejšnji sklep starešinstva, da se honorira proste vaje, kar se sprejme s 7 proti 4 glasovi.

Brat načelnik izjavlja pri tem, da natečaje za proste vaje sme razpisovati le tehnični odbor, ne pa starešinstvo.

2. Vsi večji izdatki raznih odsekov se morajo preje odobriti po predstevu in odsekom se dovoli odprt kredit do gotove svote. — Sprejeto.

Bratu blagajniku se naroči, da urgira iztirjevanje sokolskega davka.

Poročilo blagajnika se sprejme nato na znanje.

VII. Sokolski glasnik. Tozadevno poda br. Janjanin sledeče poročilo:

Kakor je bilo sklenjeno na seji zastopnikov Sokolstva v Zagrebu dne 26. januarja 1916 in pozneje na sokol. saboru v Novem Sadu, se izdaja jednoten sok. list »Sokolski Glasnik«, kot oficijelno glasilo Sok. Saveza SHS. Za glavnega urednika se je določil br. dr. L. Popović in administracijo je prevzel poročevalec.

Sklenilo se je soglasno, da se list tiska v 5000 izvodih, pri čemur se je računalo, da boše med Slovenci 1500 naročnikov, v Hrvatski in Slavoniji 1500, v Bosni, Dalmaciji in Hercegovini 1500 in v Srbiji ter v vojvodinji okrog 1000 naročnikov. S tem računom smo se prevarili, kajti naročnikov ima list samo 1600, v komisiji se ga razproda okrog 400 in okrog tisoč izvodov se porabi za propagando in agitacijo. Naročniki se porazdele: Slovenija 116 največ, Novo mesto 28, Celje 22 in Ribnica 6, Bosna in Hercegovina 287, Dalmacija 100, vojvodinja 64, Srbija 173, Hrvaška in Slavonija okrog 800 naročnikov. Pripomnim, da ima Sokol I. v Zagrebu samo 50 naročnikov, a bi jih moral imeti z ozirom na svoje število članov vsaj desetkrat toliko.

Administracija je nekolikokrat opozorila v listu in v drugih listih brate Sokole in sokolska društva, da se kolikor mogoče naročajo na list, a vedno brez uspeha.

Po provizornem zaključku je blagajniško stanje 15. t. m. sledeče:

D o h o d k i:	
Naročnina	22.978.27 K
Oglasi	3.227.— K
Prost. prispevki	12.325.50 K
Komisija	3.228.50 K
	<hr/>
Skupaj	41.759.27 K
I z d a t k i:	
Upravni stroški in tisk	32.432.60 K
Oglasi	550.— K
Gotovina	8.876.67 K
	<hr/>
	41.759.27 K

Bilanca izkazuje, da bo skoraj gotovo koncem leta uprava lista imela K 29.130 dolga, kateri dolg bi se pa dal poravnati ako bi se moglo razpečati še 1000 celih izvodov, ki so v zalogi.

Da bilanca izkazuje tak primankljaj ni krivda samo na članih in društvi, ki se na list niso naročili temveč glavno v tem, da se je tisk podražil od začetka leta za dobrih 100% nad prvotni proračun. Neobhodno potrebno je torej, da se društva župe in Sokoli funkcionarji naroče na list, kakor je bilo sklenjeno na saboru v Novem Sadu, dalje da se po društvi agitira za list in končno, da se naročnina kakor cena posameznim številkam primerno zviša pri tiskanju 5000 izvodov.

Nato stavi dva predloga:

1. Zupe in društva se naj opozore na sklepe sabora glede obveznosti naročati se na Sokolski Glasnik. Sprejeto.

2. Letna naročnina se zviša od K 24.— na K 30.—, posamezna številka K 3.—. Sprejeto.

3. Br. Paunković predlaga, da se napravi na ministerstvo prosvete posebna vloga, da nakupi 1000 izvodov Sokolskega Glasnika po nabavni ceni za ljudske šole. Vloge je izročiti dr. L. Popoviću. Sprejeto.

4. Br. dr. Bučar omenja, da je Sokol I. v Zagrebu pričel izdajati lastno glasilo pod njegovim uredništvom izključno le iz razloga, ker je društvo veliko in se zelo razširja. Nima nikakega namena, nasprotevali s tem saveznemu glasilu.

5. Br. Bajžel omenja, da se mora dajati slovenske članke v Sok. Glasniku v korekturo osobi, ki dobro pozna jezik, ker kar mrgoli tiskovnih napak tako, da je večkrat nemogoče razumeti smisel stavka.

Poveri se predsedstvo, da naprosi prof. Kuščerja v Zagrebu, da prevzame te korekture.

6. Br. dr. L. Popović stavi sledeči predlog glede organizacije sokolskega tiska v Jugoslaviji.

1. Sokolskom štampom upravlja Sokolski Savez SHS. Razloži zato jesu: ekonomija sa materijalnom i intelektualnom snagom Sokolstva, tačno prema potrebama Sokolstva, a obzirom na cijeli narod SHS.

2. Sokolsku štampu delimo na dvoje: na onu, koju ovaj statut zatekne, in na onu, koja će nakon ovoga statula da vidi sveta.

3. Stara sokolska štampa:

a) sve plemenke u toj štampi nepriznaje se sokolskim, isto tako sve versko i staleško, otpada samo od sebe; postojeća štampa sa plemenskim verskim i staleškim oznakama ima da bude pozvana na bezodvlačnu likvidaciju; ovo se ima odnositi kako na časopise i novine tako na knjižice, kalendare i inače kakve edicije;

b) lokalna, župska, društvena ili pokrajinska sokolska štampa, — a bez pod a) označenih osobina — imade da bude pozvana, da na Sokolski Savez SHS, bezodvlačno podnese izveštaj, kako o intencijama osnivanja tako i o daljim namerama redakcija, sa spisom o broju predplatnika, o materijalnom stanju, o saradnicama itd.; nakon toga ima Sokolski Savez SHS. da odluči o daljem;

c) od štampe koja se pokazala i pokazuje kao zdrava dobra i valjana u duhu ujedinjenoga jugoslovanskoga sokolstva, ima da se od strane Sokolskog Saveza SHS. izvede zgodan razmeštaj, raspodjela i koncentracija i ima Sokolski Savez SHS. da javno stane u pomoć toj štampi, te da je proširi, pomogne i ojača;

d) zdravoj i valjanjoj, ovakovoj, sokolskoj štampi mora Sokolski Savez SHS bar za prvo vreme i materijalnim sredstvima, da izadje na susret.

4. Nova sokolska štampa:

a) sve novo što se u sokolstvu štampom hoće, odnosilo se to ma na koju granu rada, ma koji deo sokolstva, i bilo ma gde u našem narodu, ima prvo da se predlogom obrati na Sokolski Savez SHS.; nakon odluke od strane Sokolskog Saveza SHS. može da se radom počne; i na prvoj stranoj otiska ima ova odluka, da se objavi:

b) sve novo, što bi se štampom počelo, a bez odobrenja i znanja Sokolskog Saveza SHS. nepriznaje se sokolskim i ima Sokolski Savez SHS. za dužnost, da o tome obavesti celokupnu javnost, kako sokolsku, tako i ostalu;

c) načelno ima Sokolski Savez SHS., da se prema novoj štampi ravna u duhu točke 1.;

d) niti sam Sok. Savez SHS. ne može dozvoliti novu sokolsku štampu u duhu plemenskom, verskom i staleškom.

5. Upravljanje sokolskom štampom obavlja Sok. Savez SHS. preko svoje središnje uprave u sporazumu sa redakcijom Sokolskog Glasnika SHS. Na svakoj saveznoj skupštini kao i na svakom sokolskom saboru ima savezna uprava, da o sokolskoj štampi podnese izveštaj. Predlog se soglasno sprejme in odkaže saveznom kulturnemu prosvetnomu odseku v izvršitev.

6. Br. dr. L. Popović, pročita predlog, ki se je predložil časni-karskemu kongresu v Zagrebu v dneih 16.—18. novembra 1919. Spomenica se naknadno odobri.

7. V zvezi s tem se ustanovi posebni korespondenčni odsek za sokolski tisk in sicer:

za Beograd (načelnik br. Paunković).

za Zagreb (načelnik urednik Sok. Glasnika),

za Ljubljano (načelnik br. dr. Fux).

VIII. Sokolski koledar. Br. dr. Bučar poroča: ponudilo se mu je s strani starešinstva glavno uredništvo Sokolskega koledarja, katero je prevzel. Obrnil se je takoj na razne tiskarne in najugodnejši ofert je dobil od nadbiskupske tiskarne, katerega je prevzel. Po tej ofert bi stalo 2000 izvodov (15 pol tiska in 1 pola oglasov) 1 izvod K 8.50 in pri 5000 izvodih K 5.—. Predlaga, da se da natiskati 5000 izvodov — sprejeto.

Nato poroča o vsebini letošnjega koledarja (koledarski del, vladarska hiša, sabor v Novem Sadu, v vojni padli sokolski delavci, časopisi in knjige 1914 do 1920, razna pravila in poslovniki, načelni zaključki Saveza kar mora oskrbeti starešinstvo, Sokolstvo).

Skelene se na predlog br. dr. Budisavljevića, da za letos od-pade statistika, ker je ne moremo podati natančno.

Br. dr. L. Popović predlaga, da mora biti spisan cel koledar po-polnoma v duhu ujedinjenja in ne sme biti najmanjše sence, ki bi kazala na kaka separatistična stremjenja — sprejeto.

Glede anonc prevzamejo: za Zagreb br. dr. Bučar, za Beograd br. Paunković, za Ljubljano br. Kajzel. Naslov koledarju se določi: »Jugoslovanski koledar«.

IX. Poročilo kulturno-prosvetnega odseka. Br. dr. Berćé poda poročilo kulturno-prosvetnega odseka, mesto odsotnega načelnika brata Gangla: odsek se je konstituiral in predelal tvarino resolucij sabora v Novem Sadu in predlaga, da se v tem smislu razpošlje okrožnica na vse župe ozir. društva. — Sprejeto.

Poslovnike za savezne župne in društvene kulturno-prosvetne odseke je izdelal kulturno-prosvetni odsek združenih žup Krajiške in Fonove. Jednako je izdelal splošni uvod za kulturno-prosvetno delo, ki izide v Sokolskem Glasniku. Sklene se odstopiti ves tozadevni material saveznemu kulturno-prosvetnemu odseku, ki naj stvarino pregleda in poroča na prihodnji seji starešinstva. Ob tej priliki izjavlja br. Bogunović, da je kulturno-prosvetni odsek imenovanih žup pripravljen sodelovati pri saveznem odseku, kar se z zadovoljstvom vzame na znanje. Sodelovali bodo sledeči bratje: Dušan Bogunović, Zagreb, dr. Dane Trbojević, dr. Joca Hadži, dr. Franjo Bučar, Mirko Došen, Josip Hanuš, dr. Laza Popović, Milan Marjanović, Juraj Demetrović. Vse navedene bratje se povabi k prvi prihodnji skupni seji v Ljubljano.

X. Poročilo zastopnikov posameznih žup. Brat Buić poroča o Dalmaciji. Dve župi sta popolnoma v okupiranem ozemlju t. j. Zader in Šibenik; župa Hrvoja do $\frac{1}{3}$ okupirana sicer pa marljivo deluje; njena društva so vsa priredila javne telovadbe. Župa Gundulićeva deluje pridno. V splošnem se sklepi sabora izvršujejo in je upati, da se likvidacija izpelje brez neprilik. Drugih župnih zastopnikov ni navzočih.

XI. Slučajnosti. 1. Brat načelnik predlaga, da se dovoli primeren kredit za tisk javnih prostih vaj za zlet v Pragi l. 1920. Predsedstvo se pooblasti, da na podlagi prošnje s strani načelnika dovoli primeren kredit.

2. Brat dr. Bučar omenja, da se vrši 14. XII. 1919 v Zagrebu seja jugoslovanskega olimpijskega odbora za splošne olimpijade v Antverpnu l. 1920 in bi bilo primerno poslati 2 delegata na ta sestanek. Soglasno se sklene in ugotovi, da je Sokolstvo samo tako silna organizacija, da lahko samostojno nastopi na olimpijadi, vsled česar se ne more podvreči športni organizaciji. Ne pošlje se torej zastopnikov, pooblasti se pa br. dr. Bučar, da v informacijo lahko poda na sestanku v tem smislu.

3. Br. dr. Bučar omenja anketo o raznih telovadnih sistemih in predlaga, da se napravi prošnja, da dobe sodelujoči primeren dopust, da lahko nadaljujejo započeto delo. V smislu sklepa sabora spadajo vsa tako vprašanja prednjačkemu zboru saveza, zato se predlog odstopi tehničnemu odboru saveza v rešitev.

4. Br. Sušnić izjavlja, da ima hrvatski sokolski savez zelo mnogo tiskovin, ki bi jih lahko uporabljal savez: Tiskovine se prevzamejo.

5. Br. dr. Lazar Car izjavlja, da hrvatski sokolski savez odstopa svoj pisalni stroj Sokolskemu Savezu, kar se vzame na znanje.

6. Br. dr. Lazar Car navaja slučaj br. Mahorića, ki je med vojno izgubil svojo službo vsled sokolskega delovanja a današnja vlada, ki ga je sprejela zopet v službo neče všteti izgubljenih let v služ-

bovanje. Sklene se, da sestavi Mahorić sam primerno vlogo, ki jo odpošlje starešinstvo na pristojno mesto.

7. Br. dr. Miloš Popović stavi sledeći predlog:

1. Da Sokolski Savez SHS. prim načelno i podesi opštoj organizaciji skautski sistem vaspitanja omladine do 18. godine u koliko već nije po dosadašnjem predstavljen u načinu obuke dece i podmladka.

2. Da dosadanji odbor za skautizam, društvo za zaštitu jugoslavenske dece, preda podpuno upravi Saveza izvodenje nastave i vaspitanja celokupnog podmladka. Sva dosadanja organizacija: glavni stan, oblasni i mesni stanovi postaju odseci za decu i podmladak u Savezu župama i društvima.

3. Odsek za decu i podmladak u upravi Saveza izradiće sporazumno sa tehničkim odborom pravilnik i uputstva za izvodenje nastave.

4. Društvo za zaštitu jugoslavenske dece i društvo trezvenost ostaju u poslovnim vezama, prvo u materijalnim obvezama radi pomaganja ovog vaspitnog zadatka a drugo u suradnji širenja trezvenosti u Sokolu naročito medju omladinom.

5. Da odmah ovu odluku objavi svima sokolskim župama i društvima.

Po krajsi debati se sklone na predlog br. Paunkovića:

a) skautska organizacija preneha in preide v Sokolstvo;

b) tehnični odbor izdela sporazumno s skautsko organizacijom natančen načrt za te vrste vzgojo mladine, ozirajo se pri tem na skautski sistem;

c) vsi odborniki pri skautski organizaciji, ako so sami Sokoli, pridejo v odbore sokolskih društev oziroma žup v tozadevne odseke (odseki za naraštaj in dece). To razmerje je samo začasno. Zadeva se odstopi v izdelavo br. Bajželnu kot načelnika tega odseka pri Savezu.

8. Br. dr. Miloš Popović predlaga: ustanoviti je pri Savezu gospodarski odsek, ki bo skrbel izključno za materijalno in finančno vprašanje.

Sklene se: brata dr. M. Popović in Paunković sestavita do prihodnje seje natančen tozadeven načrt, premišljuje naj pa tudi starešinstvo o stvari.

9. Br. Buić omenja, da se naj načrti za telovadnice preje odobre po starešinstvu.

Br. načelnik predlaga tozadevno, da naj starešinstvo da napraviti tri razne načrte, ki bi bili obvezni za zidanje telovadnice.

Po krajsi debati se sklone, da se pozove društva, ki nameravajo zidati telovadnice, da se preje obrnejo na starešinstvo, ki naj v vsakem pozitivnem slučaju skliče posebno stavbno-tehnično komisijo od kod.

10. Br. dr. Budisavljević prečita za odsotnega dr. L. Popovića štiri njegove predloge, ki se glase:

a) predlažem Sok. Savezu SHS., da se sa ove sednice obrati prestavkom na predsedništvo ministarstva te na gosp. ministra prosvete u stvari br. Hofmana. Kako je poznato, br. Hofman je postao inspektorom za telesnu vežbu na srednjim školama i referent za Sokolstvo pri ministarstvu prosvete, no do sada o tome nije objavljen ukaz. Osim toga izgleda, da se u tom ministarstvu nije na čisto sa delokrugom rada br. Hofmana, pa se u prestavci i nato obzir uzeti ima. O važnosti svega ovoga držim, da nije potrebno, duže obrazloženje. Svakako moramo stojati na stanovištu, da je neophodno nužno, da uopće pri ministarstvu prosvete postoji poseban inspektor za telesnu vežbu i Sokolstvo, a osobito ako je to dobar soko;

b) predlažem Sok. Savezu SHS., da se sa ove sednice obrati prestavkom na predsedništvo ministarstva te na gosp. ministra vojnog, u stvari ustrojenja posebnog vojnog inspektora za telesnu vežbu i Sokolstvo, a dodeljenog ministru vojnom. Kao najbolju ličnost za ovo mesto predlažem br. M. Kovačevića podpukovnika komandanta zagrebačkog puka. Isto i ovdje držim, da ne treba veliko obrazloženje, jer smo složni, da vojska i Sokolstvo moraju biti i raditi u zajednici sporazumu i slozi;

c) predlažem Sok. Savezu SHS., da se sa ove sednice obrati prestavkom na predsedništvo ministarstva te na gosp. ministra narodnog zdravlja ustvari ustrojenja posebnog inspektora za telesnu vežbu i telesno obrazovanje naroda pri ministarstvu narodnog zdravlja. I ovdje za sada može obrazloženje, da bude kratko, jer najbolja i najsigurnija sprema narodnog zdravlja jeste telesna jačina naroda, a ova se postiže najbolje telesnom vežbom, koju Sokolstvo vodi;

d) predlažem Sok. Savezu SHS., da se na ovoj sednici stvori zaključak o tome kako da se vladi podnese nacrt zakona o obligatnom telesnom obrazovanju celog naroda SHS. Pod telesnim obrazovanjem smatram u glavnom Sokolstvo. Najbolje je, da Sokolski Savez SHS. izabere jedan odbor od 3—4 lica, koji da taj nacrt u određenom roku stvore, sastave i na idućoj sednici Sok. Saveza SHS. u Beogradu podnesu. Predložio bih da u taj odbor udje br. dr. Franjo Bučar i br. E. Gangl. Ako bi se iduća sednica Sok. Saveza SHS. držala u Beogradu od 6. do 7. januara 1920. onda je najbolje, da to bude i rok za podnašanje nacrtu o spomenutom zakonu.

Vsi predloga se sprejmejo.

Ad a) b) c) tozadevne vloge sestavi brat dr. L. Popović in jih pošlje starešinstvu v Ljubljano;

ad d) v tozadevni odsek se izvolita br. dr. Bučar in E. Gangl, katerima se izroči nacrt zakona, kakor ga predlaga br. Popović v študiranje in v predlaganje na prihodnji seji starešinstva.

11. Prihodnja seja starešinstva se določi za prve dni januarja l. 1920 in se vrši v Beogradu.

Zaključek ob ¾ na 8 zvečer.

Reforma sokolskog odela.

Bio sam dodijeljen odsjeku za spoljašnje jedinstvo na zadnjem sok. saboru u Novom Sadu, te sam tom zgodom predložio i novo odjelo za naš ujedinjeni sokol, ali koje nije bilo prihvaćeno, pa za to hoću da ponovno istupim pred braću sokole u ovom našem glasniku sa mojim predlogom.

Spoljašnost (uniforma) našega sokolstva isto je tako važna, kao i mnoge druge prinake. Tempora mutantur et nos mutamur... stara je to poslovice i istinita. Svijet ide svojim putem dalje, a i sve ono što je na svijetu, ako i ne idu svi u istom tempu.

Predložio sam takodjer, da se izmjene surka i pantaloni sa modernijim, ukusnijim, ali praktičnim dressom, kako bi to duhu sokolstva odgovaralo, a da ne gubi ništa na ljepoti. Svaki mi je stariji brat sokol rado priznao, da uza svu slikovitost crvene košulje pod surkom, ni malo nije ali praktično. Ali moram reći, da ni bivšu kapu, kao i pantaloni ne samo da nisu bili praktični, nego nisu ni lijepi. U sokolstvu mora i ovdje ići sve usporedom one naše parole, da u zdravom tijelu ima biti i zdrav duh, — gajiti i praktičnost i ljepotu.

Glavnu sam zaprijetku našao kod braće sokola to, što se teško dijele od svake tradicije, koja je sa sokolstvom spojena, pa tako i od surke. Za to na račun te konservativnosti moglo se zaključiti u odjeljenju za spoljašnost, da se u iznimnim, svećanim momentima može izaći i sa narodnosnim zastavama, a ne u svim zgodama uvijek i samo sa jedinstvenom državnom jugoslavenskom (plavo, bijelo i crveno), kako sam ju predlagao obrazlažući time, da se tako od Mure pa do Vardara tim vanjskim simbolom isticati ima naše cjelovito jedinstvo. Ako se samo sa jedinstvenom državnom zastavom u svim prigodama izlazi, to nipošto ne znači omalovaženje naših bivših narodnosnih zastava. Metnimo je za vječni spomen u naš budući Panteon, a sada neka se sahrane u našim sokolanama na počasnom mjestu, da ih gleda i vidi naš podmladak sa onim poštivanjem, kako mi danas gledamo u buzdovane, sablje naših otaca izložene u našim domovima na prvim mjestima. Pa kako god su nam te usporene drage, mi ih ipak ne skidamo, niti uzimamo kad se ide u boj, jer je mašinska puška bolja od demeškinje, — a ručna granala jača i sigurnija od buzdovana, pa bio baš i od samoga Kraljevića Marka. Duh vremena sili nas da idemo s njime. Mnogog se toga moramo odreći, što je od starine bilo naše, da izmjenimo sa onim boljim, što nije naše.

Civilizacija nam donosi dnevno novo i mi to usvajamo, što manje, što više ono, što moramo uzeti, da ne zaostanemo. Jer što-god se u civilizaciji naprednoga učini, pa bilo na kojem polju, sveopće je čovječansko dobro, kojim se produktom mi imamo pravo poslužiti. Da ne činimo to i da nisu već naši oci i djedovi isto činili, bili bi tamo, gdje su nekad bili pred toliko tisuća godina naši

šukundjedi, u močvarama, u pleterima, bez ikakvog orudja i druge spreme.

A je li surka od iskona naša? Nije. Odgovor je obično od po-prečnog svijeta, da je to odjelo, kojim su se i naši predji služili. Jest. Ali od kada? Dobrom poznavaoću povjesti kostima jasno je, da je ta surka mongolsko-tatarske prošlosti i pomješana sa bizan-tijskim ukusom. Dakle tatarsko-helenske provenijencije nama to-liko naša, kao i svaka druga romansko-germanska. Provalom Mon-gola u 12. i 13. vijeku preko slavenskoga življa istočne Evrope, ostala je surka do danas kao vidljivi znak upliva, pod kojim su se naši predji nalazili mnogo stotina godina i to pod tatarskim i bizan-tinskim.

Ali kad ne bi samo to bilo, pitam ja, je li ta surka zaista tako lijepa i praktična, da se ne bi moglo nešto boljega i ljepšega naći za sokol? Ja mislim da je svaki od nas imao dosta zgode kroz ovaj svjetski preokret vidjeti i odjevanje toliko raznovrsno, da se lahko možemo odlučiti, što bi bilo za sokol najpodesnije, da bude ne samo lijepo, nego u istinu i praktično.

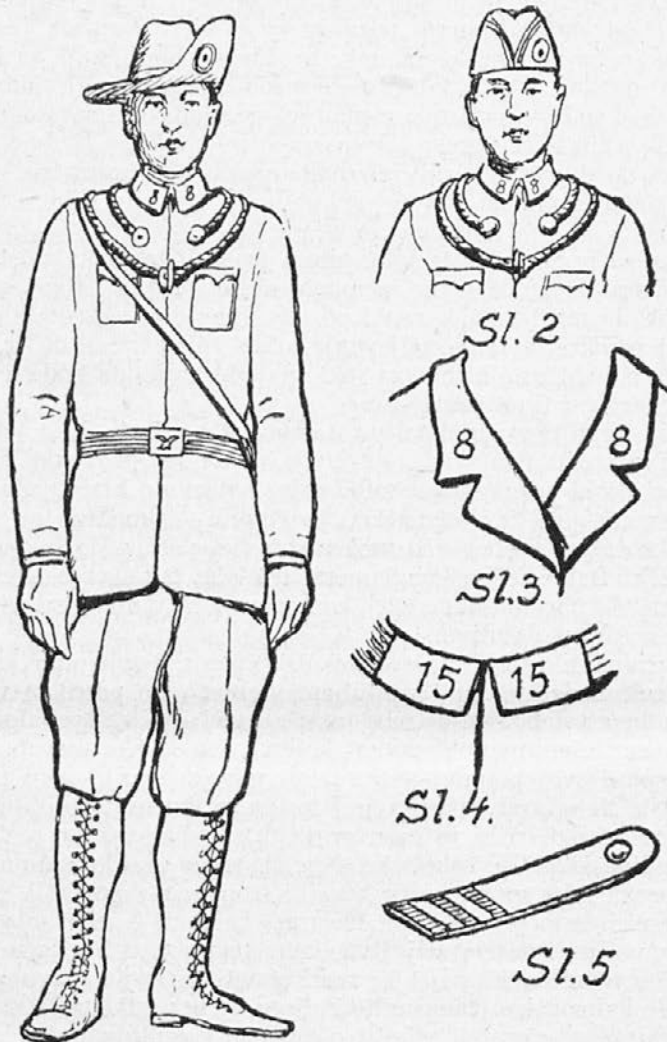
Prije nego predjem detaljno u samu stvar, hoću još i to istak-nuti. Evo naših pantalona. Zar nisu pantaloni prođukat zapada? Naši oci nosili su uz surku samo usko nategnute hlače. Zašto taj kompromis — surke istočnjačke i pantaloni — zapadnjački? I naša crvena košulja, simbol je demokratstva, koje je izašlo iz franceske revolucije. Dakle jedan konglomerat feudala, buržuazije i revoluci-onarstva. U nacionalnom opet kompromis slavenstva sa tatarsko, bizantsko-franko-germanstvom.

Nacionalni zadaci našega sokolstva jesu u glavnom principu ispunjeni. Sada treba ići sa duhom vremena, te pored ostvarenog nacionalnog oslobodjenja treba to više istaći i ići za socijalnim, još daleko neriješenim problemima, kojima ima i sokolstvo da služi i tako ispuni svoj polpuni apostolat u našem ujedinjenom narodu.

Ništa manje od važnosti je i to, da ovako uniformiranje bude ne samo jeftino, već i u duhu prave demokracije, kako se to emi-nentno ima isticati u sokolstvu. Nije svejedno, da dosadanja sokol-ska oprema nije mogla se prilagoditi i onom stališu, koji je u nas najbrojniji, a to je seljaštvo. Dolame, kalpaci — nisu mogli steći one simpatije u našem seljaštvu, kako to njegova inteligencija za-mišlja, a ni radnički svijet ne mari staviti na svoju glavu »pleme-nitaški« kalpak, kao znak nešto boljega. A bez seljaštva i radništva — ne može više opstati sokolstvo, ako hoće svoju zadaću do kraja privesti. Nacionalni program je u glavnom sagradjen, sada je red, da se sokolstvo više posveti socijalnim problemima. Predlažem, da se za sada prihvaćena šajkača ostaje onakovom, kakove sam i model načinio i poslao svesokolskom savezu kroz brata Dr. L. Popovića. Jugoslavenska kokarda nad lijevim okom bez pera.

Po ovom modelu neka jedna tvornica učini za cijeli jugosla-venski sokol, da ne bude opet kojekakvih i neukusnih varijanta, bilo

u formi, bilo u farbi. To isto ima se paziti i kod ostale uniforme, da bude tako jedinstvena, bez onih tolikih nijansah u raznim farbama od sivoga do smedjega, kako smo znali vidjevati kod dosadanjih

Slika 1.

naših sokolskih uniforma. Predlažem, da se mjesto dosadanje surke uzme sportski kaput, koji je ne samo ukusan, već i praktičan, kako sam u priloženoj skici učinio. U paradi sa šešišrom, a u svim drugim nastupima sa šajkačom.

Pojas neka bude isto tako vezan sa jednim tankim remenom preko desna ramena, što je od velike važnosti radi toga, da pojas pa bio kako stegnut ne pada dolje. Ovu praktičnost su već tekom ovoga svetskoga rata prihvatili od Amerikanaca Englezi, Francuzi, Česi i Poljaci u svojim vojskam. Dva vanjska i dva unutarnja žepa samo na gornjem dijelu kaputa dostatna su, a da ne smeta, kada se kaput prebacuje preko lijevog ramena. Razumije se, da kod prebacivanja kaputa preko ramena dolazi pojas natrag izmedju crvene košulje i hlača (pričes). Ovaj isti kaput može se postaviti krznom i tako poslužiti i u zimsko doba.

Protiv kiše neka se uzme engleski oficirski ogrtač, koji je iz platna gumijom impregniran, farbe je iste kao i naša sokolska uniforma. Praktičnost toga ogrtača sam zorno prikazao imajući ga na sebi kad smo ulazili po najvećoj kiši u Novi Sad na svesokolski sabor.

Hlače neka budu t. zv. pričes. One su praktične i ukusne, a i razlike ne će biti izmedju sokolske pješadije i konjice.

Za obuću neka se uzme visoke cipele sa vezivanjem. Ovo isto odjevanje u cijelosti vrijedi i za sokolice, samo mjesto pričes kratke suknje.

Distinkcije mogu se staviti na jedan trak na desnom ramenu (epoleti).

Župe, društva neka se po broju označe i broj dotične župe, kojoj sokol pripada, ima biti na vidljivom mjestu, spreda na ovratniku.

Odlikovanja neka se stave na lijevi rukav dolje, a ukinuti treba prigodne kolajne i one razne narodnosne vrpce, koje sličje više po-božnim hodočasnicima nego demokratskom sokolstvu.

Oton Iveković.

Писмо уредништву од једног обичног сокола

Био сам присутан седницама предњачког збора нашег Савеза у Загребу, сада пре осам дана. Лепо је било видети сакупљену браћу са свих страна где заједнички зборе и договарају се о т. з. „техничким стварима“. Што су то „техничке ствари“ о томе нећу да говорим много. То су одприлике оне ствари, — толико да се лично изјасним, — што се на већбе, и на све што је са тех. већбом ближе везано, односе. Разуме се да се ради само о систему соколском.

Дакле на тим седницама се расправљало и решило доста важних предмета. Највише ми импонују заједничка и једнака авијала за сва друштва и жупе Сок. Савеза СХС. у погледу

предњачких зборова и техничких одбора. Тиме је постављен приличан темељ како правоме тако и ујединаченом раду нашега соколетва.

Но зачудило ме је двоје: прво да наши технички стручњаци нису споразумно и сложено израдили основу једне, једнаке и заједничке соколске команде, а друго, да је већина наших техничких стручњака, у дебати о приближавању и еквилизирању соколске и српске војне команде, — данас заједничке команде наше војске, — заузела становиште сепаратизма соколетва насупрот војсци! — То ме није зачудило зато, што сам мислио или што мислим, да је стварање заједничког и једног језика једна проста и лака ствар, па да су наши технички стручњаци лакомислено изоставили само да повуку консеквенције, него баш обратно, јер ће се тенденција племенских сепаратизама наших највећом тврдоглавошћу скривати баш за највеће ситнице, и бити непоустљиве чак у питањима једнога слова, или знака на слову једном, и јер је то познато и нама соколима као и свима, и јер ми соколи, који идејно јединство имамо одавно за собом, морамо безобзирно и енергично успоставити позитивне базе потпуном провођењу јединства у соколетву, — надао сам се и држао за сигурно, да ће наши технички стручњаци чији предмет деловања и рада има најмање да подлежи нечем сепаратистичном, кратким путем, једном одлуком, једном заповеди, из растегљивог, несносног и опасног хаоса учинити потез одређености и јасноћи.

Тај потез одређености и јасноћи, та тежња за усправљањем на ноге, то кретање у смеру ослобођења и размршаја, све то није морало бити, — и није ни очекивано да буде — нешто апсолутно готово, савршено, неприкосновено, и скроз идејално, не, него само нека је створено у опће, нека је покушано у опће, привремено, за сада, у први мах, по невољи, за нужду и помоћ, из начела јединства, демонстративно, манифестацијоно, — па ипак није учињено! Није учињено ма да је то био један принципијелан закључак сак. сабора дне 28. VI. о. г. у Новом Саду, није учињено, ма да је то био закључак седнице савезне управе у Љубљани месеца септембра о. г., није учињено, ма да је то било опће очекивано и опћа потреба!

Него је одложено, изабран је нов одбор који то мора да учини, одређен је и рок докле то мора да буде готово. Па и то је добро, имамо да причекамо. Вероватно да се више неће одлагати, и та сметња, ма колико да је мала, склониће нам се испред ногу и са пута. Бар ће се она склонити, — ако ништа друго!

Тим поводом имам да изјавим неке своје погледе. Па јер држим да су потребни за отварање процеса расчишћавања у нашем новом соколетву, изјављујем их отворено и јавно.

Пре свега сам убеђен, да грађење наше једне и заједничке номенклатуре и терминологије, те команде, није и не може да буде чиста и одељена ствар једино наших техничких стручњака. Моментано тражимо од њих једну и најмању привремену креацију у томе погледу за невољу. И друго ништа! Тражимо од њих да у томе послу буду објективни, споразумни, одлучни, дорасли времену, узнесени изнад ситуација, пријемчиви за све добре савете и сваку пружену стручну помоћ. Тражимо од њих да тај посао одмах и сврше и заокругле, макар и у најмањем обиму.

Наставак акције припада управи Сок. Савеза СХС! Овај има да сазове договор где би се ствар задубила. У позиву на тај договор ваља истаћи тачно што се хоће и о чему се ради. Позвати треба прво и опет наше техничке стручњаке, било да су одликовани одборским местима или не, било да су соколи или не, а сем техничких стручњака спадају овамо сви познати раденици са тога поља.

Опћих закључака не требамо више, јер ти су створени Хоћемо једно и једнако! На детаљна питања имају да е даду практични одговори. Гласања су глупост и насиље! Под енергичним вођством савезне управе имају да се одрже заједничке седнице свих тих „стручњака“, и опет не у тоталном и најширем разврставању, него постепено и деломично.

Друго: при целом том подузимању савезне управе не сме и не може да се никако мимоиђе или изостави наша војска! Доказа за то не требамо, ако мало соли имамо у глави! Свеједно је хоће ли војска примити соколске предлоге, или ће соколи примити војничке елементе, или ће то обоје бити, — споразум, дослух и слога мора да буде, и то је главно.

Има неких предрасуда од којих сам приметно да пати наше соколство, не да бол болује, то нећу да кажем, него напросто неће да се отресе и неће да се ослободи од неких сметња, од неких противречија, и носи их, и добродушно их трпи у себи и на себи, као да је то свеједно било или не било свега. Ово хоћу да истакнем баш поводом и баш у вези са говором о нашим техничким стручњацима.

Приметно сам да наше соколство тако тешко иде путевима својим и путевима самосталним. Ако се предложи нешто необичнога, одмах се дигне граја о т. з. правом соколству, чешком соколству, словенском соколству, итд. Имаде слушајева, где се то словенско и то чешко узима као важније и као ближе, него оно југословенско, оно међусобно, оно ново и наше. И то се особито јако наглашује код наших техничких стручњака! Ствар није нимало комплицирана. О чешким заслугама за соколство нико не спори! О словенском гледању на свет сви смо једнодушни! Па ипак ми морамо скинути тај

вечни дубертет са себе, стати, усправити се и протеглити по вољи! Ми смо школу свршили! Ми смо један велики уједињен, слободан и самосталан народ! Ми нисмо колонија за пресађивање словенских установа, ми нисмо ничији робови! Нигде, па ни у соколству! Нико паметац неће сумњати у чешке заслуге и за наше соколство, бар за оно предратно, племенски расцепано, ако не толико за ово велико, силно и југословенско. Слава и част првим учитељима и великим учитељима нашим! Али ми смо школу свршили! Ми хоћемо слободу! Како политичку, просветну, економску, државну, финансијску, и тако даље, тако и соколску! Наши технички стручњаци су из реда ђаци чешки. То је лепо, али је уједно оков и стега, који нас везује и смета нам. Смета нам у опће као сваки оков. Још нам више смета као ознака нека наше инферијорности, заосталости, подређености и слабости. Зашто да то трпимо и, докле? Зашто и докле да нам Чеси буду ближи, него ми сами себи?!

Основна је погрешка да будемо колонијом чешкога соколства, основна је погрешка да се стално крећемо и развијамо у нашем соколству по примерима и угледима, без иједне гесте слободе и самосталности! А још је већа и грднија погрешка, када се, везујући се у сталну и непоколебиву паралелу са Чесима, везујемо ми данас који почињемо, са њима који су нам 50 год. унапред — бар у соколству — одмакли. Угледајмо се на Чехе, али угледајмо се слепо и глуво на оно велико време, када је код Чеха соколство постајало, и када је живео и стварао бесмртни Тирш! Тамо упримо очи, тамо учимо што треба да чинимо, и поновимо — ако већ мора да буде понављање — оне бесмртне и славне покрете, које је учинио Тирш! Та сетимо се само, браћо, како је то све онда било, како је то самостално, одлучно, безобзирно извео Тирш! Без договора, без угледања, без обзирања, устао је овај славни муж и без доказа пружио руку и рекао: овуда ћемо!

Стално нам се при сваком новом покрету или новој жељи одговара: то нема код чешког соколства! То је истина, данас је чешко соколство једна прилично изграђена и финалисана установа. Она више не може да расте, она се само може да шири. Наше соколство не подноси паралелу са данашњим чешким соколством, и што је за нас за угледање код чешког соколства то је визија Тирша, и једино угледајући се у њега ми имамо исто као и он да кажемо: овуда ћемо!

А говорећи већ о чешком соколству не смемо ништа заборавити, да ми и не знамо главне струје данас тамо, и да је питање прекрета у чешком соколству питање, које ће брже сазрети него што се ми надамо! То је пак кратка напомена, јер као што други немају права да се плећу у наше соколство,

немамо ни ми држава — а без икаква позива — да се бринемо бриге туђе.

Зато говоримо о нама! Са пресађивањем готове установе соколства, ма од куда а к нама, доводимо у сукоб наш развој са тврдом и готовом формом. То двоје не може да иде заједно! Не може ни онда, када би било могуће обуставити развој. Ка кад нам се метне на врат јарам туђе форме, и она почне да нам смета, онда се опет каже: то је идејално, то је освештано, то је догма! Могуће на другом месту, код нас али не!

Једна — од пресађених ствари — јесте раздељење соколског рада на т. з. управни одбор (друштва, жупе, савеза) и на т. з. технички одбор („технички стручњаци“). Потпуно је добро и корисно да то раздељење постоји. Ради се само о мерилу, о дози, о количини раздељења. И узмимо наш данашњи случај! Технички одбор има да учини једну команду! Једино је он позван за то, и једино је он компетентан. А знамо да се ради о нечем врло важном, врло тешком и врло осетљивом. Је ли за нас логично да се све остало соколско радеништво издели од овога, да му је препречен прилаз овоме за увек, или да се деградира на инстанцију другог реда и спореднију од „техничких стручњака“? Зар није и стање нашег соколства, као и тема о којој се ради, зар није све то другачије него што је онде, одакле су форме пресађене? У опће где је ту веза, где подлога за упоређење?

Раздељење рада је зато, да рад буде јачи, бржи и бољи! Мора апсолутно постојати и управни одбор и техн. одбор. Али има задатака, чија је важност или комплицираност таква, да се не могу одредити у обраду само једном или само другом одбору, него по природи ствари припадају обојим, управо целини соколства. Ако код Чеха измена команде (или у опће номенклатуре и терминологије) стаје у компетенцију техничких одбора, то није исто с нама, где се нешто ствара! Јер промена није друг зидању из темеља! Осим тога ми не смемо заборавити, да је висина образовањности чешког техничког вођства високо надмашила прилике у нас, и да смо ми према Чесима како технички, тако и нетехнички заостали.

То не констатујемо зато, да изнесемо једну новину, него ради гледања истини уочи! Мали смо да се раздељујемо, ма да ради даљег напредовања нашег соколства морамо да негујемо и техничке, као и културно-просветне, те побратимске одборе. Али у стању постајања темеља нашега соколства ми имамо да се отресемо свих форма и свих угледања, те да будемо сви једно коло соколског стварања, били ми у управним одборима, били у техничким, били у културним, или још каквим другим. Права функција нашег соколства захтева то категорично! И никад се погрешке не свете тако страшно

него када се неприметно у основу увуку. А једна је погрешка, и биће велика погрешка која ће нам се светити, ако делокруг свих разних одбора наших тако високо и тако чврсто оградимо, да једни за друге и не знају.

Наши технички одбори треба о свему овоме да промисле! Они нису позвани да „шверцују робу“ из Чешке овамо, него да граде, стварају, оснивају, покушавају, у споразуму и сталном контакту са свим осталим нашим радницима у соколству, све оно што је збиља најбоље, што је за нас најбоље! Лако је рећи: овако је код Чеха! То нас се не тиче у првом реду! Него нас се у првом реду тиче, како да код нас буде најлепше! Па онда то није соколство, — гракнуће се одмах! Па дабогме да није соколство ако је вама соколство само оно што Чеси имају. У томе и јесте тешкоћа и величина нашега рада! Ми смо народ који треба своје народно соколство. Када би наш и чешки народ били потпуно конгруентни и идентични, онда би могли директно од Чеха у соколству узети све без предрасуда. Пошто смо ми један народ посебних одлика (и мана) и потпуно другачији, како од Чеха тако и од свих осталих народа, то наше соколство мора да буде другачије него чешко (пољско или руско). А да не спомињемо размак напретка данашњег чешког и данашњег нашег соколства! И да не спомињемо даље наше потпуно незнање о томе, шта у опће соколство треба да буде у једном слободном народу! И најпосле да не спомињемо како је велико и замршено писање о улози соколства у Словенству!

Па како да се организује у нас целокупни рад соколски? Ми можемо покушајно радити подељени у управне, техничке и културно-просветне одборе. Учинимо оградe између тих одбора малим, то је прво. Не заузимајмо становишта догматична, то је друго. Не примајмо за готов доказ нешто, што је добро код других, јер то не мора да вреди за нас, то је треће.

Али ово је главно: наше соколство има један засебан принцип, друга га соколства немају нити су га имала, и тај је принцип основни, велики и главни, то је принцип нашег соколског јединства. На то никада не смемо да заборавимо! Одлука првог нашег соколског сабора гласи: уједињено соколство — или не соколство! Заиграли смо велико и озбиљно коло! Све је у нашим рукама и срцима, и једино у њима! Нико нам овде не може да саветује много и да помаже! Нов је тај пут, и ниједно соколство тим путем није ишло!

Истичући овај основни, главни и велики принцип нашег соколства ми морамо цели наш рад организовати тако, и једино тако, да не долази у судар с принципом јединства! Нису само управни одбори позвани да о томе бригу воде и да на то стално мисле, једнако се то тиче и нашег техничког

вођства, [као*] и наше [културно-просветне управе! Све троје ради овде једну и исту ствар, толико једну и заједничку, да на тој ствари у опће не може ни једно од то троје да одељено ради, него само заједнички.

Хоћу да кажем: ако је задатак ма кога од тих одбора, макар само у вези и дотицају са основним принципом јединства нашега сокољства, сида је тај задатак одмах заједнички и опћи, — и у таком случају одмах, и културно-просветно вођство, и техничко вођство, и савезна управа, сачињавају једну целину и једну заједницу компетенције у одлуци. То је то што је најглавније и најважније!

У овом часу уједињено југословенско сокољство долази у сукоб са три, разне, племенске, предратне, номенклатуре и терминологије, те команде соколке, — и питање постаје врло великим и врло озбиљним. Ако се наши технички стручњаци устежу да предузму решење тога сукоба, мора се то и разумети, и у критици њиховог поступка бити врло уздржљив. И ако им се замера, што на свом састанку у Загребу месеца новембра о. г. нису створили једну и заједничку команду за уједињено југословенско сокољство, не замера им се што нису имали свога Тирша да на херојски начин пресеке овај чвор, него им се замера што нису ни десет речи могли да даду и да створе, које би биле опће, заједничке, добре, те постале један начелан почетак за решење замршаја. Чак не би тих десет речи морале бити ни добре, него само да су пронађене и предложене за заједничке! А после би се могло све наставити, — јер без почетка је немогући наставак.

Ствар је необично тешка и пре уласка у посао мора се у извесним правцима бити на чисто: 1. питање, да ли да остану три, разне, племенске, предратне номенклатуре и терминологије, те команде соколке, мислим да је за све јасно решено, т о н е ћ е м о; 2. питање, да ли да се за заједничку команду узме нешто страни а славенско (н. пр. чешко, руско или пољско), и то је јасно решено: т о н е ћ е м о; 3. питање, да ли да буде једна и заједничка команда (говоримо у кратко), исто је јасно решено: т о х о ћ е м о; 4. да ли да се ово учини компилацијом, састављањем из свега што смо из прошлости донели, да ли оригиналним стварањем, да ли да се при једном или другом, или и једном и другом начину држимо начела већине (племенске), да ли да — ради „сигурније слоге“ — зовнемо у помоћ и друге културно-просветне раднике наше, како да дођемо у везу са војском, да ли да питање признамо опћим соколским, дакле у неком смислу „свесловенским“, па да ургирамо једну свесловенску институцију за ово, и тако даље, — читав овај низ објашњавања не може да буде једним пресеком и прецизно решен са да или са не. Главно је да хоћемо

једну команду, па макар како малу, и почетну и привремену, за сад, за овај случај, специјално за наш југослов. поход у Праг. Ствар је заједничка и опћа, и тиче се свију нас сокола. Природна је тешкоћа ове ствари, зашто да то тумачимо! Али се снага унутрашњег уједињења нашег мора окушати! Мора се видети и знати: шта вреди уједињено југословенско соколство! Мора се видети и знати: шта може уједињено југословенско соколство!

Још последња напомена у овом дугом писму: где су соколски југославенски добровољци? Чули смо да их има, и да их има много! Знамо да су се борили за ослобођење и за уједињење наше отаџбине! Зашто не проговоре и они, и не кажу: како су се споразумевали, како су се договарали, под каквим заповестима су формирану у славне чете залагали животе за нас, и зашто нам и даље не помогну да пребродимо ово тешко стање утврђења и осигурања нашег уједињења? Гд су браћа југословенски соколски добровољци и Срби и Хрвати и Словенци!

Prve obavesti za praški slet.

U posljednjem broju češkoga »Vestnika Sokolskog« od 7. novembra o. g. izašla je pod gornjim naslovom okružnica za sve sokolske vodje, koja ima služiti za uputu i ravnanje svim Sokolima i Sokolicama, pa ju stoga u glavnom ovdje donosimo.

Očekuje se silno učestvovanje, toliko, da će posve promijeniti nutarnju organizaciju sletovskog pothvata. Zato treba za vremena informirati Sokolstvo, da ne bude razočaranja. Ponajprije treba naglasiti pojam učesnika sleta. Takvim će biti smatran samo vježbač, vježbačica i brat u odori, a eventualno i sestra, uspije li i za nje uvesti sokol. odore (Č.O.S. raspisala je sada natječaj za za ženske sokol. odore). Otpast će dakle sva braća, koja ne budu vježbala, ili ne budu u odorama.

Sve će se pogodnosti za članstvo na vježbalištu stegnuti na najmanju mjeru, te će se po svoj prilici članstvu pridržati samo pravo prisustvovanja kod predpoldašnjih pokusa. Uslijed toga pridržala bi se čitava sletovska arena jedno dopodne isključivo za članstvo, kojeg će biti, kako se očekuje, toliko, da će napuniti sav prostor ogromne sletovske arene.

I karakter sleta razlikovat će se od dosadanih sletova. Ne možemo ovaj puta zvati braću u Prag k nikakvim svečanostima, pružajući svim učesnicima uredno pogošćenje, dobro stanovanje i kakvu takvu udobnost, nego ih zovemo na rad, stradanje i žrtve. Ovaj svesokolski slet ne će biti svečanost u običnom smislu, nego više velikom poljskom vježbom, kod koje se oče-

kuje od učesnika skrajnje naprezanje svih sila i najveće pregaranje, a naprotiv toga pruža im se lek najnužnije. Valja stoga računati s time, da će se do Praga voziti u zajedničkim vagonima (ne budemo li mi imali posebni jugoslav. sokol. vlak), da će se spavati na slami, pod šatorima, u školama, a bude li trebalo i na hodnicima, da će se jesti samo ono, što si tko sa sobom donese, i slično. Nastanjenje će se provesti po taborima, te će se zato u najbližoj okolici Praga podići nekoliko velikih taborišta. Prehrana će biti samo skupna. Kuhat će se u kotlovima, ujutru kava, u podne jednostavan objed. Župe si imaju ustrojiti svoje posebne prehranbene odbore, dovesti iz svojih krajeva hraniva i opskrbit se svojim vlastitim kuhačima. Prag će im dati samo kotlove i gorivo.

Svaka župa ima u Pragu živiti zasebno i za sebe.

Razdijelit ćemo zadaće: jedni će vježbati, drugi će čuvati stvari članstva u garderobama i na logorištima, kuhati će, spremati, raditi: ukratko svakog će zapasti dio posla, te će biti brigom župe, da se u tom poslu izmjenjuju svi, koji učestvuju kod sleta.

Nitko nas ne smije ostati gledaoцем. Navikli smo nalagati dužnosti samo na vježbače; tako je bivalo kod dosadanjih sletova. Vježbač je bio upregnuo na vježbalištu od rana jutra do mrkne noći, a podupirajući član bivao bi samo rediteljem ili gledaoцем. Nu danas ima biti zasadom, da ne smije da bude razlike medju članovima sokol. društava.

Sa svih se strana javljaju sumnje o mogućnosti svesokol. sleta god. 1920. Mi ne sumnjamo, nego se uzdamo u čvrstu volju i neslomivu odlučnost svih onih, koji budu s nama. Mi iz Praga i okolice ne ćemo sjediti čitave mjesece danju i noću, ne bojimo se ni motike ni lopate, upreći ćemo se i pod kola, kako bi slet priredili; od ostale braće i sestara ne ćemo tražiti ni više-ni manje, nego bezuvjetnu disciplinu i pregaranje. Dokazat ćemo, da možemo priredjivati sletove i uz najgore uvjete. Predstavimo si, da je Prag dubokom šumom, krasnim prirodnim zatišjem, u kom nema restauracija, hotela ni trgovina, te u kom hoćemo sprovesti tri dana, i pripravimo se na to. A ne će to tako teško biti, jer je dosta odora, vježbačko odijelo, prtenica sa hranivom za tri dana, zdjelica za jelo sa priborom, biljac, ručnik i sapun. Dodje li svaki nas u Prag s takvim preduzećem, ne će priredjenje svesokolskog sleta 1920. biti utopijom a ni hazardnom igrom, nego — zbiljom.

Možda ta zbilja ne će biti tako crna, kako je ovdje prikazana. Nu zapamtit moramo, da ne ćemo u Pragu sami biti. Možda će cio svijet doći na slet u Prag. Doći će zaista, ma ne pravili nikakove reklame. Svijet teži, da bi upoznao državu, koju je dosele znao samo po radu i djelima čehoslovačkih legijonaša, čezne da bi vidjeo Prag i upoznao Sokole, kojih je duh vladao u onim legijama,

kojima se je divio. Doći će on sigurno, — s Amerikom na čelu, koja već oglašuje do 50.000 učesnika. Zato ne će biti druge, nego računati sa Pragom, reći bi, posjednutim — izjedenim.

Preveo dr. B. Vinković.

Поводом ових „првих обавијести“, што нам их наш бр. Божја шаље, испричаћу нешто, што можда млађа и новија браћа наша неће одмах моћи веровати.

То је било год. 1912. након VI-ог чешког свесоколског слета у Прагу. Први мотиви југословенства у нашем соколетству зачели су се баш тада у Прагу на самом слету. Сећаће се тога нека браћа. Било је то у хотелу једном, мислим да се звао Граф, у соби бр. 12. где су се на иницијативу српских сокола састали делегати хрватског, словеначког и српског соколетства. Учествовала је на том договору и југословенска академска омладина наша, колико се сећам репрезентована по бр. Ђури Остојићу. И одлучивано је о првом југословенском свесоколском слету, који је имао да буде год. 1913. у Београду, те уједно да то буде и први српски свесоколски слет, — јер, као што је познато, српско соколетство није до тада приредило својих свесоколских слетова.

Доста то, говорило се онда, како да се тај први српски свесоколски и први југословенски слет изведе. И онда је у крилу српскога соколетства било начелно закључено, — а на предлог једнога члана, — да се слет изведе као војни маневар, у облику логора и табора соколеког, изван Београда, на пољу. Ма да се имала једна велика варош са удобностима, начелно се хтело свесоколске слетове изнети из вароши напоље у слободу. И ишло се у томе тако далеко, да се дебатовало чак и о томе, да ли да соколетство, — бар српско, ако не и цело југословенско, — долази на слет возовима и бродовима, или пешачким маршевима. А да ти маршеви добију још дубљи смисао, осим познавања своје отаџбине, осим стране физичке вредности, осим уништења кобне разлике у соколетству на господу и на пук, — сви ти маршеви били би организогани и одређени за решење извесних тактичких и стратeгичких залаћа. А план логоровања био је предложен баш на длаку исти као овај у Прагу 1920 год.

Међутим дошло је до балканскога рата и српско соколетство је обављало своје залаће у томе рату, и то је онда био први српски свесоколски слет.

Не спомињемо ово ради приоритета идеје, — јер чешка идеја данас говори из невоље, а српска је говорила из чисте, слободне и скроз самосталне одлуке, па би парба ради приоритета отпадала сама од себе. Него сада је друго нешто: питамо, не би ли се могле обе идеје спојити, па да целокупно словенско соколетство одреди уопће нови типове својих великих

слетова, а тај нови типус да буде логор и табор, да буде пешачење, како је горе у кратко споменуто, и онда, када буде у нашим великим варошима и лукуза и комфора?!

Ово адресујемо на управу нашег Савеза па га молимо, да на првим свесловенским договорима соколским потегне ово питање. А до тих договора мора доћи, јер има много чега да се каже, објасни, утврди и закључи у широком крилу свесловенскога соколства.

А ако смо код идућег чешког слета и код нашега Савеза, не можемо да не изразимо чуђење, да наш Савез досада није издао никакву „обавест“ о југословенском соколском суделовању у Прагу 1920 г. Примљена је Хофманова преста вежба као наша заједничка за Праг. Примљена је и вежба Видмарова. Дакле за слет се спремамо са две вежбе, а Савез није упутио своја наређења и своје директиве уједињеном југословенском соколству.

Тешкоћа је била заиста у томе, што се према опћим гласинама и у самом Прагу још колебало у тачним одлукама. Сад је ствар чиста, па се морамо и ми одредити! И не пада нам ни на ум да посумњамо у енергичност и агилност нашег Савеза, те мирно очекујемо генералну заповест

Молили би наш Савез да не заборави на следеће: у редовима војске борили су се међу југословенским добровољцима и соколи, и колико нам загребачки одбор за сокол добровољце саопћује, имамо наших сокола добровољаца преко две стотине; ићи у Праг на слет, а без ове наше дивне и прве соколске браће, била би неправедна и ружна ствар; па би било добро, да Савез можда, по постојећем добровољачком списку, а преко јавности те преко свих друштава, позове сву ову браћу на слет, и формира од њих једну посебну чету.

А поводом ових првих обавести о слету у Прагу, мислимо да погађамо опћу жељу, ако дамо пуномоћ нашем Савезу, да поручи бр. Чесима, да се ми њиховом слету радујемо, да хоћемо да учествујемо, и да се не бојимо догорована. У то име здраво!

Др. Л.

СОКОЛСТВО

ВЕЖБА

Мајор Божидар Путниковић, Сарајево.

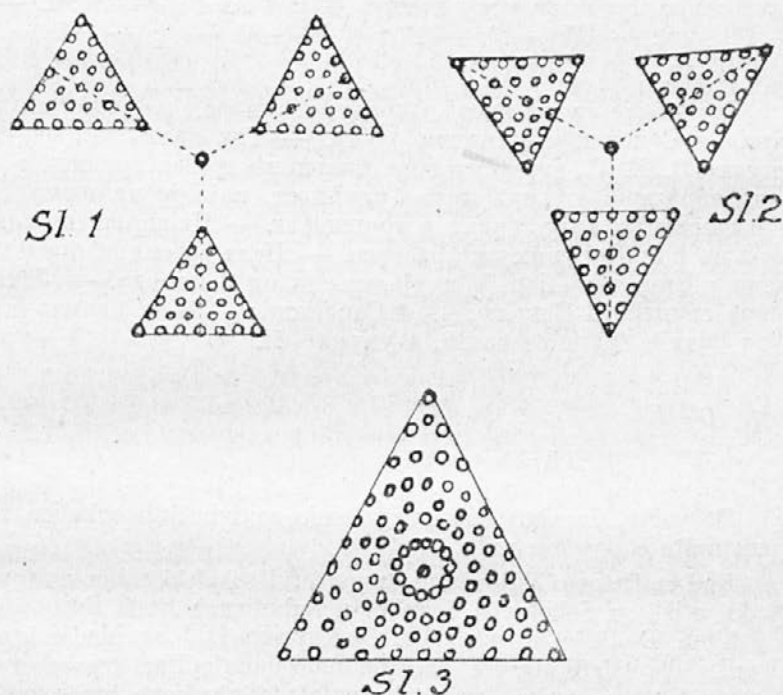
Завршним радом Сарајевског Сокола на прослави Видовдана о. г., који је био изражен у скупини-пирамиди, главна идеја је била: „преставити скупином прво подвојност-распарчаност нашег троименог народа С. Х. С., — затим његово уједињење у једну целину“.

Појединости су ове : — и з I. д е л а : 1. Три равнокрака троугла са основицама у поље, а врховима на центру има да представи сваки народ за себе, што се је видело по заставицама. — 2. Што су основице ових троуглова у првој радњи биле споља, хтело је се тиме представити, да је у много старијим датумима била огромна већина далеко од помисли за централизовану заједницу услед огромног притиска заједничког угњетача ; — а што су пак врхови били на средини, значило би, да је један незнатан део мислио на уједињење. — 3. Троугли су били међусобно удаљени, а њихови врхови су опет били удаљени од центра, ма да су управљени на њему, што би значило : народи су међусобно распарчани, а заједничка им је жеља за централизацију била слаба. — 4. Ставови појединих редова одавали су и то из : I. р е д а упукивање валаја Богу са силно угњетавања (руке у вис повијене, поглед у вис) ; — II. р е д : ропска подчињеност (руке свезане на леђа, глава оборена, поглед у земљу, — мали испад) ; — III. р е д а јача ропска подчињеност (јак испад, руке косо доле напред ближе к земљи, као кад се пада од силног терета) ; — IV. р е д а отресање терета са узајамном потпором (мали испад руке горе у страну — унутрашње у додиру) ; — V. р е д а тражења спаса (јак испад, руке косо горе напред, поглед напред) ; — VI. р е д а пад и пружење руку за везивање (у клену, руке напред) ; — VII. р е д а — пад али народ ипак живи (леви потпор на земљи, десна рука уздигнута у вис са барјачетом). — Редови су јачине : I. од 7 ; — II. — 6 ; — III. — 5 ; — IV. — 4 ; — V. — 3 ; — VI. — 2 и VII. — 1 вежбач.

И з II. д е л а : 1. Сада су основице трију равнокраких троуглова унутра, што значи, да је свест сваког народа о потреби свога живота посебно развијена, док је незнатни део (врх троугла споља) у неелагању. — 2. Троугли су и у овом делу удаљени од центра, а и међусобно, јер свест о централизацији свих група — народа још није развијена, већ само за посебну. — 3. Ставови из појединих редова одавали су и то из : I. р е д а — изненађеност са буђења националне свести (потпор за рукама на земљи) ; — II. р е д а о д о б р а в а њ е поступка већине (јак испад, руке косо горе напред) ; — III. р е д а захвалност Богу (у клеку, руке на колело склоњено) ; — IV. р е д а журење на заједници (јак испад, руке косо горе напред) ; — V. р е д а одавање своје верности (мали испад, лева рука у вис, десна шаком на прса) ; — VI. р е д а слабије јединство (раскорак, руке косо горе у страну, унутрашње се додирују) ; — VII. р е д а јаче јединство (раскорак до додиру ногу, руке косо горе у страну, унутрашње се додирују). — Редови су јачине обратнo из I. дела.

Из III. дела: 1. Два слаба револверска пуцња означају Видовдански атентат. — 2. На та два пуцња из сва три троугла журе се и окупљају око заставе. — 3. Комешање је рат, борба за идеју ка централизацији. — 4. Образује се 1 равностранни троугао т. ј. једна целина од сва три дотле подвојена народа С. Х. С. — 5. Ставови из појединих редова одавали су и то из: I. реда, и они заостали у идеји за уједињење журе, те у журби падају на руке (потпор на рукама на земљи); —

Скице појединих делова.

II. реда — манифестују јединство (клек, руке косо горе у страну, унутрашње спојене, у спољним су уздигнуте заставице); — III. реда — јака журба на центру (јак испад, руке косо горе напред, унутрашње спојене); — IV. реда — манифестација солидарности (слаб испад, руке косо горе напред мало раширене, унутрашње спојене, у спољним су заставице); — V. реда — једни у клеку омогућавају мањима, да боље виде напред тиме, што се ови пењу на њихова колена, чије су руке

напред косо горе); — VI. реда — да би се што чвршће држала уздигнута 1 застава С. Х. С. једни клекну, а други се пењу на њихова рамена и опруженим рукама придржавају ону тројицу, што држе заставу С. Х. С.; — свима су осталима руке узајамно спојене, — заставице крајних укрштају се: Српска са Хрватеском, — Хрватска са Словеначком, а Словеначка са српском; — VII. реда — сви поклекну (узајамно чврсто спојену), да се три малишана попну на њихова рамена зржећи се за заставу С. Х. С.; — поклекнути се затим лагано издижу у став стојећи, малишани полако издижу заставу, муника свира Југославенску химну. — Редови су јачине: I. — 1; — II. — 2; — III. — 3; — IV. — 6; — V. — 6; — VI. — 7; — VII. — 6 и VIII. — 1.

Застава је за све време у средини, а поред ње један стални чувар у Соколом свечаном оделу. — Три малишана издижу заставу С. Х. С., јер је садање поколење нашег троименог народа изражено у њима кроз будућност, која је на њима, док доњи представљају основу у прошлости. — По свршетку слике игра се коло од свих око заставе. — Цела је слика представљена у три дела, јер је и уједињена од 3 народа. — Јачина сваке групе: 14 Сокола; — 4 Соколице; — 6 из подмладка и 4 из дечије групе свега 29, а укупно 84.

SESTRE!*

Dozvolite, da vam kao delegatkinja zagrebačkih sokolica rekнем nešto o našem radu.

Kad se ljetos o Vidovdanu sastao prvi sokolski sabor u Novom Sadu, otišli su Sokolovi i Sokolice u Suboticu k braći Bunjevcima i Srbima. Dodjoše im u zgodan čas, upravo kad su Mađjari opet dizali glave i širili glasove, da kroz malo dana odilazi srpska, a dolazi mađjarska vojska. Naša tek domala oslobodjena braća zastrepiše pred progonima i mučilima, koja im prečiše. Malodušniji klonuše, povukoše se, hrabriji se pripremahu na borbu. Ali gle! Jednoga dana zalepraše na kućama trobojke, a ulice se zacrvenile crvenim sokolskim košuljama i maramama na glavama Sokolica. Beskrajna povorka od 700 Sokolova i oko 200 Sokolica Slovenaca, Hrvata i Srba prolazila je subotičkim ulicama. Sa otvorenih se prozora i balkona sipalo cvijeće, dok su iza zatvorenih kapaka škripali zubi, grčile se nemoćne neprijateljske pesti.

* Referat sestre Adele Milčinović na jugoslavenskom ženskom kongresu u Beogradu ove godjine meseca oktobra.

Preko dva sata prolazila je povorka glavnim ulicama gradskim i širokim cestama na periferiji, gdje živi sam naš svijet.

A oni priprosti ljudi gledali nas, i začudjeno i milo i pošli uz nas, da čuju odakle smo i što smo. I neki je stari Bunjevac pristao uz nas i kritički nas promatrao, a onda će braći:

Je li, braćo, vi ste došli da nam pokažete, da nam bez reči reknete: Ne bojte se! Evo, koliko je nas, a još nas ima i više, svi smo mi uz vas. I kad ustreba, svi ćemo mi uzeti puške i doći da branimo vas i ovu zemlju našu. Ja to razumem i fala vam, braćo! Ali ne razumem, našto nam sokolice? Za boj nisu... A mnogo ih je... I lijepo ih je vidjeti. Samo — našto su nam?...

A braća se nasmijaše tome pitanju i odgovoriše:

»To su sestre naše i matere dece naše. I dok su one uz nas jedna misao, jedna duša, mi ćemo biti dvostruko jaki.«

Često sam se vraćala tome pitanju seljaka iz Subotice. I vjerovatno je, da ih je mnogo, koji bi isto tako pitali.

Svi znamo, da su sokolska društva osnovana, kao odbrana protiv neprijatelja slavenstva. I da je krajnji cilj sokolstva bio: izvojevati slobodu svome narodu. »Narodna vojska« — tako se zovu. Slaveni se oslobodili, istjerali su tudjina i ugnjetača sa svoje grude, ali narodna nam je vojska i te kako potrebna, ako hoćemo, da zadržimo tu slobodu, jer naši su neprijatelji brojni, — oko nas i u nama samima. Tragovi osamstogodišnjega ropstva ne daju se tako lako izbrisati.

Zadaća sokolstva u ovom novom vremenu slobode velika je, moguće još i veća, nego što je bila prije. Samo treba sačekati dok se smire duhovi, razbistre pojmovi i kristalizuje ona sveta misao, koja je kroz desetljeća držala budnom nacionalnu svijest u Slavenu i koja je rastočila austro-ugarsku vojsku i dokrajčila taj užasni rat, koji je kroz četiri godine gutao snagu našu, našu krv.

Sokol je jedino društvo, koje stoji izvan svih političkih stranaka. Društvo, koje je samo nacionalno i u toj je riječi sadržan ceo program.

Zenski odsjek Sokola je jedino društvo u kojem su se našle žene svih staleža i u kojem su sve žene jednake. Sve su sokolice sestre i sve si govore »ti«. I ona mala radnica iz tvornice i prodavačica u dućanu i švelja i studentkinja i žena profesora i doktorica — sve su one sestre. I s kojega god kraja došle: iz Češke, Slovenije, Poljske ili Rusije — sve su one sestre i onaj »ti« je ko neki tajni zalag misli, koja ih sve veže u čvrstu zajednicu. Pojam Sokolice za mene je identičan s pojmom masonstva. I kao što je masonstvo jaka muška organizacija cijeloga svijeta, tako bi žensko sokolstvo imalo biti jaka ženska organizacija cijeloga slavenstva.

Tjelovježba je samo sredstvo za postignuće cilja. U zdravom telu stanuje zdrav duh i samo zdravo telo kadro je podneti duševne napore. Samo zdravo telo kadro je odoljevati nepogodama života. Što su manje naše telesne potrebe, to smo slobodniji. Ljudi velikih

potreba brinu se u prvom redu o sebi, a u drugom tek o narodu i domovini. Telovežba je za Sokolice onaj lijep, koji ih spaja i drži na okupu.

Sokolice su sada posle rata ponovno započele svoj rad. Zagrebačke su Sokolice sudjelovale ovoga ljeta na javnim vežbama u Čakovcu, Novom Sadu, Subotici, Beogradu, Karlovcu, Brešcima, Ivanićgradu, Belovaru, Radečama, Pakracu i Celju — sama mjesta gdje je tudjinski: mađjarski i njemački živalj veoma jak; ili hrvatski, koji voli tudjinu, nego bratu. — Po nekoliko su sati vježbale i stupale po najžarčem suncu; gologlave, hrabro su marširale novosadskim ulicama, dok je po njima pljuštala kiša i križale munje. Prokisle do kože čekale su nekoliko sati na ulici, dok ih ne porazmjestiše po stanovima i ni jedna nije obolila, jer ih je bodrila sveta misao sokolska, da rade za narod.

Oduševljenje za taj rad dalo im je snage, te nisu osjećale ni umora, ni žege, ni vlage. A to nije tako samo kod odraslih, tako je i kod naših malih Sokolića. Ako im bude nešto preteško ili im se ne dopadne, trebe samo reći: Kakav si ti Soko! Kakva si ti Sokolica! Tada ide sve. Ime »Soko« ne smije da se sramoti nigdje.

Ljeto je prošlo. Naš propagandistički rad je dovršen. Dolazi vrijeme, da radimo na izgradnji nas samih, na izgradnji svih nas i svake pojedine.

Dolazi vrijeme naših sastanaka i sijela, doba predavanja i intimnih zabava, na kojima ćemo da se upoznajemo, da međusobnim drugovanjem razvijemo lijepe sposobnosti, a ugušimo mane i poroke, bez kojih nitko nije.

I poslije nekoliko godina našega rada u novoj državi, u novoj slobodi, ne će zacijelo nitko više moći pitati: »Našto su nam Sokolice!«

Белешке.

ЗАКЉУЧАК СОКОЛА II. У ЗАГРЕБУ О ФУЗИЈИ.

Дана 1. новембра о. г. одржао је Соко II. у Загребу своју вапредну главну скупштину на којој је донио једногласно слиједећи

З а к љ у ч а к.

Изванредна главна скупштина закључује, да Соко II. у Загребу у извршењу закључака Видовданског Сабора у Новом Саду имаде ликвидирати те се ујединити са Соколом I. у Загребу у ново Соколоко друштво.

Ликвидација друштва повјерава се досадашњем управном одбору, коме се ставља у дужност, да имаде заједно са братским управним одбором Сокола I. учинити све што треба, да се сазове конституирајућа главна скупштина овог соколског друштва.

Друштвена имовина Сокола II. са свим активама и пасивама прелази у ново друштво.

На скупштини, која је била ванредно бројно посјећена, попраћен је овај закључак једнодушним одобравањем, што је доказ дубоке и искрено схваћене соколске свијести чланова.

Тим историјским моментом прекинут је континуитет живог и истрајног рада Сокола II. у Загребу, да сада заједно са братским Соколом I. настави нов заједнички живот, који ће бити кадар, да оствари све идеале новог доба нашега народнога и соколскога програма.

Pripravljalni odbor za žensko sokolsko organizaciju. Na saboru v Novem Sadu je bilo odgodeno žensko sokoško vprašanje. O njem se ni moglo razpravljati, ker je rešitev tega vprašanja brez sodelovanja žen brezpomenbna; naše ženstvo pa se do sedaj žalibog ni dosti zanimalo za to. Da nas sabor v prihodnje zopet ne prehití, se je v Ljubljani osnoval s pooblastitvijo Sokolskega Saveza »Pripravljalni odbor za žensko sokolsko organizacijo«, ki ima nalogo izdelati predloge za žensko organizacijo, širiti pravilno pojmovanje sokolske ideje med članicami, sploh obravnavati zadeve ženskih odsekov in predlagati njihove težnje Sokolskemu Savezu. V odboru so zastopane članice vseh ljubljanskih sok. društev. Volitev v odbor izven Ljubljane stanujočih članic ne bi imelo pravega pomena, ker ne bi mogle prihajati k sejam. Odbor vabi vse sestre, ki bi se na dan seje mudile v Ljubljani, da se je udeležé. (Dan seje je vedno objavljen v Slov. Nar.). Da bo odbor mogel poročati o svojih sklepih in predlogih vsem ženskim odsekom, je naprosil vse župe za naslove ženskih odsekov. Razven obeh ljubljanskih žup, je odgovorila samo gorenjska župa. Na sestanku članic v Ljubljani, dne 17. julija t. l. je bila soglasno izrečena potreba po upeljavi kroja. Odboren je bil princip, da pridejo pri kroju v poštev le tiste barve, ki so že upeljane v Sokolstvu. Odbor je poslal vsem župam dopis, naj pošljejo do 1. avgusta t. l. predloge za kroj. Izmed došlih predlogov so bili izbrani trije športni kostimi, različni po kroju in barvi. Soglasno je bilo sprejeto, da mora kroj odgovarjati praktično, kakor tudi reprezentacijski strani. Prvi kostim iz volnenega blaga, drap barve, nijansa kakor jo imajo obleke ameriških častnikov. Bluza iste barve, samo iz lažjega volnenega blaga, fazona odprte moške srajce z rdečo kravato. Nogavice temnorjave, čevlji visoki, temnorjavi. Pokrivalo čepica iz črne svile s trdim navpičnim robom in mehkim nabranim zgornjim delom. Drugi kostim drap barve, nekoliko temnejše nego jo imajo sokoli. Rdeča bluza z ležčim ovratnikom. Nogavice črne, čevlji črni, visoki. Na glavi šajkača s peresom. Tretji kostim tamno-modre barve z modro blužo z belim ovratnikom in rdečo kravato. Nogavice črne, čevlji črni, visoki. Pokrivalo kakor pri prvem predlogu. Odbor je naprosil estetičnega kritika g. I. Zorman, da blagovoli pregledati vse tri predloge. G. Zorman je to obljubil in je izjavil, da bo kroje tudi naslikal.

JUGOSLAVENSKI SOKO — PRAHA. Sve zdravo i plemenito, još nedegenerisano, odseva u mladim dušama; jer, ako mladost nije onaj centrum, odakle sa svih strana bije rumena svetlost dana zore, onda i ceo svet misaonih pokreta ne predstavlja onu opažanu istorijsku liniju revolucionarnog zakona — ka progresu stvori. Ali mladost to jeste. I zato je ona ujednačena smernica nove vere čovekove, utelovljene konzekventnim principima rada, odraženog borbom i to — nekompromisnom, neslomljivom i krutom.

Jugoslavenska revolucionarno-nacionalistička omladina pre, a i za vreme svetskog rata, uspela je da delotvorno i očito dokumentuje gore obeležene i kratko nabačene definicije mladih pokoljenja. Specijalno sada, kad je trebalo sokolskim duhom, otporom, da se manifestuje misao jugoslavenskog nacionalizma i etatizma, ta inkarnirana, idealizirana, i to — duhom široko jugoslavenskim, — mlada generacija bila je — kao niko — jedan od jačih pobornika sokolske misli. Što je glavno, a to se mora da akcentuje, taj mladi narodni pojas sokolskih apostola, beše u srži, kosti, nervu svom, celokupno sokolsko-ideološki, a to znači: jedinstven — jugoslavenski, delotvorno jugoslavenski, delotvorno revolucionarni. I mislim, da de facto, bez ikakvih neobjektivnih dokumenata, možemo da konstatujemo, da je taj bučni renome dobila savremena omladina na grobu, tamnici svojih najboljih drugova i prijatelja. A ko je hteo da ovako sokoluje, držimo, da je bio jedini i objektivni interpretator sokolske misli koja je, pre i za vreme svetske tragedije morala da uvidi da je tačno ono što br. Lazo Popović pišaše: »Sokolska misao je deo narodne misli«. Ovu poslednju revolucionarnu posvetu našeg prvog ideologa i učitelja sokolskog, omladina je potpuno akceptovala, po njoj delovala, — po njoj ulazila u život na mala vrata, da bi — učinivši tamo dela bogova, prošla kroz veliki pobednički luk u — večnost buduće sokolske istorije..

Posle desetkovanja, upolovljenja, svedenosti na jedan grozan numerički minimum, u vremenu svetske borbe — danas se ponovno stari omladinac Soko pribire, i počinje da dela. Razume se, Praha je njegova sokolska duša. Tu se priljubljuje; tu se obnavlja duh volje i ljubavi sokolske. Jedna primetna atrofija aktiviteta sokolskog koja je morala uslediti posle prenapete borbe, danas opet dobija svoju primarno-normalnu funkciju. Ona se odrazila na prvoj sok. skupštini 30. oktobra, gde su nekolicina starih sok. organizatora povelila i formalnu sok. organizaciju rada. On je precizno razumljiv. Mi smo jugoslavenski propovednici plemenske unifikacije; mi smo sveslavenski nosioci luče svetla, koje obasjava bratstvo velike panslavističke koordinacije rada; mi smo izvan uskosti šovenskog nacionalizma, t. j. mi smo svetski, svečovečanski mironosci, to znači: pobednici čoveka nad čovekom, bratstva naroda nad nebratstvom, slobodnog čovečanstva nad neslobodnim, i na kraju mi smo: smisao volje, koja je smela, kadra i voljna, da se založi za sav ideal našeg novog sna, vere u budućnost.

Ova ideološka opštost ima da se realizuje socijalnim zakonom sokolskog morala rada; a, prema prilikama u kojima živimo, udešavamo i metode same akcije.

Obnova ka sokolskom demokratizmu, koji u sebi uključuje i sve socijalne probleme etičke i moralne, kulturne i materijalne prirode, razvijaće se s posebnim nacrtima radnih sekcija, kao refleksu, uvetu našeg sokolskog uspeha. U koliko ćemo se harmonizirati sa celom našom sredinom sokolskog rada, zavisice od ljudi, koji — shvativši istorijske momente našeg društva, budu voljni da prihvate naša načela, taktike — časovite i vremenske — samih podhvata, mlade sokolske energije. Bez obzira, ma ne znam, ko to bio, ako neko pokuša da bezrazložno, prosto, ludo razbija ideje — možda i sokolsko-programatične levice, taj će biti dočekan šakom organizovane mlade sok. generacije koja će hteti i umeti da pobedi. Ali mi verujemo, barem prema površno skiciranim zaključcima Sok. Sabora u N. Sadu, da će privremene diferencijacije nama zvaničnog Sokolstva biti minimalne, a to naš tera ka veri u kooperacioni blok akcije sa starijim našim bratskim sokolskim drugovima.

Svi formalizmi same skupštine protekli su u potpunom redu t. j. likvidirala su sva predratna postojeća sok. društva, kao slovenački sok. kružek, a zatim se prešlo izboru odbora novoosnovanog jugoslavenskog sokola. Pre samog izbora, predratni starešina slovenačkog sokola, br. Anoš Brilej i vodja, br. Perko, položili su račun rada cele slovenačke organizacije, a posle njih, br. Vaso Kapamadžija, kao starešina lanjskog omladinskog sokola, daje reč br. Čubriloviću, koji razvija program ovogodišnjeg sok. rada i — posle kratke debate — u kojoj su učestvovali nekolicina braće — novi program je primljen jednoglasno. Značajan je govor br. Perka, koji je iscrpno razvijao ideje Tiršovog sokolovanja i pozivao omladinu za sokolovanje.

Izbor je sledeći: Starešina: br. Šandel; z. st.: br. Vaso Kapamadžija; voda: br. Nace Perko; z. vođe: braća Žarko Kapamadžija i Vlajko Cvetić; tajnici: braća Branko Čubrilović, Viktor Vičić i sestra Darinka Žmavec; blagajnik: br. Srećko Zagar; revizori braća Vuko Jovanović i Vladimir Juranović; gospodar (ekonom): br. Mirko Lindtner.

Br. Starešina zauzima mesto i u lepom govoru razvija sokolske ideje i njihov značaj po cio naš narod; poziva na istrajan rad i — posle iscrpljenog programa skupštine — raspušta zbor. Uspehe rada javljaćemo, a dotle Sokoli cele Jugoslavije — Zdravo!

Tajnik: Br. Čubrilović.

Starešina: Šandel.

Kakvom ćemo vježbom istupiti u Pragu 1920.? Na 6. XII. priredio je Soko II u Zagrebu akademiju, koja se digla nad nivo naših dosadanjih običnih akademija. Ovaj uspeh nema se pripisati izvajdjanju raznih teških i kompliciranih vježbi sumnjive, al' na oko efektne vrijednosti, nego dobro promišljenom, jednostavnom i valjano izvedenom programu, koji je osim tehničke savršenosti imao i svoj polučeni viši cilj, koji je bio potpuno i postignut.

Program je sastojao iz prostih vježbi članstva, koje je naše srpsko sokolstvo na raznim sletovima do sada izvodjalo, te iz prostih vježbi članica, odredjenih za praški slet 1920. Zaslužilo bi, da se na ovo lijepo izvodjanje sestara poblize obazrem, no buduć je druga svrha mojih redaka, ističem samo toliko, da mi, koji smo prvi put pratili njihovo izvodjanje, bili smo potpuno oduševljeni.

Glavni uspjeh akademije leži u dubokom značenju prostih vježbi članstva, osobito zadnjih br. Frante. Jeste li vidjeli one prve dvije? Lijepo su bile izvedene, pa recimo, da su bile savršeno lijepo, ali ono su bile vježbe bez duše, bez života, slika, koje odmah nestaju i koja nakon onog časovito bliješćećeg efekta potpuno izčezava u zaborav.

Valjda su braća Srbi imali isti utisak, pa oni ne htjedoše više, da oponašaju tuđe — i njihovoj duši tuđe, nego stadoše da u mehanične tjelesne kretnje malo po malo život ulivaju, narodnu dušu udahnuju. A jeste li vidjeli treću, četvrtu, a navlastito petu? Duša, život, onaj vrel, junački život i slavna prošlost je u njima. Ove vježbe sugestioniraju nas, koji gledamo i vježbače, koji ih izvodjaju. Naše grudi su prepune i na koncu zanosno klicanje i pljeskanje je spontani prolom onog nećeg velikog i zanosnog, što nam je grudi do zadnjeg kutića ispunilo.

Već iza prvog balkanskog rata mi opojeni pobjedama naše slavne braće, gledamo u njima naše skorašnje osloboditelje. Ime srpsko, do nebesa proslavljeno, budi naše ropske duše, a pojam slobode počimaju da shvaćaju i žude i najšire mase. Ko se ne spominje onog oduševljenog dočeka srpskih sokola god. 1914. u Novom mestu i Ljubljani? Jest, bili smo tamo još i Hrvati i Slovenci, ali onaj narod nije vidio ni Hrvata ni Slovenaca, nego u deliriju ushićenja pozdravlja srpske sokole, koji pred kratkim oslobodiše svoju braću u Staroj Srbiji i Makedoniji i koji će i nas skoro osloboditi!

God. 1914., premda još izmorena, trga Srbija mač i javlja nam naše oslobodjenje. I opet slavna djela srpske vojske pune vjerom srca zgažene raje s onog kraja Dunava i Drine! Pa i teških dana su vidjeli lovorom ovjenčani junaci. Ali oni ne smalaksaše i ne popustiše. Ni mač Azijata iza ledja, ni bolest kod kuće i u progonstvu, ni albanski klanci jadikovci ne skršiše heroje nad herojima, nego oni odahnuv, pojačani četama u pomoć priteklu jugoslavenske braće, razbijaju front, oslobodjavaju braću s obe strane Drine, i eno ih gdje i sada još spremni čekaju na Jadranu i Krasu, da obračunaju s pomahnitalim neprijateljem i doprinesu zadnju žrtvu na oltar oslobodjenja.

Ovaj rat za oslobodjenje prikazao nam je brat F. Hofman u zadnjim prostim vježbama. Tačno i vjerno kako su se događjali vrstali.

Vi moji ispaćeni, prognani i utamničeni istarski sokolovi, najveći obožavatelji kosovskih junaka, vi iste sudbe braćo neoslobodjene Dalmacije, Krasa dolje do mora i preko Soče, da Vam je bilo

u ovom času gledati i osjećati, što smo mi gledali i osjećali ove večeri! Iz dna duše bi Vam želio, jer bi u Vaše moguće već klonule duše ušao novi život, tinjajuća vjera i nada rasplamsala bi se nanovo.

Jedino oni, koji u ovim vježbama traže samo savršene i zamršene tjelesne kretnje, neće ostati moguće s njima potpuno zadovoljni. I još oni, koji su velike dane oslobodjenja prospali ili nijesu ih u njihovoj pravoj veličini shvatili, neće osjećati ono, što je ona gledajuća publika u Bogovićevoj ulici ove večeri osjećala, pa stoga i neće naći u njima bog zna što.

Da se sokolstvo što više popularizira medju širokim masama, ove će vježbe silno doprinijeti. Da se dokumentira naše jedinstvo i napram vani i iskaže donekle pošta i zahvalnost onima, koji najviše svojim životima dopriniješe, da dodjemo do slobode, neka jugoslavensko sokolstvo u Pragu istupi s ovim vježbama.

S. Vrdoljak.

Sokolski vjesnik, glasilo zagrebačkog sokola I. Dobili smo prvi broj ovog glasila, koga uređuje br. dr. Fr. Bučar, isti onaj, koji u ime Sok. Saveza SHS uređuje i naš jugoslavenski sokolski koledar za g. 1920. — pa boljeg jamstva nemamo za dobar pravac ovoga glasila, nego što je ličnost samog urednika! Da je ovo tako, svedoči zapisnik XXV. sjednice upravnog odbora zagrebačkog sokola I., od 18. X. o. g., iznesen u ovom broju, gde stoji: da br. Bučar ponovno predlaže, da se sa izdavanjem ovakog lista pričekava do fuzije oba zagrebačka sokola i tek onda povede akcija. No na predlog br. Bučara nije se uzelo obzira, i zaključeno je da se sa izdavanjem baš zato odmah započne, jer predstoji fuzija, pa je potrebno, da članstvo zagrebačkog sokola I. bude obavješteno o radu i stanovištu zagrebačkog sokola I. u pitanju fuzije. Inače je svrha izdavanja ovog lista označena u prvoj reči uredništva, gde stoji: »svrha izdavanja (sokolskog vjesnika) jeste, da bude naše mnogobrojno članstvo upućeno u društveni rad, koji se vrlo raznoliko i lijepo razvija, te da bude upućeno u sveopći sokolski život, koji počinje sad ponovno da se razvija novim i jakim životom«. O ujedinjenom jugoslavenskom sokolstvu istaknuto je u istom odeljku ovo: »napose naše jugoslavensko sokolstvo, koje se je stopilo u novi sokolski savez Srba, Hrvata i Slovenaca, nastupa u novi život i novu organizaciju, koju treba i našoj braći što točnije prikazati, i uputiti ih, da se naše narodno jedinstvo i medju našom braćom sokolima što prije i što uže provede.« — Sadržaj prvog broja je ovaj: 1. Naš društveni časopis, — od uredništva; 2. Hrvatsko sokolstvo u vrijeme rata, — od I. Hanuša; 3. Proslava obljetnice narodnog oslobodjenja od Mađara i Nijemaca, i to a) svečana sokol. akademija od 28. X. o. g. u 20 i pol sati; b) svečani sokol. komers od 29. X. o. g. u 21 sati, — od dra. Dečaka; 4. Zaključci sokol. sabora u Novomgradu; 5. Društvene vijesti; i to a) izvadak iz zapisnika XXV. sjednice upravnog odbora održane 18. X. o. g.; b) sjednica zagreb. sokola I. i II. za fuziju,

od 15. X. o. g. (desetak redi); c) iz zapisnika prednjačkog zbora (brojčani izvještaj o sletovima i javnim vežbama od 29. VI.-24. VIII. o. g.); d) izvještaj fanfare sokola I. u Zagrebu; e) izvještaj o darovima za list (skupljeno ukupno 3718 K); f) beleške o sokl. akademiji od 22. XI. o. g.; 6) Različite vijesti, a) ispit za učitelje gimnastike za srednje škole; b) VII. sveslavenski sokolski slet u Pragu g. 1920. (sigurno zabuna jer je slet češki svesokolski VII. a sveslavenski II.), c) šport. 7. Književnost, a) higijena tjelovežbe od dra. F. Tichya, u prevodu I. Hanuša, kao XXI. svezak sok. knjižnice; b) sokolski glasnik, zvaničan organ sok. saveza SHS. br. 8., 9. i 10.; c) jugoslav. sokol. koledar za 1920. g. (objava). — List će donositi i našu domaću športsku rubriku, pošto se je šport poslednje vreme kod nas vanredno razvio. — List izlazi zasada jedanput na mjesec. Prema zaključcima sokol. sabora u Novom Sadu imaju plemenski razdeljena sokol. društva da obave svoju fuziju u nova, zajednička, jugoslav. sokol. društva do 31. XII. o. g. Na tom stanovištu stoji i zagreb. sokol I. i zagreb. sokol II. Prema tome ovaj list postaće zajednički uskoro. I to će biti najbolje.

»**Vijesnik**« sokolske župe Preradović. Broj 10. U Bjelovaru dne 1. XI. 1919. Obustava »Vijesnika«. Braćo! Obustavili smo daljnje izlaženje »Vijesnika« (tiskanog), jer nemamo sredstva, da tiskaru plaćamo. Društva primljene brojeve ne plaćaju, župska blagajna isto novaca nema, a potpisani nažalost kao javni činovnici trošak izdavanja tiskanog »Vijesnika« ne mogu namiriti. Molili smo, upozorili smo čak i zaklinjali, da se primljeni brojevi odmah plate, no uzalud; moralo je doći do obustave. Sramota je to, braćo, tim veća, što izdavanje tiskanog lista upravo našoj župi, koja je na glasu kao jedna od prvih u pogledu organizatornog rada, ne uspijeva i to ne krivnjom potpisanih, već krivnjom župskih društava.

Likvidacija župe Preradovićeve. Sokolski Savez Srba Hrvata i Slovenaca dostavio je župskom starešinstvu dvije svoje odredbe povodom kojih se određuje likvidacija naše župe kako slijedi:

Prva odredba glasi: Bratsko starešinstvo! Na sokolskom saboru u Novom Sadu dane nam zadaće zauzeti će sve naše sile te će zahtjevati od nas potpune ljude, ako ih hoćemo izvršiti. Sa ustrojenjem Sokolskoga Saveza S.H.S. u našoj državi postali smo najveća i najmoćnija organizacija preuzeli smo najvažnije dužnosti — jačati i uzgajati naš narod. Ako hoćemo izvršiti tu zadaću, moramo si biti svjesni svojih dužnosti, pa će u prvom redu biti zadaća župa i njezinih funkcionara, da tomu radu posvete svu svoju pozornost. Medjusobno bratstvo i ljubav prema narodu nas mora voditi kod svakog našeg djela. Ne tražimo koristi i slave — svi smo radnici svoga naroda, komu moramo služiti.

Sokolski Savez S. H. S. izvršiti će svoju dužnost samo onda, ako budu sve župe i sva društva svjesna svojih dužnosti. Obraćamo se s toga na Vas sa molbom, da nas poduprete kod tog teškog rada sa svima silama.

Svi zaključci ili odredbe Saveza neka se izvrše točno i bez odlaganja. Očekujemo, da ne će biti nužno neprestano naganjati na rad i opominjati radi nedostataka. Sva izvješća neka budu kratka i jasna. Od svojih društava zahtjevajte isto točnost. Naša organizacija mora biti zdrava i jedinstveno provedena. Sve odredbe Saveza, koje će u tom pravcu izaći, moraju se izvršiti točno. Kod provedbe naše organizacije moraju biti mjerodavna jedino sokolska načela. Što je s time u protuslovlju, mora da nestane iz naših redova. Svaki nesokolski istup će Savez odmah odstraniti te one, koji budu takovo skrivili pozvati na red i odgovornost. U našim načelima nema kompromisa. Sokolstvo je samo jedno. Izgovori sa lokalnim prilikama i t. d. ne vrijede, te ih ne smijemo nikada da priznamo.

Braćo, na posao! Svaki Sokol, svaka Sokolica neka budu na svojem mjestu i neka izvršuje svoju dužnost. Svi skupa činiti ćemo nesavladivu vrstu, izvršiti ćemo veličajno djelo, s kojim ćemo priversti naš narod do moći i blagostanja.

Braćo, podupirajte nas u našem radu, vršite svoju dužnost, a uspjeh neće izostati. Veličanstveno djelo, koje nas čeka sa reorganizacijom našega sokolstva, mora biti izvedeno u roku od godinu dana. Ne odgadjajte i ne zakasnite! Bratska starešinstva molimo, da nam točno izvješćuju o svemu, što se zbiva i radi u župi, a podjedno Vas molimo, da nam odgovorite na naše pozive točno i brzo. Braćo, na posao! Zdravo! Starješinstvo Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca. U Ljubljani 14. listopada 1919. Dr. Oražen v. r., starešina. Dr. A. Fuks v. r., tajnik.

Druga odredba glasi: Bratsko starešinstvo! U smislu zaključka sokolskog sabora u Novom Sadu, moraju sve župe likvidirati, jer će se ustanoviti nove župe. Pozivljemo Vas, da to izvedete čim prije, jer je u interesu Sokolstva i naše organizacije. U smislu zaključka sokolskog sabora u Novom Sadu i zaključka starešinstva od 21. rujna o. g. izvedite likvidaciju na slijedeći način:

Svaka župa neka što prije sazove glavnu skupštinu, na kojoj neka se zaključiti likvidacija. Stari odbor (gdje su dvije župe — odbori obiju župa skupa) neka iza toga izvrši zaključenu likvidaciju, te neka izruči svu imovinu i sve spise novom župskom odboru, koji se u to vrijeme ima izabrati.

Sjedišta novih župa su slijedeća:

1. Osijek, 2. Varaždin, 3. Podgorica, 4. Mostar, 5. Sušak, 6. Zadar, 7. Split, 8. Gospić, 9. Glina, 10. Zagreb, 11. Bjelovar, 12. Banjaluka, 13. Sarajevo, 14. Tuzla.

Nova župa se zove: «Sokolska župa u . . . . .»

Molimo Vas, pozovite također sva vaša društva, da se u roku od 14 dana izjave, u koju od gornjih župa žele pripasti — i to s obzirom na to, da imaju sva društva sa svojim župskim središtima koliko je moguće dobre sveze. Na podlogi društvenih izjava, koje nam pošaljite najkasnije do 10. studena, odlučiti će starešinstvo djelokrug i područje župe, našto će se lahko obaviti i razredba u novu župu.

Molimo Vas, braćo, izvršite to sve tako, da dospiju sva očitovanja točno do odredjenog roka. Zdravo! Starešinstvo Sokolskog Saveza S. H. S. Dr. Oražen v. r., starešina. Dr. Fuks v. r., tajnik.

* * *

U smislu odredaba Saveza u prošlom broju i novom broju određuje starešinstvo sokolske župe Preradovićeve slijedeće:

1. Pošto u jednom mjestu može postojati samo jedno društvo, to se pozivlju upravni odbori Hrvatskog Sokola i Srpskog Sokola u Bjelovaru — bez svakog direktnog pismenog poziva obzirom na kratkoću vremena — da svaki izabere uži odbor od 4 lica, kojemu će biti svrha, da uz starešinstvo župe u roku od 8 dana obavi nužne pripreve za likvidaciju obaju društava. Odbori su dužni odmah nakon svoga izbora javiti pismeno župi svoj izbor, a starešinstvo će kratkim putem odrediti sjednicu.

2. Bratska društva u Koprivnici, Križevcu, Vrbovcu, Sv. Ivan Žabnu, Grubišnom polju, Gjurjjevcu, Pitomači, Čazmi, Virovitici, Suhopolju, Slatini i Daruvaru imaju u roku od 8 dana javiti župi, dali žele ostati u vezi ove župe sokolske u Bjelovaru. Ako društvo do 10. studena o. g. ne jave župi, smatrat će se, da pristaju na to.

3. Sva bratska društva, navedena pod točkom 2. pozivlju se ujedno, da do 10. novembra obave formalnu likvidaciju, i da o obavljenoj likvidaciji odmah obavijeste župu, da se uzmgne Savez izvjestiti.

4. Radi likvidacije sokolske župe Preradovićeve i osnutka sokolske župe u Bjelovaru sazivlje starešinstvo župe izvanrednu glavnu skupštinu župe za dne 30. studena 1919. u Bjelovaru sa ovim dnevnim redom:

1. Izvještaji župskih funkcionara o dosadanjem radu.
2. Izvještaji pojedinih društava o obavljenoj likvidaciji.
3. Likvidacija sokolske župe Preradovićeve.
4. Osnutak sokolske župe broj 11. u Bjelovaru.
5. Eventualija.

Prema § 10. župskih pravila imaju pravo prisustvovati i raspravljati na glavnoj skupštini župe svaki izvršujući član svakog u župi spojenog društva. Pravo glasovanja imaju samo župski starešina, podstarešina, tajnik i blagajnik i vodja te po tri člana izabrana po upravnom odboru pojedinih župskih društava kao delegati.

Eventualni prijedlozi na točku 5. dnevnog reda imaju se podnijeti župskom starešinstvu pismeno najkasnije do dana glavne skupštine.

5. Sokol u Bjelovaru se umoljava, da se pobrine za osiguranje noćišta za delegate i goste na skupštini. Usljed toga se upućuju sva društva, da imena delegata i gostiju jave najkasnije 8 dana prije skupštine župi i Sokolu u Bjelovaru, da im se osigura noćište i hrana.

6. Sokolski Savez Srba, Hrvata i Slovenaca zamoljen je prešno da pošalje nacrt novih, po saboru primljenih pravila, te čim ista stignu, biti će isti objelodanjen u »Vijesniku« i dostavljena društvima.

Starešinstvo župe očekuje, da će sva društva ove odredbe izvršiti točno, da naša župa i u ujedinjenom i reorganizovanom Savezu izvrši svoje dužnosti. U to ime bratski: Zdravo! Dr. D. Kvaternik, starešina. D. Gerbl, vodja. D. Novak, tajnik.

IZJAVA. Pošto sva nastojanja potpisanih u pogledu tehničkog i organizatornog rada ne nalaze odziva kod župskih društava, to izjavljuju, da će povjerene im agende voditi samo do izvanredne glavne skupštine, koja će se obdržavati dne 30. studena 1919. — Novak Dragan v. r., tajnik. Gerbl Dragan v. r., vodja.

TRI ODLIČNA ISTUPA »SOKOLA« U KARLOVCU.

»Sokol« u Karlovcu slovio je kao ponajbolji među jugoslavenkim sokolskim društvima. Tom njegovom dobrom glasu nije naškodilo ni petgodišnje prisilno ratno pauziranje, što više, kao da je nakon rata, a u suncu naše mlade slobode pregnuo, da nadoknadi sve ono, što je za vrijeme rata morao zapustiti. Dokazuju to njegova tri odlična javna istupa od augusta do oktobra o. g. Istini za volju mora se priznati i naglasiti, da je uvelike tomu doprinjeo uz požrtvovnog vodju br. Vlad. Lisca i učitelj br. Josef Žluva, mladi, vrlo agilni i inteligentni Čeh, koji se je nastojanjem braće Lisca i Mil. Tadića, koje je karlovački »Sokol« u mjesecu februaru o. g. poslao u Prag na sokolsku naobrazbu, stalno nastanio u Karlovcu. Prvi odlični istup »Sokola« u Karlovcu bila je njegova javna vježba 3. augusta o. g. Ovako lijepo, dapače uzorno aranžirane, a u tehničkom pogledu višegā stila javne vježbe nije dosele nijedno društvo u Jugoslaviji dosele priredilo. Treba samo napomenuti, da je ukonaćenje i jeftina prehrana mnogih stranih Sokola i Sokolica bila besprikorna i uzorna, a udesba vježbališta sa tribinama takva, kakova se samo na sokol. sletovima vidjeva. Vježba je počela točno u 15 sati popodne vježbanjem šezdesetero djece sokol. podmlatka. — Odjel od 8 srednjoškolaca izvadjao je vježbe šved. sustava, druga dva odjela dječje igre, a ostali natjecanje sa skokom preko užeta te provlačenjem kroz šuplje lagviće, što je izazvalo grohotan smijeh i razbudio silnu veselost kod silnog općinstva. Iza njih su 22 naučnika nastupila odmjereno i ozbiljno, predvodjeni prednjakom br. Tobom, te točno i sa razumijevanjem izveli vježbe štapovima u 4 slike. Poslije njih izvelo je 28 karlov. Sokolica vježbe sa malim lukovima. Izvedba je bila laka i valjana, tek bi mjestimice točnije pokrivanje bilo dalo još bolju i ljepšu sliku. Zatim su vježbali karlov. Sokoli na spravama: preči, ručama, stolu, kozliću i na dva konja. Vježbalo se je dobro. Prvi dio javne vježbe zakjučiše 24 zagrebačke Sokolice velikim bijelim i crvenim lukovima. Nastup i izvedba bijaše vrlo dobra. Poslije odmora vježbao je odjel zagreb. Sokolica na

ručama, a medju inim teškim vježbama i prilično dobro izvedene stojeve, ma i uz pripomoć prednjaka. Poslije njih vježbali su prednjački odjeli: iz Novog Mesta (preča), Mellike-Černomlja (ručce), Zagreba (preča), Ogulina (preča) i Karlovca (visoke ruče s otkočenom daskom), koji se natjecahu sa što težim i elegantnijim vježbama. Nakon njih dolazi na arenu sokol, bojišta brzim i lakim korakom 13 karlovačkih Sokolica, da izvedu ženske proste vježbe za svesokolski slet u Pragu 1920. Vježbe započimlju i teku bez stanke i odmora. Mnoštvo svijeta se uozbiljilo i gotovo dah usteglo. Glazba još pojačava silni dojam vježbi, te ti se čini, kao da gledaš najljepši čin jedne narodne drame. Gledaš preozbiljnu pozu vježbačica, što uzornim vježbanjem prekrasnih vježbi bez odmora i slanke prikazuju svu bol i težinu, što se bila survala na češki narod, njegove patnje i stradanja, borbu za opstanak, te napokon postignuće slobode. Umjetnik nije mogao vještije i slikovitije zamisliti čitavi narodni češki proces, nego li ovim vježbama, koje su karlov. Sokolice osobitom ljubavi i požrtvovnosti naučile i krasno prikazale. Čast im i hvala! Kada su svršile, urnebesno klicanje orilo se nekoliko časaka, a rijetko koje oko da nije bilo suzno. Nadalje je nastupio karlov. prednj. odjel vrlo teškim vježbama na karikama, koje je izveo velikom vještinom, a osobitom ležernosti, te nije škodio ni maleni lapsus jednoga vježbača, koji neka mu bude opomenom za daljnje vježbanje. Napokon je poslije trosatnog vježbanja zaključena javna vježba prostim vježbama izvršujućega članstva (domaćega i gostova), odredjenim za budući svesokol. slet u Pragu. Vježbe su izvedene dobro i skladno, a bilo bi i još bolje, da se nije išlo za čim većim brojem vježbača (98). Nakon toga Sokoli, oduševljeni vanrednim uspjehom, digoše u zrak svog učitelja br. Žluva, a medju općinstvom nastala urnebesno klitanje, na što br. Žluva progovori o značenju sokolstva u narodnom životu i kliče svima: »Zdravo!«

Ova se je javna vježba na sveopće zahtjevanje Karlovčana obnovila (dakako bez gostova) 10. augusta s istim sjajnim uspjehom.

Drugi odlični istup »Sokola« u Karlovcu bio je njegov skupni izlet na Plitvička jezera 15., 16. i 17. augusta o. g. Svrha je tom izletu bila, da članovi, kojim se ne će tako lako i skoro nadati prilika, spoznadu ovaj biser naše otadžbine, a ujedno, da se ličkim »Sokolima« dade pobude za što intenzivniji rad. Zato je tom zgodom održana 17. augusta javna vježba na Plitvicama, koja bi svojim programom odgovarala i župskom sletu, pogotovo točkama Karlovčana i Karlovčanki. Prvi su vježbali proste praške vježbe za slet g. 1920., koje su postigle vanredan uspjeh i silno oduševljenje. Osim toga vježbao je jedan kombinovani odjel (Gospić i Korenica) na ručama i ubrao mnogo priznanja. Uspjele su i vježbe obručima, koje su izvadjale Sokolice iz Otočca, te proste vježbe Sokola iz Otočca. Manje su uspjele vježbe čunjevima Sokolica iz Bihaća, i to ne zna se, da li uslijed krivog shvaćanja tih vježbi ili uslijed pomanjkanja originalne glazbe, koja je za te vježbe odredjena. Te su naime

vježbe izvedene u obliku izdržaja, a ne u neprekidnom kružanju. To ali neka ne smeta požrtvovnih Bihaćkih Sokolica, koje su baš ovim istupom dokazale volje i sposobnosti. — Poslije javne vježbe bio je u ljetnikovcu starješine karlov. »Sokola« dra. B. Vinkovića sastanak svih prisutnih starešina i ondje sabranih vodja sokol. društava, i to hrvatskih i srpskih, koji je pokazao, da će — zasada uz malo zaprijetka — doći i ondje do fuzije svih naših »Sokola«. — U svemu je kod ovoga sleta sudjelovalo preko 200 Sokola i preko 50 Sokolica iz Karlovca, Korenice, Gospića, Otočca, Bihaća, Plaškoga, Vrhovina, Ogulina i Zagreba (5), te toliko svijeta iz čitave Like, koliko ga Plitvička jezera još ne vidješe na okupu. A sav taj svjet — hrvatski i srpski — sproveo je ondje vrijeme i rastao se u slozi i bratskoj ljubavi, česa također još ne vidješe Plitvička jezera. I tako je »Sokol« u Karlovcu velikom požrtvovnošću poradio tom zgodom koli na sokolskom polju u smjeru tjelovježbe, toli na polju idejnom, narodno-uzgojnom, identificirajući zadaću Sokolstva strogo s interesima naše mlade države. Ne ima sumnje, da će ovaj slet i izlet svakom učesniku ostati u vječnoj uspomeni te uroditi vrlo dobrim plodom za našu narodnu stvar.

Treći je odlični istup ovoga »Sokola« na svečanoj akademiji, priredjenoj u proslavu našega narodnoga oslobođenja 29. oktobra o. g. samo za članstvo i pozvane, te 2. novembra samo za sokolski podmladak, i to oba puta besplatno. Program je bio biran, te sjajno izveden. Najprije je starešina dr. Božo Vinković govorio prigodni govor, prikazavši (cio govor trajao 7 minuta) glavne momente našega robovanja i oslobođenja te slavio polučenu slobodu. **Nakon** toga nastupa 9 djaka, 9 sokolica pod vodstvom prednjaka br. Bogovića u posebnom bijelom dresu sa crnim pojansom, te vježba proste vježbe podmlatka za svesokolski slet u Pragu 1920. i to precizno, te im se je u očima čitalo, kako se trse, da im izvadjanje bude korektno. Nastup, odstup i elegantno isticanje svake kretnje — vrlo dobro. Zatim izvadjaše 9 Sokolica ženske praške ritmičke vježbe salonskom ženskom elegancijom i dražesti uz ukusno rasvjetljivanu dvoranu u raznim bojama. Nakon njih nastupiše dječaci (15) u bijelim odijelima, te izvadjahu ritmičku dječju igru (češku) uz pjevanje (»Miel je Adam sedam sinov«) i pratnju glasovira. Izvedba je bila vrlo točna, djelomice majstorska (prednjak mali Ferković) i nadasve dražesna. Iza toga dolepršaše u dvoranu vrlo lijepe i ukusno odjevene leptirice (jedanaest gimnazistkinja, pripravnica, učenica trgovačke i više djev. škole), koje ritmičkim vježbama sa preskočnim užetom iznenadiše i začaraše mnogobrojno općinstvo. Letite, skakucite, lijepe djevojčice, vaše je sada doba! Doći ćete i Vi na naša mjesta, odakle ćete motriti svoje leptirice! Napokon je nastupilo 9 Sokola te izvelo t. zv. »deveterostup«, naime jubilarne proste vježbe. Praškoga Sokola. Vježbe su vrlo komplicirane i naporne, u kojima svako udo i svaka mišica dolazi u djelatnost. Iz trokratne trojke prelazi vježba u zvyjezdanu kombinaciju s takvim raspletom, da gle-

daoca drži u osobitoj napetosti. Sokoli su ju izveli lijepo i skladno. Time je »Sokol« u Karlovcu proslavio prvu obljetnicu našega narodnoga oslobođenja. I ovaj krasni aranžma je zasluga neumornoga brata Žluve. Ovo su ona tri odlična istupa »Sokola« u Karlovcu, koja mu mogu služiti na čast i diku. B.

»SOKOL« U JASTREBARSKOM. U Jastrebarskom postojao je »Sokol« već od god. 1906., no već je god. 1911. prestao sa svojim djelovanjem. Razišli su se ljudi agilni i zauzeti za sokolsku stvar, a »Sokol« se raspao i nestalo ga. Nadošao je rat, koji nam je i ono par zauzetih ljudi povukao u vojsku, a kako je »Sokolstvo« za vrijeme rata moralo uopće mirovati, nije se ni u Jastrebarskom moglo pomišljati na uskrišenje »Sokola«.

Kad je prestao rat i kad se je Sokolstvo razmahalo novom snagom, pokrenuli su mlađji ljudi akciju, da se osnuje »Sokol.« — Mjeseca kolovoza sazvana je konstituirajuća skupština, na kojoj je izabran upravni odbor i bi zaključeno odmah započeti sa radom.

U upravni odbor izabrana su slijedeća braća: starosta br. Stanko Prahir, podstarosta br. Ivan Banković, tajnik br. Ljubomir Novaković, blagajnik br. Zvonimir Šintić, odbornici: br. Čeh Ivan, br. Haraminčić Branko, br. Kralj Ferdinand, br. Matković Stjepan, br. Lovreček Vladimir, vodja br. Durbešić Vladimir.

Moramo na žalost istaknuti, da je skupštini prisustvovao vrlo malen broj članova bivšeg »Sokola« i vrlo malen broj ovdašnje inteligencije. No »Sokol« se nije dao time smesti, nego je neobazirući se na neshvaćanje mnogih, koji bi morali shvaćati zadaću sokolstva i proturivši sretno mnoge spletke i neprilike malomještanških okolnosti započeo živahnim radom.

Sada broji naš Sokol: 5 članova utemeljitelja, 45 podupirajućih i 30 izvršujućih članova. Osniva se ženski odio.

Vježbe za članove obdržavaju se tri puta nedeljno, a priredjuju se takodjer teoretska i prosvjetna predavanja o ideji i zadaći Sokolstva. — Zdravo!

Starešinstvo.

Hrvatski »Sokol« u Suhopolju. Dne 24. kolovoza 1919. obdržavalo je društvo svoju III. javnu vježbu sa pučkom zabavom u perivoju kod kolodvora. Uspjeh vježbe bio je povoljan obzirom na vrlo kratko vrijeme vježbanja i poteškoće usljed djelovanja protunarodnih elemenata, koji na svaki način nastoje, da rad sokolskog društva omeću.

Društvo je nastupilo sa 12 vježbača članova na spravama, 12 vježbačica kod proste vježbe sa štapovima i koturima. Podmladak 16 članova sa zastavicama (8 na spravama) nadalje pobratimstvo Pčelić i Borova 12 članova, koje pobratimstvo je društvo Suhopolje za župne crkve pripravilo. Ukupno 52 vježbača.

Kod vježbe je sudjelovalo cjelokupno članstvo bratskog sokola Virovitice 40 vježbača i 20 vježbačica, koje je sa suhopoljskim članstvom sve proste vježe zajedno izvadjalo, a ženski odjel i na spravama.

Zabava je bila vrlo dobro posjećena. Čisti prihod iznosi 3153 K.

Pošto društvo nema u cijelom mjestu veće prostorije, nije moglo druga bratska društva iz daljnjih mjesta pozvati, pošto ih ne bi moglo kamo smjestiti niti zabavu u slučaju nepovoljnog vremena gdje pod krovom nastaviti.

Društvo bratski sokol iz Virovitice u svakom pogledu najpripravnije podupire.

Društvo se pripravlja, da sa cjelokupnim članstvom kao i pobratimstvom Borova, Pčelić prisustvuje javnoj vježbi u Virovitici dne 7. rujna 1919.

Sokolsko društvo u Pakracu. Ovo mlado društvo nakon ujedinjenja pokazuje znakove jačega rada i akcije. Ko poznaje Pakrac i političke strane, taj se čudi da su duše mladih ljudi bile tako jake i prešle preko grehova svojih otaca. Svesno vremena i budućnosti naroda, to je društvo jedno od prvih, koje je proglasilo ujedinjenje. Ali težište rada toga društva leži u tome, da u sedištu mesta nalazi se srpska mešovita preparandija, koja vaspita buduće školske i prosvetne radnike naroda našega. Dobijemo li tu omladinu sokolski vaspitanu, koja će se danas sutra razletiti i u sela i u gradove, — budućnost je sokolska. Ovo mlado društvo ima i svoje prosvetno-kulturno odelenje, koje deluje u okolici samoga grada i osniva sokolska odelenja po selima. Društvo ima i svoju fanfaru. — Dne 22. novembra kao na dan krsne slave (Sv. Dimitrije) đачke družine »Karadžić« društvo je priredilo »Sok. Veče«. Pozvalo je brata Dušana Bogunovića iz Zagreba da održi predavanje »Obnova Sokolstva«. Br. Bogunović održao je na slavi predavanje đacima o »Idealizmu rada«. Posle podne u 4 sata pokazao je i objasnio »Simboličnu vežbu Oslobođenja«. Pred građanstvom održao je predavanje »Obnova Sokolstva«.

JUGOSLAVENSKI SOKOL U TROGIRU.

Okupacija Trogira sa strane Talijana.

U jutro rano dne 23. rujna dođe oko 4 i pol sata prijaviti starješini brat Blaž Novak, da su Talijani okupirali grad.

Pošto se je tek u 8 sati moglo izaći na ulicu, svijet je počeo izlaziti, da vidi čudovište tih div junaka.

Sa sviju strana su se vidjali oni od naše narodne garde, kako ponosno stupaju sa puškom o ramenu, dok su talijanski vojnici većinom stali na mjestu, pa dok se ovi nekako plašljivo ogledavali, naši gardiste junački su se isprsil i izazivali gdje su mogli. —

Bio je pročitano »bando«, koji lokali mogu biti otvoreni, a do kojega se sata može ostati vani, i do kojega izaći, te još nekoliko odredaba.

Doznalo se, da su ujutro iznenada ušli Talijani, na broju od 82, sa jednim kapetanom i poručikom u grad, predvedeni od conte Nina Fagnogna, te najprvo provalili u mjesnu komandu, gdje su zaplijenili sve oružje i zabranili posadi izlaz.

Već u 7 sati su dopratili u grad gospodju Medini i supruga joj, ali su ih odmah pustili čekajući valda dok se udomaće.

Vojnici su bili smjestili dvije strojne puške na trgu, jednu ispred općine na putu, jednu na sjevernom ulazu u grad, a jednu na obali, te već sve pripravili za slučaj potrebe.

U 9 sati bili su pozvani svi poglavice ureda, te im bilo saopćeno, da uredi imaju dalje uredovati.

Odmah je bio imenovan diktatorom Conte Nino Fanfogna a sindakom dr. Lovro Lubin, koji je imao preuzeti općinu.

Talijanska zastava je bila dignuta u 9 sati uz grobni muk a uz gorke suze pučanstva, a panika, koja je bila nastala već u jutro, još se više povećala.

Medjutim se već nekoji počeli dogovarati, kako bi se noću oboružalo jednu stotinu ljudi. Ali otkuda pušaka? Od te neprilike nas izbavi pojava americkanskog čamca, koji se je bio zaustavio pred ulazom u luku. Tada se odvažiše br. Ivan Ciciliani, br. Vinko Lebedina, dr. Petar Sentinella i profesor Marin Katalinić da sa gospodjom Medini, koja poznaje engleski, sa jednim čamcem podju do ladje americkanske. To im je uspjelo, ali im na ladji bi odgovoreno, da oni ne imaju naloga doći pod grad. Nu tada opaziše, da je sa zapadne strane prispio jedan americkanski križar sa još jednim čamcem, te se brže bolje povратиše. Ovaj zadnji čamac pristane uz obalu, a svjetina pohrli njemu, te tu stade vikati protiv nasilja, klicanje Americi, Wilsonu, kralju Petru, Aleksandru i Jugoslaviji.

Junaci se odvažiše, da će raspršiti svjetinu, ali na prvi otpor odustaše. U tom prispije nekoliko jugoslavenskih barjaka, te se uz pjevanje davorija nastavilo klicanje. Br. starješina uz g. Marina Lušića te br. Vicka Madirazu držao je svjetinu na okupu i pazio, da se ne bi što nesmotrena počinilo, dok se ne vidi, što će da bude.

Kada se je povratio zapovjednik americkanskog krstaša sa općine, zamolio je, da se svijet umiri, jer da će biti sve dobro, ali još se za to nije niti doznalo na trgu, kada starac Ivan Sentinella zaviče: »Dolje sa krpom« i uz poklike »dolje«, profesor Marin Katalinić poleti na općinu te stade spuštati talijansku zastavu. Jedan vojnik naperi na njega pušku, ali u jedamput se dohvatiše pušaka braća Ivan Cicilijani i Vinko Lebedina, te dr. Petar Sentinella, Marko Vanjaka, Marko Gulišija, te najedamput uz pucjavu razoružaše desetak vojnika, a stari Ivan Sentinella baš kad su htjeli da stave u kretnju mašinsku pušku, razoruža 4 vojnika i zaplijeni im mašinsku pušku, te 4 puške. Na trgu je bilo zaplijenjeno okolo 50 pušaka.

Marko Gulišija pak odmah poleti kao razjareni lav na obalu te stade pucati, na što se junaci od Caporetta brže bolje pokupiše, te objegoše sa automobilom. Ovaj automobil kašnje zaustavi sam dr. Petar Sentinella, te ga zaplijeni, premda je bilo u njemu 15 vojnika.

Nastade vika, zapomaganje, vapenje milosti sa strana Talijana, koji stadoše bježati glavom bez obzira tko u uličice a tko u dvorišta, neprestano vapeći milost. Na dnu obale još se nije niti doznalo za ovaj događaj, jer je to išlo takvom brzinom, da nije bilo moguće pomisliti brže, pa nije moguće ni opisati. Onaj trči za vojnikom, ondje ženska Anka

Katalinić zaustavlja vojnika, te mu otmilje pušku i bajonetu, a vojnik pita milost! Naši se domaći junaci posakriše kojekuda, a neki se ukrcaše u automobil.Drvodjelac Čotić razoruža jednog oficira, a malo zatim još i dva vojnika. — Dva automobila, koja su bila blizu mosta, izmakoše bez obzira, a za njima nastade pucnjava, te kuršum mora svakako da je učinio svoju. Nije se moglo ništa opaziti, jer je bio sav zatvoren. — Ono odjeljenje, što je bilo išlo do mlinice Puović, kada je čulo pucanje, pobježe glavom bez obzira. Ostaviše na putu oba automobila te sve što sobom imadjahu, i pobjegoše u goru.

Ostaviše u svemu 6 mašinskih pušaka, oko 100 običnih vojničkih pušaka, nekoliko stotina bomba, više stotina naboja i jedan automobil u gradu.

Poslije podne sokolovi, koji su takodjer kod toga tko više tko manje sudjelovali, preuzeše službu garde, te su vrebali na domaće izrode i lijepi ih broj pozatvarali.

СОКОЛСКА ЖУПА БАЧКА.

Дана 16. новембра 1919. одржана је констит. скупштина соколске жупе бачке.

Да би сама скупштина што достојније протекла одржана је у суботу после подне предконференција свих изасланика, на којој је постигнут споразум у свим питањима, која су се имала на скупштини изнети. Већ на тој предконференцији опазила се једнодушност и велико одушевљење за соколски рад.

У недељу скупише се сви изасланици у 8 сати у јутро на броју 13 друштава, а 3 се испричаше.

Пре него је почео рад техничког одбора показао је и ретумачио нове Хофманове вежбе изасланик Сок. Савеза СХС. брат Јанко Љуштина, које су побудиле код свих присутних велико одушевљење и видело се како им са лица сија радост. Завршетак тумачења бр. Љуштине био је попраћен бурним одобравањем и са „Живио наш Франта“.

Затим је брат Милаи Теодоровић отворио седницу техничког одбора и констатовао да су присутна ова друштва: Нови Сад, Мол, Сомбор, Ст. Врбас, Петрово село, Ковиљ, Каћ, Тител, Суботица, Ст. Футог, Паланка, Товаришево, Жабал, док се испричаше: Србобран, Ст. Бечеј и Кула; износи надаље свој извештај о стању друштава, која ће припадати овој жупи. Ове податке скупио је пригодом свога обилажења друштава као изасланик Соколског Савеза С. Х. С. Према томе извештају има у жупи 718 чланова вежбача, 187 чланица вежбачица, 543 подмлатка и 130 деце основне школе, свега 1573.

Нови Сад истиче се као најбоље друштво, које је заслугом добре воље свих чланова а нарочито технички спремног и одушевленог сокола брата Јована Тотовића постигло неочекиване успехе, што се видело и на соколској вечери која је одржана у почаст изасланицима на жупској скупштини.

После Новог Сада долази по врсноћи Сомбор. Остала друштва немају толиког успеха у техничком раду, ради тога што немају справа, па обзиром, да је у свим друштвима велико одушевљење и воља за рад, моли се Савез преко изасланика бр. Јанка Љуштине нека се побрине да друштва добију бар оне справе, које се налазе по разним мађарским школама.

Брат Теодоровић износи систематички распоред вежбања, који се прима.

Технички одбор закључује да се I. жупски слет жупе бачке има одржати у Сомбору. За вођу жупе бира техн. одбор брата Јована Тотовића из Новог Сада, а за његовог замјеника брата Радића из Сомбора. Осим тога бирају се и 3 жупска надзорника и то бр. Радић, Кирјаковић и Паја Даљев.

Тиме је технички одбор завршио свој рад па брат Живко Бајазет као сазивач ове скупштине отвара седницу жупе. Поздравља изасланика Соколског Савеза С. Х. С., сва присутна друштва као и сестру Зору Туцић од техничког одбора женског.

Леним речима тумачи соколску мисао и износи историјат соколског рада у бившој Мађарској пре рата, који се није могао тако рећи ни мало развијати, а сада кад нам наши соколони донесоше слободу, прегнућемо свим силама на посао, ми који волемо рад, који волемо друштвеност, који волемо свој народ и који волемо своју — крвљу натопљену отаџбину.

Моли у име скупштине брата Анту Бешлића из Суботице да руководи скупштином, а брата Алимпију Поповића да води записник. Брат Алимпије Поповић констатује да је присутно 29 изасланика и 26 замјеника, затим чита правила жупе, која се примају.

Прелази се на избор часника. Скупштина бурним „живио брат Бајазет“ бира једногласно за старешину брата Живка Бајазета, Нови Сад, замј. старешине бр. др. Јосо Прћић, Суботица, тајника бр. Алимпија Поповића, Нови Сад, начелника бр. Јована Тотовића, Нови Сад, благај. бр. Косту Капамацију, Нови Сад, за ревизоре рачуна бирају се: Бранко Дамјановић, Лаза Вукотић, Тоша Јовановић, за одборнике жупе решено је да свако друштво јави накнадно своје одборнике.

Гледе жупског слета решено је да се има одржати у Сомбору а цела припрема препушта се управном и техничком одбору жупе. Исто се решава и за Праг.

Решено је да се има чим прије одржати предњачки курс. Брат Ж. Бајазет закључује скупштину, позива сва друштва на неуморан рад а Соколски Савез С. Х. С. да овој жупи бар за почетак обрати што више пажње, јер они желе бити први у Савезу С. Х. С. Здравео!

Доносимо ради занимљивости овај позив наше браће у Мостару на заједничку главну скупштину.

SRPSKI I HRVATSKI SOKO MOSTARSKI

održaćе

u nedelju dana 23. novembra ov. g. tačno u 10 sati u dvorani hrvatskog glazbenog i pevačkog društva »Hrvoja«

ЗАЈЕДНИЧКУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

на коју се сва браћа и сестре (чланови свију врти из оба друштва) братски позивају.

Дневни ред:

1. Извјештаји управних одбора о имовини друштава.
2. Закључак скупштине, којим се закључак овогодишњег сокошког сабора Срба, Хрвата и Словенаца о уједињењу друштава имаде безодвлачно извршити.
3. Избор новог управног одбора.
4. Eventualni predlozi i zaključci.

Напомена. Сваки брат и сестра нека ову позивницу на скупштину понесе, јер иста вреди као легитимација. Ако ко није нехотићно позивнице примио, а члан је било које врсти једног или другог друштва, нека се обрати на било кога члана друштвених одбора.

Здраво!

У Мостару, 12. новембра 1919.

Zamenik starešine »Srpskog sokola«:

Dr. Pero Mandić s. r.

Старешина „Хрватског сокола“:

Dr. Бариша Смољан с. р.

Sokolski put u Sarajevo. 24. novembra poslan sam u Sarajevo od Saveza radi toga 1. da intuiram sokolski rad Saveza, kao da i sve radnje i misli saopštим našim sokolskim radnicima u Sarajevu i stupim s njima u ličnu vezu. 2. da pokažem novu vežbu određenu za siet u Pragu 1920. i da dodem u bliži dodir sa vežbačima. 3. da održim predavanje »Obnova Sokolstva« građanstvu.

Veza u radu i medju ličnostima za sok. uspeh i napredak neobhodno je potrebna. Živa reč kao i sve pojedinosti, koje se događaju u unutrašnjem radu Saveza ne mogu se pismeno prikazati kao kad se vodi razgovor. Na taj način dobivaju oni sokolski radnici izvan Saveza pojam o unutrašnjem radu Saveza i tako se članovi izvan Saveza vežu sa životom i radom u Savezu. U vremenu prelaza u novo Sokolstvo i najmanje sitnice čine u vanjskom životu razloge, da se pojedince hvataju za njih, n. pr. izdavanje »Sokolskoga Vesnika«, onda naziv Soko I. i II. u Zagrebu dalo je razloga raznom tumačenju, a pojedincima razloge protiv ujedinjénja. Prikazavši unutrašnji rad kao i daljnje namere Saveza, dalo se jačega značenja sokolskoga rada. U vremenu, kada našu omladinu obuzima misao športa, raznih društvenih shvaćanja bilo društva ili politike, dalo se tačno objašnjenje o одношају Sokolstva prema športu,

politici, ostalim prosvetno kulturnim društvima. Stupilo se u vezu sa predstavnicima ostalih prosvetnih institucija i označilo vezu Sokolstva sa tim prosvetnim radnicima. Stupilo se u vezu sa tamošnjom vladom u pogledu moralne i materijalne pomoći Sokolstvu. Stvorio se zaključak, da se svim školama u kotaru pošalje po jedan primerak »Sokolskoga Glasnika« da ih pojedini učitelji prošudiraju, saopšte svojim drugovima u selu, uhvate veze u mislima, i počnu misliti o sokolstvu. Vlada će u tom pravcu otkupiti neki deo »Sokolskoga Glasnika«. Rad na skupljanju podataka za istoriju »Sokolstva« približava se kraju. Pojednim vežbačima pokazane su nove vežbe za slet u Pragu, a isto tako i pred građanstvom uz rad i tumačenje. Tom prilikom protumačena je građanstvu razlika našega vaspitanja tela od ostalih gimnastičkih društva. Jaka reč i pravilan rad napravio je utisak shvaćanja kod građanstva za naš rad, kao i poimanje razlike našeg rada od drugih. Predavanjem »Obnova Sokolstva« pred građanstvom, koje je održano u dupkom punoj dvorani »Trebević« postignut je uspeh, da se građanstvo obavesti o celokupnom radu Sokolstva. Predavanje bilo je opisano u svim sarajevskim novinama kao i vežbe, a s tim se zatalasalo javno mnjenje i javnost. Skupljeno je radova za »Jugoslovenski Sokolski Kalendar«. Stvoren je plan o razmeštaju prednjaka po pojedinim mestima za učenje proste vežbe, obezbeđena je materijalna pomoć za te vežbače. Stvoren je zaključak o stvaranju sokolsko-pobratimskog lista za Bosnu i Hercegovinu. Stupilo se je u vezu sa predstavnicima pobratimske misli, te stvoren plan da se pobratimska misao raširi među Sokole. Upoznalo se je sa čitavim sokolskim radom u Sarajevu i videlo se da ima sokolskih radnika dosta, samo ti sokolski radnici nisu povezani, i za to nam naš rad nema jačega značenja. Stvoreni su još mnogi zaključci.

Veza između centara sokolskoga rada kao i ljudi neobhodno je potrebna — a za dokaz ovoga bit će uspeh ovoga puta u Sarajevu, koji će se u najkraće vreme osetiti. Zdravo!

Dušan Bogunović.

Soko u Mostaru javlja, da je dana 23. o. m. održana zajednička glavna skupština Srpskog i Hrvatskog Sokola u Mostaru i da su se oba društva sjedinila u smislu zaključka ovogodišnjeg Sokolskog Sabora u jedno društvo pod imenom **Soko u Mostaru**. Na toj skupštini izabran je sljedeći upravni i nadzorni odbor: **Upravni odbor:** Starješina: Dr. Pero Mandić, advokat. Zamjenik starješine: Pero Musa, trgovac. Tajnik: Milivoj Jelačić, trgovac. Blagajnik: Dragutin Barišić, željeznički činovnik. Vodja: Dragutin Retl, državni odvjetnik. **Odbornici:** Čedo Milić, trgovac. Niko Pinjuh, dnevničar. Nikola Milićević, bravar. Angjelko Vlaho, strugač. Ljubomir Crnogorac, privatni činovnik. Risto Doder, bankovni činovnik. Josip Vindšnurer, oficijal kod suda. **Zamjenici odbornika:** Tanasije Samardžić, bankovni činovnik. Ivo Jakopić, krojač. Branko Šiniković, bankovni činovnik. **Nadzorni od-**

bor: Ljubomir Jurković, trgovac. Gjorgjo Perin, trgovac. Vladislav Kojo, oficijal kod kotarskog uređa. — Zdravo! — Odbor Sokola u Mostaru.

Соколски рад у Високом. Сва наша друштва су у почетку рата од стране бивших аустријских власти распуштена. Имовина је била конфисцирана и током рата уништена. Чим смо се ослободили, почели смо радити да сва друштва оживимо. Имали смо три српска друштва и то: Српског Сокола, пјевачко друштво „Милутиновић” и Српску Читаоницу. Нас Срба у Високом има врло незнатан број. Ова сва друштва су се фuzioniрала у једно под именом „Српски Дом”. Ово друштво има четири секције и то: соколску, пјевачку, побратимску и читаоничку. Ово учинисмо овако ради тога, јер, како рекох има нас мало, па се неби доспјело на све стране. Свака је секција самостална и има свог прочелника. Чланом друштва може бити сваки Србин и Хрват. Хрвата у Високом има мало. Највише има Муслимана, али до сад немамо ни једног члана. С радом смо отпочели почетком фебруара 1919. Од свих секција понајвише је радила соколска секција. До сад смо иступали шест пута јавно.

Трећи дан Ускреса на 22. априла Соко је направио излет на Илијашу код црквеног збора међу тежачким свијетом. Вјежбала се је српска проста вјежба, те скакање и бацање камена.

Први дан Духова 8. маја приредили смо велику забаву уз судјеловање Сокола из Сарајева. Забаву је посејетио соколски првак бр. Стеван Жакула. Вјежбало се је: српска проста вјежба, српска вјежба палицом, вјежбе на разбоју, те дјечији подмладак: вјежбе за заставицама, које су се свим присутним сеобито допале.

На народној свечаности на Видовдан иступио је дјечији подмладак са простим вјежбама и вјежбама са заставицама.

На 3. авг. иступили смо у оближњем лечилишту на Кицељаку са разним вјежбама. Забава ова је била у корист инвалида. Сваке године о Вел. Госпојини је у Високом велики црквени збор, те смо и ту прилику употријебили, да се покажемо међу тежачким свијетом. Осим разних вјежба изводиле су се и двије пирамиде.

О Малој Госпојини позвао нас је Соко у Зеници, да с њима у заједници дадемо јавни час. Позиву смо се одазвали, те су сви извршујући соколи отишли. Јавни час је успио. Соко из Високог је освјетљао образ Височанима.

Да Соко успјева највише је заслуга вриједног омладинца бр. Мирка Вукојевића, који је прочелник и вођа. Чланова вјежбача има 20 и дјечијег подмладака 30 чланова. Укупно 50. Здраво!

Душан Савић.

„Соко“ у Требињу јавља, да је Српски и Хрватски Соко формално ликвидирао и да су се обадва друштва ујединила у једно Соколско друштво, према правилима израђеним на соколском сабору у Новом Саду.

На 19. октобра 1919. одржала се је конституирајућа скупштина, на је том приликом изабран једногласно слиједећи:

а) Управни одбор: Старјешина: Милош Врећа, Замјен. старјешине: Стјепан Селак. Вођа: Јука Келез. Тајник: Владимир Поповић. Благајник: Паво Прека. I. Одборник: Стеван Дучић. II. Одборник: Хамдија Елезовић. III. Одборник: Томо Јеремић.

б) Надзорни одбор: Предеједник: Стјепан Мрдуљаш. I. Одборник: Стеван Вујичић. II. Одборник: Хуснија Шеховић.

Приликом одржавања горње скупштине уписало се је укупно 40 чланова. За што више прикуцање чланова ради одбор пуном парм. — Здрав! — Старјешина: Врећа. Тајник: Поповић.

Соколско вече у Новом Саду. Поводом конституисања соколске жупе бачке одржао је новосадски соко дана 15. новембра 1919. соколско вече са игранком.

Ово друштво доказало је овом забавом, да је достојно, да буде центар ове нове велике жупе. Састави свих вежби били су врло лепа а изведени су обзиром на краткотрајни рад управо одлично.

Лепу комбинацију вежби са палицом извело је 48 чланова подмлатка складно. Одељење сестара које је предводила сестра Зора Туцић извело је на потпуно задовољство вежбе на разбоју.

Чешке просте вежбе за Праг 1920. изведене су у главном добро, премда се опајало ту и тамо, да се код учења вежби није ишло систематски т. ј. да се најпре сваки поједини став ваљано научи, а онда истом да се вежба спаја. Посебно ваља истакнути и вежбу са палицама које су однеле буру аплауза.

Узорно одељење новосадског предњачког збора било је виста узорно. Видела се ту права чешка школа, коју је брат Јован Тотовић умео вешто да пренесе на добре ученике.

Похвално се мора истакнути судјеловање тамбурашког збора новосадске акад. омладине, који је врло вешто извео једну тачку програма.

На здравственоу страну вежбаонице врло мало се пазило. То је велика погрешка а кривњу носи приређивачки одбор саме забаве. Исприке нема, прашина се могла уклонити.

Забавни део је био врло анимиран као што само могу наши весели бачвани. Здрав!

Јанко Љуштина.

„Српски Соко“ у Брчком. Братском уредништву „Соколског Гласника“ у Загреб. — Част нам је извјестити Вас, да смо

према закључку Соколског Сабора у Новом Саду провели уједињење Српског и Хрватског Сокола на 26. јула о. г. и изабрали заједнички одбор и то: Старјешина: Брат Данило Мајсторовић. Замјеник брат Мато Јеричевић. Вођа: брат Др. Мирко Кудрначек. Замјеник: брат Цветко Дамјановић. Тајник: брат Петар Жакула. Благајник: брат Јово Хаџић-Атанацковић. Економ: Милан Видовић. Одборници: брат Фрањо Дасовић, бр. Урош Елаковић, бр. Нико Ђеџуповић и сестра Бука Симић. Рев. одбор: Брат Др. Иво Колбе, бр. Јово Петровић и бр. Томо Пантић, те Вас братски умољавамо да ово објелоданите у „Соколском Гласнику“. — Братски Вам поздрав **З д р а в о!** Старјешина: Мајсторовић. Тајник: П. Жакула.

Соко ђеновић. Мјесни српски соко у Ђеновићу одржао је главну годишњу скупштину, провео закључак Соколског Сабора у Новом Саду и изабрао управу за 1920 годину, и то за старосту: Душана Црногорчевића, за подстаросту Милана Петковића, за тајника Јована Петковића, за благајника Максима Муштура, за вођу Душана Марића и за барјактара Тому Д. Муштура. **Здраво!** **Управа.**

Сокој у Зеленики. На скупштини за оснутац соколског друштва на Зеници (Бока Которска) дана 9. XI. 1919. у присуству бројног опћинста, бива једногласно изабрана следећа управа: Старјешина Јово Вуковић, замј. старјешине Видо Радмиловић, вођа Тодор Ђуровић, тајник Рико Корчуланин, благајник Драго Перишић. Одборници: Благоје Мичуновић, Стјено Гебауер, Мато Марић, Мирко Марић, Франц Шпилер, Мило Перишић, Нико Ђебашиновић. Замјеници: Франц Томшић, А. Томанек, Томо Ожеговић. Надзорни одбор: Марко Раповац, Крсто Мршић, Адам Песторић.

Друштво стоји на становишту правилника Сок. Савеза С. Х. С., који присутним бива прочитан из Соколског Гласника број 6. и 7., год. I, која се једногласно примају. Скупштина се разишла уз пјевање југославенске химне.

Извршујућих чланова пријавило се до сада 40, потпомагајућих 95, соколског тамбурашког збора 12, мушког помладка 18. Те се моли горња управа, на даљне упуте, те да нас обавјестите, којој жуни припадамо. Педједно молим да ово донесете у Сок. Гласнику. **Здраво!**

Староста:

Јово Вуковић.

Тајник:

Korčulanin Riko.

Iz sokolskog života za vrijeme rata. Pod ovom rubrikom donosit ćemo razne važnije zgrade, koje su se desile za vrijeme rata u našim sok. društvima. Doznat ćemo za njihove progone, i koliko je braće poginulo na ratištu ili nestalo u domovini od prekog suda te ljutih rana sa bojišta ili nesretnih epidemskih bolesti. Hrv. Sok. Savez bio

je poslao upite na sva svoja društva tražeći od njih statistiku koli krvnih žrtava toli i ratnih događaja. Dosada su se tom pozivu odazvala tek neka društva, pa molimo, da nam se što prije odazovu i ostala društva redom, da stvorimo što jasniju sliku velikih patnja, koje je i naše sokolstvo pretrpilo za vrijeme rata te koje je žrtve doprinijelo za naše cjelokupno narodno ujedinjenje.

Dr. Bučar.

Soko u Milni na otoku Braču prestao je za nastalog rata djelovati, te je politička oblast zatvorila nekoliko članova starješinstva, jer su odviše širili jugoslavenstvo. Odmah se je počelo propagandom, da se iz austrijske vojske desertira, te je dapače i nekoliko braće za bijega ustreljeno. St. Ante Filipić bio je tri godine radi veleizdaje zatvoren i poslije poslan na frontu do sloma.

Hrv. Sokol u Bregima širio je potajno za vrijeme rata slavensku ideju oko ujedinjenja S. H. S. Na ratištu su poginula braća: Ivan Mlinarić i Petar Matica.

Jugoslavenski Sokol u Vranjicu bio je početkom rata odmah optužen i to po izbačenom članu Mati Groziću, da radi o narodnom ujedinjenju. Društvo nije bilo raspušteno no pod strogom kontrolom a tajnik Luka Grgić bio je odmah zatvoren poradi sokolske ideje.

Hrvatski Sokol u Stobreću bio je proganjan, te je odmah na početku rata uapšen zamj. st. Mate Plosne a desertirao je u Italiju iz austrijske vojske br. Luka Plasne. U Srbiji je poginuo br. Tomo Blažević.

Hrvatski Sokol u Gospiću. Nevoja braća bila su članovi dobrovoljačkog srpskog korpusa u Rusiji, od kojih se je osobito istaknuo br. Marko Helman, koji je poginuo u Dobrudži.

Hrvatski Sokol u Krapini. Pobudom tajnika br. Bleska sastajala su se preostala braća za vrijeme rata kod br. Aleks. Krsnika na br. sok. domjenak, prateći i raspravljajući sve zgone i nezgone rata i uopće sokolstva te slavenstva. Blagajnik je morao napustiti svoje djelovanje, uslijed pretnje oblasti, te je istu potajno preuzeo tajnik br. Blesk, koji je vodio cijelo imućstveno poslovanje do novog doba. Br. Jakob Belošević poginuo je u ratu, a dvojica braće još i danas čame u talijanskom zarobljeništvu.

Hrvatski Sokol u Makarskoj. Za rata prestalo je svako djelovanje. U ratu poginuoše br. dr. Janko Vranjican, Ante Matulić, Joakim Pirak, Bartul Grle i Juraj Puhovčić. Br. Klement Ribarević, Jozo Antunović i Marko Sršić prebjegoše već g. 1914. Srbima, te su se s njima borili za narodno ujedinjenje. Osobito se istaknuše br. dr. Vranjican, koji je poginuo od austrijskog zuluma 30. I. 1915. u Sarajevu, te br. Antunović, koji je nakon sretno pretrpljene ratne nevolje poginuo u Novom Sadu od ubojničke ruke 8. VIII. u Novom Sadu.

Hrvatski Sokol u Sisku. Sokolana je bila pretvorena u bolnicu Crvenog križa. Od braće pali su na ratištu: Drag. Trauber, i navodno Ivo Klaić u ruskom ropstvu, dok je inž. Vlad. Maravić za-

dobio na ratištu neizlječivu bolest i umro u Sisku. Ranjena su bila br.: Stj. Vinković, Kazimir Zlatarić i Gjuro Maraković. Politička oblast zatražila je pismeno da mu se uruči cijela društvena imovina.

Sokol u Solinu. Sarajevski atentat zatekao nas je kod gradnje sokolskog doma. Isti dan bili smo na sletu srpske sok. župe na Primorju na dalmatinskom Kosovom polju kod Knina. To je bilo dovoljno, da mnogi od nas dospješe odmah na početku rata u tamnice. Društvo izgubi starješinu Grubića, koji je bio uvojačen i neprestano kano p. v. progonjen, a u najveći grijeh upisao mu protivnici, da je bio naš starješina. Br. Petar Parać, Miho Grubić i Ante Ivić bijahu utamničeni, a prvi bude dapače interniran u Mariboru, odakle se izbavi tekar iza 2 godine kad bude unovačen. Br. Ante Srdar prebježe preko Soče u Italiju te vodi još g. 1916. veliku agitaciju i pristupa u Jugoslavensku legiju, gdje se je junački borio kao obični vojnik kod topništva, dok se nije nakon 2 god. povratio u oslobođeno gnijezdo. Br. Marinu Barišiću i Anti Paraću bi proglašena zapljena imanja radi bjegunstva k neprijatelju. Za vrijeme rata sva su braća vjerovala u pobjedu srpskog oružja, te su se međusobno bodrila dopisujući si neprestano preko br. tajnika Ante Grgića. Naš današnji st. dr. Mate Petrančić odlikovan je redom Sv. Save za svoje patriotsko djelovanje kano pukovnijski liječnik austrijske vojske, jer je mnogoj našoj braći život spasio. Čim budu bolje prilike, nastavit ćemo odmah s dogradnjom našeg sokolskog doma.

Ispit za učitelje gimnastike za srednje škole položili su u jesenskom roku Heruc Vladimir iz Zagreba, Janković Milan iz Bjelovara, Pichler Alfred iz Osijeka te Polkonjak Milan iz Gospića. Dvojica su osposobljeni s dobrim a dvojica s veoma dobrim uspjehom. Pismeni zadaci bili su ovi: Iz povijesti: Razvoj i zadaća sokolstva kod južnih Slavena; iz anatomije i fiziologije: a) koje mišice i koji zglobovi dolaze u glavnom kod mačevanja u obzir, b) kakova se ne-zgoda može desiti kod mačevanja, i kako ćete pružiti prvu pomoć? Iz teorije gimnastike: kako će učitelj pobuditi u mladeži interes za racionalnu gimnastiku i koja sredstva smije upotrijebiti za držanje nužne discipline? Tko se zanima za ove ispite, neka preda molbu na zemaljsku vladu, povjereništvo za prosvjetu i vjere u Zagrebu. Molbi mora dodati svjedodžbu zrelosti koje srednje ili učiteljske škole, liječničku svjedodžbu, da je potpuno zdrav, te dokazati sposobnosti iz gimnastike, koje je stekao ili u školi ili u Sokolu. Ispitnu komisiju sastavljaju: srednjoškolski nadzornik Franjo Krema kao ravnatelj, prof. dr. Franjo Bučar, prof. Ivan Trstenjak i dr. Franjo Vitauš kano ispitači. Slijedeći ispit bit će u proljeću, čim se prijavi nekoliko kandidata.

Dr. B.

Srpsko Kolo (kalendar). Poznati radnici narodne prosvete Milan Grčić i Adam Pribićević izdali su kalendar »Srpsko Kolo«. Kalendar je ispunjen najboljim radovima naših pisaca, stručnjaka i prosvetnih radnika. Kalendar sadrži dva članka sokolskoga rada i to: »Pobratimstvo« od br. Dr. Riste Jeremića (Tuzla), i »Sokolska

Misao« od br. Dušana Bogunovića (Zagreb). Cena je 2 dinara (6 kruna), za Ameriku pol dolara. Ko poruči pojedince mora dati 90 filira za poštarinu. Rasturivačima daje se ovaj popust: 10 do 100 komada 10 po sto; 100—200 komada 20 po sto; 200 pa dalje 30 po sto. U vreme kada naše Sokolstvo hoće da putem rasturivanja sokolskih i ostalih narodnih knjiga među narod diže na taj način svest naroda svoga, sokolska je dužnost ovaj kalendar rasturivati među narod. U radu za dobru narodnu stvar Sokoli treba da su na prvom mestu. Sve naručbe prima: »Srpsko Kolo«, Zagreb II.

Ispravak na zapisnik. U »Sokolskom Glasniku« broj 8., 9. i 10. str. 298. in fine stoji ovo: »Brat dr. Milan Dečak pita da li će se Pobratimi posebno organizovati od Sokola. Ujedno se protivi, da se alkohol ukine za vreme vežbe«. Treba da stoji ovo: »Brat dr. Mian Dečak protivi se, da se prihvate predlozi pobratimskoga odbora s razloga, jer nameću Sokolstvu takve dužnosti, koje ono sada ne može kod nas da izvrši. Brat Dečak istaknuo je, da je najveći protivnik opijanja članstva i da se u Zagrebačkom Sokolu isključuju svi oni članovi, koji se za vreme sokolskih priredbi opiju.«

Dr. M. Dečak.

Ispravak. U »Sokolskom Glasniku« broj 8., 9. i 10. str. 393. stoji »Sokolstvo i žena«. Referat sestre M. Dušice na Sokolskom saboru. Treba da stoji: Prevod sestre M. Dušice članka »Sokolstvo a ženy« od sestre O. Taborske.

Uredništvo »Sokolskog Glasnika«.

Iz uprave. Bratskim Sokolskim društvima! Za nekoliko dana 1. j. koncem ove godine svršava se prva godina, kako je počeo izlaziti naš »Sokolski Glasnik« kao oficijelni organ našeg ujedinjenog Sokolstva. Već početkom njegovog izlaženja štampan je isti u 5000 primjeraka, jer se predmnijevalo, da će za pretplatu biti mnogo bolji odziv, dok faktični broj pretplatnika kod 30.000 Sokolova još ni danas nije 2000 prekoračio. Od vanjskih društava najbolje su pretplaćena društva: Sarajevo, Mostar, Novi Sad, Tuzla, Split, Novomesto, Celje, Belovar, Djakovo, Glina, Gospić, Otočac, Bos. Novi, Prijedor, Virovitica i St. Pazova.

Prvi broj druge poslovne godine izlaziti će i dalje kao mjesečnik sa 2—3 tabaka već početkom mjeseca januara 1920. jednako ćirilicom i latinicom, pa je za upravu lista od velike važnosti, da već sad ustanovi, koliko će se primjeraka za slijedeću godinu moći i morati štampati. Zato se bratska društva mole, da po primitku ovog dopisa sve korake poduzmu i broj pretplatnika ustanove, te na priloženoj naručbenici što prije upravi jave.

Društva trebaju da izaberu po jednog agilnog povjerenika, koji će sakupljati pretplatnike, voditi iskaz, ubirati pretplatu i preko starešinstva slati upravi lista, te konačno voditi brigu o razdiobi lista na pretplatnike.

Za sve izvršujuće članove valja list po broju komada (sumarno) naručivati, jer pojedince poslani brojevi stižu na određite obično ruinirani, a i izgube se lakše. Osim toga je kod ovako naručenih primjeraka i otprema mnogo jednostavnija. Za članove pomažuće i one izvršujuće, koji to izričito žele, može se list pojedince naručivati, t. j. da im se poštom i izravno u stan šalje, ali u tom slučaju valja upravi lista tačnu adresu pretplatnika navesti.

Društva, koja su već fuzionirala, a i ona, koja stoje pred fuzijom, trebaju da naručbu za list sporazumno sastave, te prijašnje (ovogodišnje) pretplatnike kod obadvaju društava u obzir uzmu. Članovi jednog i drugog društva, koji su list dosad izravno dobivali, mogu ga i dalje izravno dobivati, jer ih uprava već kao stalne pretplatnike vodi, te će im isti i dalje izravno slati. Ove pretplatnike nije potrebno ponovno prijavljivati.

Na Sokolskom Saboru u Novom Sadu 28. VI. 1919. zaključeno je, da se mora nastojati, da svaki Soko bude pretplatnikom, dok župa, društvo, društvena biblioteka, prednjački zbor, svaka sekcija i svaki član upravnog odbora mora biti pretplatnikom lista. (Vidi »Sok. Glasnik« br. 8—10, strana 297.). Stoga se bratska društva mole, da nastoje što više pretplatnika sakupiti, jer samo na taj način možemo egzistenciju listu osigurati i jeftinije do lista doći.

Cijena listu za dođuću godinu: kod pretplate unapred za cijelu godinu K 36.—, a pojedini broj K 4.—, pošto je sad izdavanje lista za 100% skuplje nego u početku. Zdravo!

T. Janjanin.

Добровољни прилози за „Сок. Гласник“: Брат Перо Бекић трговац, Двор K 100.—, брат Милош Шљивић, Чачак, K 6.— Брат Милутин Ловрић, Шабац K 8.—. Брат Илија Вурдеља трговац Загреб K 300.—. Брат Др. Ранко Зец адвокат K 20.—. Бр. Мика Ковачевић п. пуковник Загреб Дин. 20.—. Брат Јанко Љуштина Загреб, сакупио K 10.—. Брат Богдан Ковачић апотекар Чаковец K 50.—. — Хвала и Здраво! — Т. Ј а њ а н и н.

Претплата за „Сок. Гласник“ за год. 1919. Братска соколска друштва, те браћа изравни претплатници, који још нису досад претплату за лист за ову годину послали, моле се, да исту што прије пошаљу, јер нас чекају плаћања рачуна за штампу, итд. Управа је све дужнике посебном дописницом опоменула. — Здраво! — Т. Ј а њ а н и н.

Natječaj

za društvenog učitelja.

Hrvatski Sokol u Bjelovaru raspisuje ovime natječaj za učitelja i prvog prednjaka uz nagradu. Dužnost učitelja je obučavanje muškog i ženskog podmladka i to tjedno: Onog niže pučke škole 2 sata, niže gimnazije 2 sata, više gimnazije 2 sata, šegrtskog odjela 2 sata, članica 3 sata, članova 3 sata i prednjačkog zbora 2 sata. Zahtjeva se, da je reflektant u Sokolskom i tehničkom radu posve izobražen, da je spreman za taj rad metodički i pedagoški.

Natjecati se mogu samo članovi Saveza Sokolstva S. H. S. ili Češke obec Sokolske. Reflektanti neka vlastoručno pisanu molbu podnesu uz naznaku svojih zahtjeva u pogledu nagrade i drugih stvari starešinstvu Hrvatskog Sokola u Bjelovaru. Dodaje se, da je obuka od 5 sati poslije podne dalje i da je učitelju slobodno baviti se i drugim poslom kroz to vrijeme, ali samo u toliko, koliko ga nebi priječio u izvršavanju dužnosti učitelja.

Gornje molbe imadu se predati najkasnije po 15. siječnja 1920.

HRVATSKA POLJODJELSKA BANKA D. D. CENTRALA U ZAGREBU.

Podružnice: Rijeka i Sarajevo. Ispostave: Bribir, Čabar i Hreljin.
Dionička glavnica K 5,000.000.— Pričuve K 2,275.000.—
Ulošci preko K 29,000.000.—

Bavi se svim poslovima, koji spadaju u bankovnu struku. Kupuje i prodaje dobra za parcelaciju i kolonizaciju. Dobavlja sve vrste gospodarskih strojeva i različitih drugih gospodarskih potreština. Upravlja zem. svilogojstvom (odsiek I.) — U svezi je sa bankom
Središnji savez hrvatskih seljačkih zadruga.

НАРОЧИТА ТРГОВИНА СОКОЛСКИХ ПОТРЕБШТИНА.

На сједници Соколског Савеза С. Х. С. одржаној у Загребу дне 17./11. 1919 добио сам дозволу за отворање нарочите соколске трговине са насловом »Добављач соколских потребштина Соколског Савеза Срба, Хрвата и Словенаца«.

Предбјежно ћу имати на складишту само вјежбаће потребштине т. ј.: Трико-хлаче (чакшире) памучне и вунене, мајице у свим величинама, те ципеле ниске и високе, као и соколске значке разгледнице и све остале потребштине, потребне за јавне наступе.

Свећана, односно излетна одијела почети ћу израђивати почетком идуће године.

Препоручам се братским друштвима са:

Здраво!

Бранко Палчић, Добављач сок. потребштина **Загреб**,
Соколског Савеза С. Х. С.

Гундулићева улица број 23.

NAROČITA TRGOVINA SOKOLSKIH POTREBŠTINA.

Na sjednici Sokolskog Saveza S. H. S. održanoj u Zagrebu dne 17./11. 1919. dobio sam dozvolu za otvorenje naročite sokolske trgovine sa naslovom »Dobavljač sokolskih potrebština Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca«.

Predbježno ću imati na skladiš'u sam vježbaće potrebštine t. j.: Triko-hlače (čakšire) pamučne i vunen-, majice u svim veličinama, te cipele niske i visoke, kao i sokolske značke razglednice i sve ostale potrebštine, potrebne za javne nastupe.

Svečana, odnosno izletna odijela početi ću izradjivati početkom iduće godine.

Preporučam se bratskim društvima sa:

Zdravo!

Branko Palčić, Dobavljač sok. potrebština **Zagreb**,
Sokolskog Saveza S. H. S.

Gundulićeva ulica broj 23.

Hrvatski Sokolski Savez, Zagreb, Gundulićeva ulica broj 29.

ima na prodaju:

Hrvatski Sokolski koledar za god. 1906., 1907., 1911., 1912. i 1913. uz cij. od K 1— po godištu.	1—
Hrvatski Sokol, časopis, potp. godište 1906. i 1908., pojed. godište uz cij. od „ 5—	5—
SPOMEN SPIS I. hrv. svesok. sleta god. 1906. . . . . nevezano „ 5— uvezано „ 10—	10—
SPOMEN SPIS II. hrv. svesok. sleta god. 1911. . . . . nevezano „ 5— uvezано „ 10—	10—
Muhvić: Glazba za proste vježbe (za glasovir) za II. slet god. 1911. kom. po „ 8—	8—
Vj. s veslima za slet u Pragu 1911. (tekst) „ —20	—20
Vježbe s ukrašenim lukovima (slike) „ 1—	1—
„ s čunjevima za Sokolice od II. slet u Zagrebu (slike) . . . . . „ 1—	1—
Vježbe s čunjevima za članstvo pet sa- stava (slike) . . . . . „ 1—	1—
Proste vježbe članstva za god. 1912. slet u Pragu), slike . . . . . „ 1—	1—
Razglednice umjetničke od Crnčića, Ive- kovića komad . . . . . „ —40	—40
Razglednice sokolske (od sleta) komad „ —20	—20
Iskaznice i otpusnice komad po . . . . . „ —05	—05
Sokolske značke (Hrv. Sok. Sz.) kom. „ 2—	2—
Uspomena na I. hrv. sokol. slet 1906. (kolajna) komad . . . . . „ 2—	2—
Uspomena na II. hrv. sokol. slet 1911. (kolajna - značka) komad . . . . . „ 2—	2—
Sokolska brzojavka (za zabave) kom. „ —02	—02

Molimo braću, koja imaju stare hrv. sok. koledare od godi e
1908. 1909. i 1910., te 1914., da ih poklone saveznoj knjižnici.

Сестрама, Соколицама и браћи „Соколима“ препоручујемо се за модернизацију, бојадненије и чишћење свих врста женских и мушких пешира. — Лена и брва нарада.

Ковачевић и Мијатовић,

Tvornica šešira „Ideal“

— Загреб, Илица бр. 63. —

НАРОДНА КАВАНА ZAGREB, Jelačićev trg.

Preporučuje se cijenjenom općinstvu i Sokolima. Dnevno koncert prvorazredne glazbe.

Cijene umjerene,
podvorba solidna

Препоручујем сједеће одабране КЊИГЕ:

- Јов. П. Јовановић, Наполеон и Југославени, Њирилица . . . К 6-50
 Др. Јован Скерлић, Беседа о хрватској питању, латиница . . . К 6—
 Даворин Трстеник, Дарвинизам у угају, латиница . . . К 4—
 Клауд Хамсуи, Под јесењим звездама, лат. . . . . К 3—
 бел. Жена и социјализам, лат. К 5—
 Thoma Charlyte, Француска револуција I La B stille . . . К 8—
 Војновић, Лаврово васкрсење К 4-80
 Иво Војновић, Геранум, лат. К 5—
 Сима Андуровић, Оковани сагови, лат. . . . . К 5—
 Maeterlinek, Smrt . . . . . К 5—
 Маџурић, Smrt Smallage Čengića . . . . . К 2—
 рат . . . . . К 9—
 Skitaljec, Stara Rusija . . . К 1—
 Dostojevski, Veliki inkvizitor К 1—
 Д. Војновић, Књижевни часови, лат. . . . . К 6—
 Францијони, Српска Драма од октобра 1915. до марта 1916., Њирилицом . . . . . К 9—
 Милош Ђурић, Смрт Мајке Југовића, лат. . . . . К 6—
 Smilea, Pomozi sebi . . . . . К 2—

HRVATSKA ZEMALJSKA BANKA D. D.

Zagreb, Beograd, Crikvenica, Karlovac, Novi, Osijek, Subotica, Varaždin i Vukovar.

Potpuno uplaćena dionička glav-nica . . . . . K 50,000.000.-
 Pričuve . . . . . K 37,000.000.-

Obavlja sve poslove koji spadaju u bankovnu i mjenacku struku. Osniva i finansira: saskovrsna industrijalna i trgovačka poduzeća. Posjeduje sve vrsti hipotekarnih zajmova na nepokretna dobra, gradevne veresije te komunalne zajmove gradovima seoskim općinama. Kupuje i prodaje nepokretna dobra na svoj i tuđi račun, provodja parcelacije i kolonizacije.

Za prekomorski promet p. držaje poslovanje od eljenje.

DNEVNA SVEZA SA AMERIKOM.

Stručnjačka mišljenja u svim narodno gospodarskim pitanjima daje svakome besplatno.

- O. S. Marden, Samopouzdanje vodi k pobedi . . . . . К 5-50
 O. S. Marden, Volja i uspjeh . . . К 5-50
 N. Machiaveli, Knez . . . . . К 5—
 T. Rooseveltd, Što je demokratizam? . . . . . К 5—
 Tolstoj, Hadi Murat uvez . . . К 4—
 Stanković, Nečista krv . . . . . К 4—
 J. J. Roussenau, Društveni ugovor . . . . . К 5—
 Strindberg, Sin služavke . . . К 6—
 Fjodorov, Kamenje . . . . . К 4—
 Delage, Teorija o razvoju . . . К 7—
 Dora Dunckerova: Marquiza Pompadour . . . . . К 12—
 Vojnović I, Akordi . . . . . К 5—
 Vojnović I, Književni časovi К 6—
 Merežkovski, Car Aleksander . К 9—
 Merežkovski, Julian Apostata . К 6—
 Oskar Wilde, Mladi Kralj uvez. К 10—
 Saltikov Ščedrin, Gospoda Golovljovi . . . . . К 8—
 Verne J., Crna Indija . . . . . К 3—
 Чедо Мијатовић, Свети Јован Крститељ . . . . . К 8—
 А. Додо, Нума Руместан . . . К 7—
 Prevost M., Poludjevica . . . . К 4—
 Šeringer, Riječnik tuđih riječi К 5—
 Vojnović, Pad Dubrovnika I/II. К 12—
 Dostojevski, Braća Karamazovi К 14—
 Dostojevski, Idiot . . . . . К 12—

КЊИЖАРА Ј. ПЕТРОВИЋА, ТУЗЛА.

Amerikanski namještaj tvoriva

„JERRY“

amerikanski stolovi, ormari i kartoteke, stolci, fotelji.

Diktafoni

Strojevi za umnažanje

kao i sve potrebštine za pisaće strojeve.

Dvorana američanskih uredskih namještaja

Notter i drug

Ilica 25. (nad kavanom „CORSO“)

Preporučuje pisaće strojeve raznih sustava sa latinskom i ćirilicom i to: Smith Premier, Kontinental, Adler, Underwood, Remington, Royal i druge, kao i sav pribor. Vlastita mehanička radiona za popravke.

Rablene blagajne

u svim veličinama, kao i rabljeni pisaći strojevi uz vrlo jeftine cijene.

Blagajne

raznih tvorina: Arnheim, Werthelm, Langhammer, Wiesse itd. — Tiskala za kopiranje ručno i krakji. Burne protiva

FRANJO PAAR VARAŽDIN.

Brzjav: Paar, Varaždin - Telef. inter. br. 13

Prva hrvatska veletrgovina svih pčelarskih sprava i košnica Wittmannovog sustava.

Preuzimam potpuno uredjenje pčelarstva, od najmanjih i najjednostavnijih, do najvećih i najluksurioznijih.

